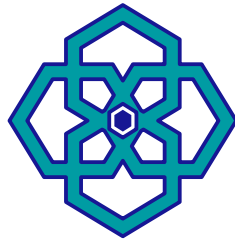

OKA

ORTA KARADENİZ KALKINMA AJANSI
MIDDLE BLACK SEA DEVELOPMENT AGENCY

Türkiye'de
Sağlanan
Teşvik ve
Destekler

OKA

ORTA KARADENİZ KALKINMA AJANSI
MIDDLE BLACK SEA DEVELOPMENT AGENCY

GRUP	ÇALIŞMADAKİ YERİ	DESTEĞİN ADI
Ar-Ge, İnovasyon	A - KOSGEB	Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Destek Programı
	C - TÜBİTAK	Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı
	C - TÜBİTAK	Proje Pazarları Destek Programı
	C - TÜBİTAK	KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı
	C - TÜBİTAK	Teknoloji ve Yenilik Odaklı Girişimleri Destekleme Programı
	C - TÜBİTAK	Uluslararası Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı
	C - TÜBİTAK	Bilimsel ve Teknolojik Altyapı Projeleri Desteği
	C - TÜBİTAK	Hızlı Destek Programı
	C - TÜBİTAK	Kamu Ar-Ge Destekleme Programı
	C - TÜBİTAK	Patent Başvurusu Teşvik ve Destekleme Programı
	C - TÜBİTAK	Evrensel Araştırmacı Programı
	C - TÜBİTAK	Uluslararası Bilimsel Araştırma Projeleri Desteği
	C - TÜBİTAK	İŞBAP Programları
	C - TÜBİTAK	Ulusal Genç Araştırmacı Kariyer Programı
	D - 5746 AR-GE	Ar-Ge İndirimi
	D - 5746 AR-GE	Gelir Vergisi Stopajı
	D - 5746 AR-GE	Sigorta Primi Teşviki
	D - 5746 AR-GE	Damga Vergisi İstisnası
	D - 5746 AR-GE	Teknogirişim Sermayesi Desteği
	F - TEKN.GELİŞ.BÖL.	Gelir ve Kurumlar Vergisi Stopajı Teşviki
	F - TEKN.GELİŞ.BÖL.	Personel Ücret Vergileri Stopajı Teşviki
	F - TEKN.GELİŞ.BÖL.	Katma Değer Vergisi Muafiyeti
	F - TEKN.GELİŞ.BÖL.	Sigorta Primi Teşviki
	F - TEKN.GELİŞ.BÖL.	Atık Su Teşviki
	E - SAN-TEZ	Ar-Ge Projeleri
	G - TTGV	Teknoloji Geliştirme Projeleri Desteği
	G - TTGV	İleri Teknoloji Projeleri Desteği
	G - TTGV	Stratejik Odak Konuları Projeleri
	M - AB FONLARI	İşbirliği Özel Programı
	M - AB FONLARI	Kişiyi Destekleme Özel Programı
M - AB FONLARI	Kapasiteler Özel Programı	
M - AB FONLARI	Bilgi ve Yenilik Çerçeve Teknolojilerini Destekleme Programı	
Girişimcilik	A - KOSGEB	Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Destek Programı
	A - KOSGEB	Girişimcilik Destek Programı
	B-İŞKUR	Girişimcilik Programları
	C - TÜBİTAK	Teknoloji ve Yenilik Odaklı Girişimleri Destekleme Programı
	M - AB FONLARI	Girişimcilik ve Yenilik Çerçeve Programı
	M - AB FONLARI	Turseff Kredisi

Çevre Koruma	G - TTGV	Çevre Teknolojileri Desteği
	G - TTGV	Enerji Verimliliği Desteği
	G - TTGV	Yenilenebilir Enerji Desteği
	K - DTM Yardımları	Çevre Maliyetlerinin Desteklenmesi
	M - AB FONLARI	Akıllı Enerji Avrupa Programı
	M - AB FONLARI	Turseff Kredisi
Tarım ve Hayvancılık	M - AB FONLARI	Süt Üreten Tarımsal İşletmelere Yatırım
	M - AB FONLARI	Et Üreten Tarımsal İşletmelere Yatırım
	M - AB FONLARI	Süt ve Süt Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması
	M - AB FONLARI	Et ve Et Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması
	M - AB FONLARI	Meyve ve Sebzelerin İşlenmesi ve Pazarlanması
	M - AB FONLARI	Su Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması
	M - AB FONLARI	Çiftlik Faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve Geliştirilmesi
	M - AB FONLARI	Yerel Ürünlerin ve Mikro İşletmelerin Geliştirilmesi
	M - AB FONLARI	Kırsal Turizm
	M - AB FONLARI	Kültür Balıkçılığının Geliştirilmesi
	O - KIRSAL KALKINMA	Ekonomik Yatırımlar Destekleme Programı
	O - KIRSAL KALKINMA	Toplu Basıncılı Sulama Sistemleri Yatırımları
	O - KIRSAL KALKINMA	Makine ve Ekipman Alımlarının Desteklenmesi Programı
	Kültür ve Turizm	J - KÜLTÜR VE TURİZM
J - KÜLTÜR VE TURİZM		Orman Fonuna Katkı Bedelinin Taksitlendirilmesi
J - KÜLTÜR VE TURİZM		Elektrik, Havagazı Ve Su Ücretlerinde İndirim
J - KÜLTÜR VE TURİZM		Turizm Kredileri
J - KÜLTÜR VE TURİZM		Enerji Desteği
J - KÜLTÜR VE TURİZM		Yurt Dışı Turizm Fuarlarına Katılım İle Tanıtım Ve Pazarlama Destekleri
J - KÜLTÜR VE TURİZM		Taşınmaz Tahsisi
J - KÜLTÜR VE TURİZM		Gelir Vergisi Stopajı İndirimi
J - KÜLTÜR VE TURİZM		Sigorta Primi İşveren Paylarında İndirim
J - KÜLTÜR VE TURİZM		Su Bedeli İndirimi Ve Enerji Desteği
J - KÜLTÜR VE TURİZM		Sinema Filmlerine Destek
J - KÜLTÜR VE TURİZM		Yabancı Sinema Yapımcılarına KDV Muafiyeti
J - KÜLTÜR VE TURİZM		Kültürel Sponsorluklara Vergi İndirimi
M - AB FONLARI		Kültür Programı 2007 2013
Hayatboyu Öğrenme ve Gençlik Programları	M - AB FONLARI	Comenius Programı
	M - AB FONLARI	Erasmus Programı
	M - AB FONLARI	Leonardo da Vinci Programı
	M - AB FONLARI	Grundtvig Programı
	M - AB FONLARI	Gençlik Programı
	M - AB FONLARI	Jean Monnet Programı

İhracat Teşviği	H - SERBEST BÖLGE	Serbest Bölge Teşvikleri
	K - DTM Yardımları	Ürün Geliştirme Projelerine Sermaye Desteği
	K - DTM Yardımları	Stratejik Odak Konuları Projelerine Sermaye Desteği
	K - DTM Yardımları	Uluslararası Nitelikteki Yurt İçi Fuarların Desteklenmesi
	K - DTM Yardımları	Yurt Dışı Fuarların Desteklenmesi
	K - DTM Yardımları	Pazar Araştırması Projelerinin Desteklenmesi
	K - DTM Yardımları	Pazar Araştırması Raporları ve İstatistik Satın Alımı Desteği
	K - DTM Yardımları	Sektörel Nitelikli Ticaret Heyeti ve Alım Heyeti Programlarının Desteklenmesi
	K - DTM Yardımları	Elektronik Ticaret (e-ticaret) Sitelerine Üyelik Desteği
	K - DTM Yardımları	İstihdam Yardımı
	K - DTM Yardımları	Yurt Dışında Ofis – Mağaza Açma, İşletme Ve Marka Tanıtım Faaliyetlerinin Desteklenmesi
	K - DTM Yardımları	Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesinin Desteklenmesi
	K - DTM Yardımları	Tasarım Desteği
	K - DTM Yardımları	Turquality Desteği
Hazine Yatırım Teşviği	N - HAZİNE MÜST.	Gümrük Vergisi Muafiyeti
	N - HAZİNE MÜST.	KDV İstisnası
	N - HAZİNE MÜST.	Kurumlar Vergisi İndirimi
	N - HAZİNE MÜST.	SSK Primi İşveren Desteği
	N - HAZİNE MÜST.	Faiz Desteği
	N - HAZİNE MÜST.	Devlet Arazi Tahsisi
İşsizlik Ödeneği ve İstihdam Teşviki	B-İŞKUR	Kurs Programları
	B-İŞKUR	İşbaşı Eğitim Programları
	B-İŞKUR	TYÇP
	B-İŞKUR	Çalışanların Mesleki Eğitimi
	L - SGK SİGORTA PRİM TEŞV.	Malullük, Yaşlılık Ve Ölüm Sigortaları Prim Oranının İşveren Hissesinden Yapılan Beş Puanlık İndirim Uygulaması
	L - SGK SİGORTA PRİM TEŞV.	Özürümlü İşçi Çalıştıranlara Yönelik İstihdam Teşviki
	L - SGK SİGORTA PRİM TEŞV.	İşveren Hissesi Sigorta Primi Teşviki
	L - SGK SİGORTA PRİM TEŞV.	Araştırma Ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi
	M - AB FONLARI	Progress Programı
	B-İŞKUR	İşsizlik Sigortası
	B-İŞKUR	Ücret Garanti Fonu
	B-İŞKUR	Kısa Çalışma Ödeneği
	B-İŞKUR	İş Kaybı Tazminatı
B-İŞKUR	SGK Prim Teşviki Uygulaması	
KOBİ Desteği	A - KOSGEB	KOBİ Proje Destek programı
	A - KOSGEB	Tematik Proje Destek Programı
	A - KOSGEB	Genel Destek Programı
	C - TÜBİTAK	KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı
	A - KOSGEB	İşbirliği-Güçbirliği Destek Programı
	A - KOSGEB	Gelişen İşletmeler Piyasası KOBİ Destek Programı
	I - OSB	OSB'lerde Uygulanan Teşvikler
	G - TTGV	Ticarileştirme Projeleri Desteği
Genel destek (Birincil Tarım Dışında)	P - KALKINMA AJANSLARI	Mali ve Teknik Destekler

Araştırma geliştirme ve inovasyon kavramı son dönemlerde oldukça önem kazanan, özellikle akademi ve sanayi işbirliği bağlamında ele alınan buna karşı günümüzde çok farklı biçimlerde uygulama alanı bulan ve çoğu durumda işletmelerin kendi bünyelerinde de özel birimlerle üretim süreçlerine dâhil etmeye çalıştığı yeni fikir, buluş ve bu yöndeki sistemli çabalar bütününe ifade etmektedir.

OECD çalışmalarında araştırma ve geliştirme faaliyetleri “bilgi dağarcığını artırmak amacıyla sistematik olarak sürdürülen yaratıcı çalışma ve bu bilginin yeni uygulamalar yaratmak için kullanılması” olarak tanımlanmaktadır. Yani işletmeler sürekli ve sistemli bir biçimde yeni üretim biçimleri ya da ürün elde etmenin yöntemlerini ya da mevcut işleyişlerini daha etkin ve verimli bir biçimde nasıl yürütebileceklerinin yöntemlerini ararlar. Bu süreçler neticesinde genel olarak ya ürün çeşitliliği sağlanır ya da üretilen ürünler daha verimli bir biçimde üretilmesinin yöntemleri tespit edilir. Yani her iki durumda da işletmelerin karlılıkları esastır ve bu noktada oldukça önemli gelişmeler kaydedilmektedir.

İnovasyon kavramı ise OECD ve Eurostat’ın birlikte hazırladığı Oslo Kılavuzunda şu şekilde tanımlanmaktadır; (inovasyon), yeni veya önemli ölçüde değiştirilmiş ürün (mal ya da hizmet), veya sürecin; yeni bir pazarlama yönteminin; ya da iş uygulamalarında, işyeri organizasyonunda veya dış ilişkilerde yeni bir organizasyonel yöntemin uygulanmasıdır.

Özetle söylemek gerekirse araştırma geliştirme ve inovasyon faaliyetleri birbiriyle oldukça ilişkili ve iki sü-

reçte birbirini besleyen ve neticesinde işletmelerde önemli oranda karlılık artışını sağlayan endüstriyel bir uygulama yeniliğidir. İki kavramın da temelinde yeni bir ürün ya da yeni bir süreç ve organizasyon yapılanması vardır.

Araştırma geliştirme faaliyetlerinin ülkemizdeki durumuna baktığımızda ise Gayri Safi Yurtiçi Hâsıladan aldığı payın 2010 yılı verilerine göre binde 8,5 olduğu görülmektedir. Oldukça düşük olan bu rakam aslında teknolojik altyapımızın da düşük olduğuna işaret etmektedir, yani yüksek teknoloji sahibi ürünleri yurtdışından almak zorunda kalmamızdan dolayı sürekli bir dış ticaret açığına da neden olmaktadır. Bu bağlamda oldukça önemli bir rol oynayan araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin artması ülke ekonomisine de önemli katkılar yapacaktır.

Dolayısıyla inovasyon ve araştırma geliştirme faaliyetleri devlet teşviklerinden önemli bir pay almaktadır. Özellikle 5746 sayılı kanunla özel teşvik alan araştırma geliştirme alanında; ülke ekonomisinin uluslararası düzeyde rekabet edebilir bir yapıya kavuşturulması için teknolojik bilgi üretilmesini, üründe ve üretim süreçlerinde yenilik yapılmasını, ürün kalitesi ve standardının yükseltilmesini, verimliliğin artırılmasını, üretim maliyetlerinin düşürülmesini, teknolojik bilginin ticarileştirilmesi gibi konular hedeflenmektedir. Belirtilen kanun dışında bu alana ilişkin teşviklerde TÜBİTAK destekleri ve teknoloji geliştirme bölgelerine yönelik verilen desteklerin ağırlıklı olduğu görülmektedir. Bunun dışında yine ülkemize yönelik uygulanan AB kaynaklı fonlarla da araştırma ve geliştirme faaliyetleri desteklenmektedir.

Girişimcilik, yeni istihdam imkanı ve iş sahaları yaratması ve üretimi artırması bakımından yerel ve ulusal ekonomilere katkısı büyük olan bir kaynaktır. Girişimciler için pek çok tanım bulunmakla beraber bir ihtiyaca cevap vermek üzere inisiyatif alan kişileri girişimci olarak ifade etmek mümkündür. Bir işletmeyi hayata geçirmekten öte, girişimcilik bir yenilik geliştirmesi bakımından kalkınmada önemli bir itici güçtür. Girişimciler yeniliklerin ortaya çıkması, uygulanması ve yayılması bakımından ekonomilerde kilit rol oynamaktadır.

Günümüzde bir girişimin hayata geçebilmesi ve büyümesi pek çok güçlüğü beraberinde getirmektedir. Girişimciler finansman, pazarlama ve yönetim gibi konularda sorunlarla karşılaşabilmektedir. Bu nedenle girişimciler kamu ve sivil toplum desteğine ihtiyaç duymaktadır. Dünyada girişimcilik destek uygulamaları incelendiğinde, desteklerin temelde üç başlık altında toplandığı görülmektedir. Bunlar eğitim destekleri, finansman destekleri ve firma işleyişine yönelik destekler olarak ayrılabilir. Eğitim destekleri; öğrencilerin girişimcilik bilinçlerini güçlendirmeye

yönelik eğitimlerin uygulanması, işletmecilerin iş planı, pazarlama, finans, toplam kalite yönetimi, iş geliştirme, marka oluşturma ve dış ticaret gibi farklı konularda eğitilmesi sayılabilir. Finansman destekleri olarak mikrokredi, girişim sermayesi, KOBİ borsaları, kredi garantisi, çeşitli vergi muafiyetleri, yatırım indirimi, enerji desteği, kolaylaştırılmış kredi desteği ve hibe desteği gibi uygulamalar yer almaktadır. Girişimciliğe ilişkin destekler sadece işletme kurulmasını değil, kurulan işletmelerin hayatta kalmasını sağlamayı da amaçlamaktadır. Bu tür destekler de firmaların işleyişi ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasına yönelik destekler kapsamına girmektedir.

Ülkemizde de girişimciliği destekleyen pek çok kurum ve kuruluş bulunmaktadır. Bu kuruluşlar girişimcilere, finansman, eğitim, yatırım, danışmanlık, istihdam, pazar, ihracat, bilgi, araştırma-geliştirme konularında destek sağlar. Girişimcilere destek sağlayan kurumlar arasında özel şirketler, sivil toplum kuruluşları, çeşitli kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler gibi farklı yapılanmalar da mevcuttur.

Çevrenin doğal yapısının ve bileşiminin bozulması, değişmesi ve bunun sonucu olarak insanların olumsuz yönde etkilenmesi çevre kirlenmesi olarak nitelendirilmektedir. Teknolojinin ve sosyal yaşamın gelişmesiyle doğal kaynaklar, daha yoğun kullanılmaya başlanmıştır. Bu kaynakların uygun kullanılmaması, ekolojik dengenin bozulmasına, su ve hava kirliliğinin oluşmasına ve hastalıkların artmasına neden olmaktadır.

Sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması için sanayinin geliştirilmesinin yanında çevrenin de korunması elzemdir, özellikle gelecek nesillerin sağlıklı bir ortamda yaşamlarını sürdürebilmeleri adına bu gereklidir. Bütün çeşitliliği ile dünyanın yaşamı destekleyici kapasitesini korumak, dünyanın doğal kaynaklarının kısıtlarını gözetmek ve çevre kalitesinin iyileştirilmesini ve yüksek düzeyde korunmasını güvence altına almak; ekonomik büyüme ile çevrenin bozulması arasındaki bağlantıyı kırmak için çevre kirliliğini önlemek, azaltmak ve sürdürülebilir üretim ve tüketimi teşvik etmek sürdürülebilir kalkınmanın

amaçları arasındadır.

Bu amaçla verilen sanayi teşviklerinin yanında çevreyi korumak için verilen destekler azımsanmayacak sayıdadır. Çevrenin korunması ile ilgili teşvikler bu çalışmada TTGV (Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı), DTM Yardımları ve AB Fonlarında şeklinde olmaktadır.

TTGV, ileri teknolojinin desteklendiği Ar-Ge projeleri destekleri yanında çevrenin korunması için de destek oluşturmuştur. Bu anlayışla, eko-verimlilik (temiz üretim/sürdürülebilir üretim) anlayışı çerçevesinde üretim süreçlerinde enerji, su, hammadde tüketimi ve atık üretimi için teknolojik yenilik içeren, sanayide uygulanabilir ve ekonomik değeri olan temiz üretim teknolojilerinin uygulanmasına yönelik uygulama projeleri; Türkiye'nin dünyada artan enerji fiyatları karşısında, özellikle enerji yoğun sektörlerde rekabet gücünün korunması, dışa bağımlılığını azaltması ve sera gazı salımlarının azaltılmasına katkı sağlanmasına yönelik projeler; rüzgâr, güneş, biyokütle, biyogaz ve jeotermal gibi

yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji üretimi ile ilgili yatırım projeleri desteklenmektedir.

İhracat destekleri kapsamında DTM, çevre maliyetlerini de desteklemektedir. Çevre, kalite ve insan sağlığına yönelik teknik mevzuata uyum sağlanabilmesini teminen alınacak kalite, çevre belgeleri ile insan can, mal emniyeti ve güvenliğini gösterir harcamalar bu kapsamdadır.

Çevrenin korunması adına ülkemiz AB fonlarından da yararlanabilmektedir. Akıllı Enerji Avrupa Programı ile tüm sektörlerde enerji verimliliğini artırıcı önlemler

alınmasını; yeni/yenilenebilir ve etkin enerji kullanımının teşvik edilmesi amaçlanmaktadır. Enerji verimliliğini ve enerji kaynaklarının akılcı kullanımını pekiştirmek; yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarını ve enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesini teşvik etmek ve ulaştırma alanında enerji verimliliğini ve yeni enerji kaynaklarını geliştirmek de programın diğer amaçlarıdır. Yine TURSEFF Kredisi de enerji verimlilik ya da yenilenebilir enerji projelerine yatırım yapmak isteyen endüstriyel firmalar, ticari girişimciler ve özel konut sahiplerine yönelik kredileri içermektedir.

TARIM VE HAYVANCILIK

Tarım, bitkisel ve hayvansal ürünlerin üretilmesi, bunların kalite ve verimlerinin yükseltilmesi, bu ürünlerin uygun koşullarda muhafazası, işlenip değerlendirilmesi ve pazarlanmasını ele alan bilim dalıdır. Diğer bir ifadeyle, insan besini olabilecek ve ekonomik değeri olan her türlü tarımsal, hayvansal ürünün bakım, besleme, yetiştirme ve koruma faaliyetlerinin tamamı ile durgun sular da veya özel alanlarda yapılan balıkçılık faaliyetlerinin tümüdür.

Gıda ve giyim gibi yaşamsal öneme sahip sanayi dallarına hammadde sağlaması ve çevresel etkileri nedeniyle tarım sektörü tüm dünya ekonomileri için kritik bir öneme sahiptir. Nüfusun yüzde 24,4'ünün kırsal yerleşim yerlerinde yaşadığı ve işgücünün yüzde 24,7'sinin tarım sektöründe istihdam edildiği ülkemiz için tarımın özel bir yeri vardır. Ülkenin sahip olduğu farklı iklim özellikleri geniş bir ürün desenine imkan sağlamaktadır.

IPARD Programı, Türkiye'nin katılım öncesi dönemdeki öncelikleri ve ihtiyaçlarını dikkate alarak, sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak için kapasite oluşturmayı hedeflemekte, işletmeleri Avrupa Birliği standartlarına yük-

seltmeyi amaçlamaktadır. Öncelik eksenleri: Ortak Tarım Politikası ve gıda güvenliği, veterinerlik ve bitki sağlığı ile ilgili alanlara ilişkin Topluluk standartlarının uygulanması ve tarım sektörünün sürdürülebilir adaptasyonuna katkı sağlanması; Tarım-çevre tedbirlerinin ve yerel kırsal kalkınma stratejilerinin uygulanması için hazırlık niteliğinde faaliyetlere katkı sağlanması ve Kırsal ekonominin gelişimini destekleyerek, kırsal alanların sürdürülebilir kalkınmasına katkı sağlanmasıdır. Bu eksenlerdeki tedbirlerde süt ve et üreten tarımsal işletmelere yatırım ve bu ürünlerin işlenmesi ve pazarlanması; meyve, sebze ve su ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması; çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi; yerel ürünlerin ve mikro işletmelerin geliştirilmesi; kırsal turizm ve kültür balıkçılığının geliştirilmesi yer almaktadır. Bunların dışındaki kırsal kalkınma desteklerinde ise ekonomik yatırımlar destekleme programı, toplu basınçlı sulama sistemleri yatırımları ve makine-ekipman alımlarının desteklenmesi programı bulunmaktadır. Bu destekler, tarım ve hayvancılık alanlarındaki yatırımcılara büyük katkı sağlamaktadır.

KÜLTÜR TURİZM DESTEKLERİ

Türkiye, sahip olduğu tarihsel ve coğrafi avantajlar sayesinde dünya çapında çok önemli bir turizm noktası haline gelmiştir. Bugün ülke ekonomisinde çok önemli bir yer tutan kültür ve turizm gelirleri birçok bölge için birinci sıradaki gelir kaynağı yahut potansiyeli durumundadır. Bu bakımdan özellikle turistik değerleri olan ancak henüz yeterince tanıtımı yapılamamış, işleme açılmamış ve dolayısıyla bir ekonomik gelir kaynağı olamayan, ya da diğer bir ifadeyle yeterince değerlendirilememiş potansiyelleri değerlendirmek üzere devlet turizm yatırımı yapmak isteyen yatırımcılara yönelik önemli teşvikler sağlamaktadır.

İlk defa 1982 yılında 2634 sayılı kanunla yürürlüğe giren ve turizm yönelik devlet teşviklerini düzenleyen hukuki altyapı ile devletin turizm ve kültür yatırımlarına yönelik önemli destekleri olmuştur. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın verilerine göre bu yasanın yürürlüğe gir-

diği dönemden bu yana Türkiye'nin ziyaretçi sayısında yaklaşık 20 katlık, turizm gelirlerinde ise yaklaşık 60 katlık bir artış meydana gelmiştir. Bu gelişmenin arkasında turizm teşviklerinin payı oldukça önemlidir. Bugün artık bir endüstri biçimi halini almış kültür ve turizm sektörüne ilişkin teşvik ve destekler çok farklılaşmış ve birçok noktada kapsayıcılık ve bütünlük amaçlanmaktadır.

Devletin bu alanda ki teşviklerine bakacak olursak önemli bir kısmının turizme yönelik fiziksel altyapı çözümlerine odaklandığı görülmektedir ancak destekler bununla sınırlı kalmamış, tanıtım, promosyon, fuar katılımı, film yapımı ve sponsorluk gibi pek çok farklı alana yönelik odaklanmaları mevcuttur. Yani bu alandaki kamu teşvikleri sadece ülkenin sahip olduğu turistik değerleri değerlendirmeye sınırları, kültürel ürünlerin çeşitlenmesi ve üretilmesine yönelik önemli teşvikler bulunmaktadır.

HAYATBOYU ÖĞRENME VE GENÇLİK PROGRAMLARI

Değişen dünya, artan bilgi ve gelişen teknoloji günümüzde bireylerin eğitim ihtiyacını artırmıştır. Her alanda yaşanan bu değişim, gelişim ve artış hızı toplumsal, kültürel, siyasi ve ekonomik alanlarda da büyük çapta değişikliklere neden olmaktadır. Günümüzde artık eğitim sadece eğitim kurumlarıyla sınırlı olmayıp yaşam boyu öğrenime dönüşmeye başlamıştır. Bu kapsamda ihtiyaç duyulan insan profili de değişmiş ve yaşam boyu öğrenme becerisine sahip bireyler öne çıkmıştır.

Bu değişim süreci Avrupa Birliği ülkelerinde diğer ülkeler karşısında mevcut güçlerini korumak ve daha güçlü olmak adına birçok alanda ortak programlar, projeler ve politikalar yoluyla işbirliği ile sonuçlanmıştır. Bu program, proje ve ortak politikaların temel aldığı hedefler bilgi toplumuna uyum, rekabet gücünün yükseltilmesi, insan gücünün serbest dolaşımı, istihdamın artırılmasını içermektedir. AB 1990'larda eğitim konusuna büyük önem vermeye başlamıştır. Birlik, üye ülkelerin eğitim programlarına katılmamakta olup daha çok yaşam boyu öğrenmenin önemi üzerinde durmaktadır. Eğitim ve öğrenme sürecini bireylerin hayatlarının belirli bir dönemiyle sınırlamanın aksine bunu evde, işte, her yer-

de ve yaşamın tamamına yayacak bir süreç haline dönüşmesi anlamına gelen yaşam boyu öğrenme daha çok istihdam, işsizlik ve okul-sanayi iş birliği gibi konuları kapsamaktadır. Bunların yanında dil öğrenimi, dışlanmışlıkla mücadele gibi amaçları da bulunmaktadır.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programlarına ülkemiz 1 Nisan 2004 tarihi itibarıyla "tam üye" olarak katılmıştır. Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin hayat boyu öğrenmeyi yasalaştıran kararı Hayatboyu Öğrenme Programı'nın genel amacını şöyle ifade etmektedir: "Hayat boyu öğrenme yoluyla Topluluğu ileri bir bilgi toplumu haline getirmek, daha çok ve daha iyi iş imkanı yaratmak, sosyal bütünlüğü geliştirmek; çevrenin gelecek kuşaklar için daha iyi korunmasını sağlamak; özellikle de dünyada bir kalite referansına dönüşmelerini temin etmek amacıyla Topluluk içindeki eğitim ve öğretim sistemleri arasında karşılıklı değişim, işbirliği ve hareketliliği güçlendirmek".

Ülkemizin eğitim hedefleriyle de örtüşen bu hedef doğrultusunda programa katılımın her düzey ve yaş grubunda yaygınlaştırılması büyük önem taşımaktadır.

İHRACAT TEŞVİKİ

1980'lerden günümüze Türkiye'de birçok ülkeye sofistike ve teknoloji seviyesi yüksek ürünlerin ihracatının başladığı görülmektedir. Bununla birlikte, Türkiye 2000 yılında 27 milyar dolar olan ihracatını 2010 yılında 113 milyar dolara çıkartmıştır. Dünya Ticaret Örgütü'nün verilerine göre Türkiye dünya toplam ihracatında yüzde 0,82'lik bir paya sahiptir. Türkiye'nin 2023 ihracat hedefi ise 500 milyar dolardır. Bu hedefe ulaşmak için işletmelerin yüksek teknolojik kabiliyete ve nitelikli işgücüne sahip ve ulusal piyasada olduğu gibi uluslararası piyasada da rekabet gücü sahibi olması gerekmektedir. Bu amaçla işletmelerin üretim ve ticaret standartlarını geliştirerek dış pazarlara açılmaları için devlet tarafından sağlanan çok yönlü birçok destek ve teşvik aracı bulunmaktadır. Bu destek ve teşviklerle beraber ihracat yapan Türk firma sayısı da artmaktadır. 2000 yılında 25.000 olan bu sayı günümüzde 48.000'ni aşmış bulunmaktadır. Firmalar ihracatla beraber işlerini büyütmede, üretim kapasitelerini artırarak birim maliyetlerini düşür-

mekte, iç pazara bağımlılıklarını düşürerek ve pazarlarını çeşitlendirerek risklerini azaltmakta ve teknoloji ve yenilikleri takip etme kabiliyetlerini artırmaktadır.

Kürselleşmeyle birlikte ağırlaşan rekabet koşulları yeni ihracat teşvik yöntemlerini de zorunlu kılmıştır. Verilen Ar-Ge yardımları ile yeni ürün geliştirilmesi ya da mevcut ürünlerin rekabet gücünün artırılması için işletmelere destek olunmaktadır. Yine, işletmelerin yurt dışı fuarlara katılımlarının sağlanması ile üretim ve ihracatın artırılmasına yardımcı olunmaktadır. İhracatçıların ürünlerinin doğru pazarlara ulaştırabilmeleri için pazar araştırması yapılması desteklenen faaliyetler arasındadır. Bunlarla birlikte işletmelerin yurt dışında kuracakları ofis ve yapacakları marka tanıtım faaliyetleri de verilen destekler arasında bulunmaktadır. Tüm bu desteklerin firmalarımıza duyurulması ve etkin şekilde doğru firmalar tarafından kullanılmasının sağlanmasıyla Türkiye ihracat hedeflerine ulaşmakta büyük bir avantaj elde edecektir.

YATIRIM TEŞVİKLERİ

Teşvik kavramı, belirli ekonomik faaliyetlerin diğerlerine oranla daha fazla ve hızlı gelişmesini sağlamak amacıyla kamu tarafından çeşitli yöntemlerle verilen maddi veya gayri maddi destek, yardım ve özendirme olarak tanımlanabilir. Teşvikler gelişen ülkelerde çoğunlukla yatırım, üretim ve ihracat faaliyetlerinin plan ve program hedeflerine uygun yer, tutar ve sürelerde gerçekleşmesini sağlamaya yönelik politika uygulamalarıdır. Devletler ekonomik hayatı düzenlerken teşvikler önemli bir maliye politikası aracı ve harcama kalemi konumuna ulaşmıştır. Devlet teşviklerinin özel amaçları olmakla birlikte, sonuçta ülkenin refah seviyesinin artırılması hedeflenmektedir.

Kamu harcamaları politikası içinde teşviklerin payı ve rolü oldukça büyük olduğu için, bu politika aracının neden ve nasıl kullanıldığı önem taşımaktadır. Teşvikler ülke içindeki kaynak tahsisi kararlarını, gelir dağılımını ve harcamaların verimliliğini etkilemektedir. Teşvik veya sübvansiyonlar ister yatırım ve üretim aşamasında, isterse ihracat aşamasında yapılsın, kaynak dağılımını değiştiren, maliyetleri azaltan ve bir ekonomik faaliyeti diğerlerine oranla daha karlı ya da avantajlı kılan dolaylı veya dolaysız kamu müdahaleleridir. Teşvik araçlarının rasyonel şekilde uygulanmaları durumunda hedeflenen ekonomik sonuçlara ulaşmak mümkündür. Bunun yanında, teşvik ve sübvansiyon araçlarının bir ekonomi

politikası aracı olarak kullanılması durumunda, teorik anlamda ne tür makroekonomik etkiler doğuracağına da tahmin edilebilmesi mümkündür.

Türkiye'de yatırımlara yönelik devlet yardımlarının temel amacı ilgili Bakanlar Kurulu Kararında belirtildiği gibi Kalkınma Planları ve Yıllık Programlarda öngörülen hedefler ile Avrupa Birliği normları ve uluslararası anlaşmalara uygun çerçevede ele alınır. Devlet yardımları ile makro planda tasarrufları katma değeri yüksek, ileri ve uygun teknolojileri kullanan yatırımlara yönlendirmek, istihdam yaratmak, yatırım eğiliminin devamlılığını ve sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak, bölgeler arası dengesizliklerin giderilmesi temel hedeflerdir. Aynı zamanda küçük ve orta ölçekli işletmelerin uluslararası düzeyde rekabet edebilmelerini sağlayarak yatırım, üretim, kalite ve standartlarını artırmalarını ve istihdam yaratmalarını sağlamak, çevre korumaya yönelik yatırımlar, ileri teknoloji gerektiren yatırımlar ile bu yatırımlara ilişkin araştırma ve geliştirme faaliyetlerini desteklemek diğer amaçlardır. Türkiye'de yatırımları arttırmaya yönelik olarak Hazine Müsteşarlığı tarafından verilen teşvik belgeleri esasına göre ve ilgili kanun, yönetmelik ve tüzükler yoluyla kalkınma planlarında belirlenen çerçeve dâhilinde yatırımlara yönelik teşvikler uygulanmaktadır.

Türkiye'de işgücü piyasası incelendiğinde işgücüne katılım oranının oldukça düşük olduğu göze çarpmaktadır. İşgücüne katılma oranı yıllar içerisinde düşüş göstermiştir. 1980 yılında yüzde 62,9 olan işgücüne katılma oranı ülkemizde 2010 yılına geldiğimizde yüzde 48,8'e düşmüştür. Bunun en belirgin nedenlerinden biri ekonomide ve buna bağlı olarak da istihdamda meydana gelen tarımsal çözülmüştür. Tarımın ekonomide azalan payı sonucu kırsal alandan kentlere olan göç artmış ve tarım sektöründen gelen vasıfsız işgücü, işgücü piyasasında kendine yer bulamamıştır. Kadınların işgücüne katılma oranı her yaş grubunda erkeklerden daha düşüktür. Cinsiyetler arasındaki bu fark kentsel alanda daha fazladır. Kadınların işgücüne katılımları önündeki başlıca engeller kadınların istihdam edilebilirliği ile çocuk ve yaşlı bakımı olanaklarının sınırlı olmasıdır. İşgücüne katılımı giderek azaltan neden ise daha önce de belirtildiği üzere çözülen tarım sektörü ve kadınların ağırlıklı olarak kırsalda tarım sektöründe ücretsiz aile işçisi olarak çalışması ile kente göçün hızlanması ve kadınların kentsel alandaki işgücü piyasasının talep ettiği niteliklere sahip olmamasıdır. Eğitim durumuna göre işgücüne katıldığında ise eğitim durumunun yükselmesine paralel olarak işgücüne katılma oranının da artış gösterdiği görülmektedir. Yaş grubuna göre işgücüne katılıma baktığımızda en yüksek katılımın 25-34 yaş grubunda olduğu görülmektedir.

Türkiye'de istihdam ortalaması Avrupa Birliği, Japonya ve Amerika Birleşik Devletleri'nin oldukça gerisindedir. Avrupa Birliği İşgücü Anketi'ne göre Türkiye'de yüzde 50'lerde olan istihdam oranı, Avrupa Birliği, Japonya ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yüzde 70'lerde-dir. İstihdamın cinsiyete göre dağılımına bakıldığında ise Türkiye ve Avrupa Birliği ülkeleri arasındaki fark daha da çarpıcı bir hal almaktadır. Yaş gruplarına göre istihdam da işgücüne katılımla benzer özellik göstermektedir. İstihdamın en yüksek olduğu yaş grubu 25-34 ve 35-54'tür. Kadın ve erkeklerin istihdam oranları arasındaki fark ise 25-34 yaş grubu ile artış göstermektedir. Bunun arkasındaki en büyük neden kadınların evlenmeleri ve evde artan sorumlulukları dolayısıyla iş hayatlarına son vermeleridir.

Avrupa Birliği İşgücü Anketi'ne göre 2010 yılında Türkiye'de toplam işsizlik oranı yüzde 10,7 iken bu oran kadınlarda yüzde 11,4, erkeklerde ise yüzde 10,4 olarak

gerçekleşmiştir. Avrupa Birliği ülkelerinde ise 2010 yılında toplam işsizlik yüzde 9,7 iken bu oran kadın ve erkeklerde sırasıyla yüzde 9,6 ve 9,7 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'deki işsizlik oranı hem Avrupa Birliği, hem Japonya, hem de Amerika Birleşik Devletleri işsizlik oranlarından daha yüksektir. Türkiye 2009 yılında yükselen işsizlik oranını 2010 yılında düşürmüş olmasına karşın bu Avrupa Birliği, Japonya ve Amerika Birleşik Devletleri için geçerli değildir. Türkiye kriz etkilerinden kurtulurken gelişmiş ülkeler özellikle işsizlik konusunda hala problemler yaşamaktadır. Ancak Türkiye'deki bu son 1 yıllık gelişmeye rağmen işsizlik hala 2008'in üzerinde olup genel itibarıyla de bahsi geçen ülkelere göre yüksektir. İşsizliği uzun yıllar gündemimizde tutmamıza neden olacak bir diğer husus ise işsizliğin en büyük oranda genç nüfusta gerçekleşiyor olmasıdır. İşsizliğin en yüksek olduğu yaş grubu hem kadın hem de erkekler için farklı olmayıp 20-24 yaş grubudur. Genç işsizliği ülkenin en büyük problemlerinden biridir. Genç işsizliğinin yüksekliğinin üç temel nedeni olduğu söylenebilir. Bunlar;

- İşgücüne katılım oranının eğitimle doğrudan ilgili olması ve yüksek eğitim almış olan gençler için yeterli iş kapasitesi oluşturulamaması nedeniyle eğitilmiş gençlerin işsiz kalması,
- Eğitim ile işgücü piyasası arasındaki bağlantının zayıf olması nedeniyle okuldan işe geçişin zor olması (Bu durumda gençler, ya eğitimde kalmayı ya da daha iyi iş pozisyonları için beklemeyi tercih etmektedirler),
- İşgücü piyasasının gerektirdiği nitelikler ile işgücü arzının niteliklerinin örtüşmemesidir.

Türkiye işgücü piyasasının bir diğer önemli sorunu ise kayıt dışı istihdamdır. Kayıt dışı istihdam günümüz itibarıyla hala toplam istihdamın neredeyse yarısını oluşturmaktadır. Kayıt dışı istihdamın en büyük problem olduğu sektör ülkemizde tarım sektörüdür.

İşgücü piyasasının bu eksikliklerini gidermek, işsizliği ülkemizin kronikleşen bir problemi olmaktan çıkarmak, özellikle kadın nüfusta işgücüne katılımı artırmak ve iş ortamının kalitesini artırmak ve çalışanların sosyal güvenlik altına alınmalarını sağlamak adına ülkemizde hem ulusal, hem bölgesel hem de il bazında uygulanan teşvikler ve hibeler değerlendirilmelidir.

KOBİ DESTEKLERİ

Esnek yapıları, yeniliklere açık yönetim tarzları ile KOBİ'ler değişen piyasa koşulları ve teknolojik gelişmelere hızlı uyum sağlayabilen, süratli karar alma ve uygulama avantajına sahip işletmelerdir. "Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik"e göre çalışan sayısı 250'den az ve yıllık net satış hâsılatı ya da mali bilançosu 25 milyon TL'yi geçmeyen işletmeler KOBİ olarak tanımlandığı görülmektedir. Ülkemizdeki toplam işletmelerin %99,9'unu KOBİ'ler oluşturmaktadır. Toplam istihdamın %78'ini, toplam katma değer %55'ini, toplam ihracatın %59,8'ini oluşturan KOBİ'ler ülke ekonomisinin itici gücü olarak kabul edilmektedir. Ülkelerin ekonomik gelişme stratejilerinin önemli bir parçasını oluşturan KOBİ'ler, üretim zincirinde ürün farklılaşması sağlamaları ve ara malı temin etmeleri bakımından büyük işletmeleri tamamlayıcı nitelik taşımaktadır. Faaliyet gösterdikleri yerlerde istihdama ve gelire büyük katkısı olan KOBİ'ler yeni yatırımların hayata geçmesine de uygun zemin hazırlamaktadır.

KOBİ'lerin en temel sorunları arasında sermaye yetersizliği ve finansmana erişimde zorluklar gelmektedir. KOBİ'ler finansman sorunları nedeniyle ileri teknoloji temin edememekte, üretim maliyetleri de bu durumdan olumsuz etkilenmektedir. Ürün kalitesinin düşük olması ve maliyetlerin yüksekliği KOBİ'lerin rekabet güçlerini azaltmaktadır. İşgücü maliyetleri nedeniyle nitelikli eleman çalıştırmakta zorlanan KOBİ'ler AR-Ge ve yenilikçilik konularında da zayıf konumdadır.

KOBİ'lerin ekonomiler için öneminin anlaşılmasıyla beraber dünyada pek çok ülkede bu işletmelerin korunması ve geliştirilmesi için ihtiyaç duyulan finansal ve teknolojik destekler sağlanmaya başlamıştır. Ülkemizde de KOBİ'lere yönelik olarak çeşitli kurumlar tarafından farklı amaçlara hizmet eden destek ve teşvik programları uygulanmaktadır. Bu programların, hibe, geri ödemeli destek, vergisel avantaj, doğrudan kredi ve kredi kullanımına yönelik destekten oluşan araçları kullandığı görülmektedir.

A.KOSGEB DESTEKLERİ

KOBİ PROJE DESTEK PROGRAMI

PROGRAMIN AMACI

- İşletmelere özgü sorunların işletmeler tarafından projelendirildiği ve projelendirilen maliyetlerin desteklenebildiği bir programa ihtiyaç duyulması
- KOBİ'lerde proje kültürü ve bilincinin oluşturulması
- İşletmelerde proje yapabilme kapasitesinin artırılması
- Esnek destek sistemine ihtiyaç duyulması

PROGRAM SÜRESİ VE DESTEK LİMİTLERİ

- Program Süresi: 3 yıl
- Proje Süresi: 6 – 24 ay (+ 12 ay)
- Destek Üst Limiti: 150.000 TL
- Destek Oranı: 1. ve 2. Bölge için % 50; 3. ve 4. Bölge için % 60

DESTEKLENECEK PROJE KONULARI

- İstihdam artırıcı
- İhracat artırıcı
- Pazar payı artırıcı
- Verimlilik artırıcı
- Maliyet düşürücü
- Kapasite artırıcı
- Ürün/hizmet kalitesi yükseltici
- Bölgesel gelişim düzeyine katkı sağlayıcı

- Kaynakların etkin kullanımını sağlayıcı
- Kurumsallaşmaya ve müşteri memnuniyetini artırmaya yönelik projeler desteklenir.

DESTEKLENEN PROJE GİDERLERİ

- Kobi Proje Destek Programı kapsamında desteklenecek proje giderlerine Kurul karar verir
- Personel gideri yeni istihdam olması şartı ile net ücret üzerinden desteklenir
- Makine-teçhizat, hammadde ve malzemeye ilişkin destek, Kurul tarafından karar verilen destek tutarının %10'unu geçemez
- Yazılım giderleri %10'luk sınırlamasına dâhil değildir
- Arsa, bina, inşaat, taşıt aracı, vergi, resim, harç, sosyal güvenlik primleri, haberleşme giderleri, proje ile ilgili olmayan personel giderleri, enerji, su, kira, finansman giderleri ile projeye ilişkilendirilmemiş diğer maliyetler desteklenmez
- İşletmenin projesini sunmadan önce proje hazırlama konusunda alacağı danışmanlık hizmeti için sağlanacak destek üst limiti 1.500 TL'dir.

PROJELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

- Program kapsamında sunulan projeleri değerlendirmek ve karar almak üzere Hizmet Merkezinde Kurul oluşturulur.
- Kurul: KOSGEB'ten 2 personel, Üniversiteden 2 öğretim üyesi, Ticaret ve Sanayi Odası/Esnaf Odaları Birliğinden 1 üye olmak üzere 5 kişiden oluşur.

2. TEMATİK PROJE DESTEK PROGRAMI

PROGRAMIN AMACI VE GEREKÇESİ

- KOBİ'lerin kendi işletmelerini geliştirmeleri ve Meslek Kuruluşları tarafından küçük ve orta ölçekli işletmelerin geliştirilmesi amacıyla daha fazla proje hazırlamalarının teşvik edilmesi
- Makro strateji dokümanlarında işaret edilen öncelikler dikkate alınarak belirlenen tematik alanlarda bölgesel ve sektörel ihtiyaçların karşılanması
- KOBİ'lerin uluslararası mevzuat ve önceliklere uyumunun sağlanması

TEMATİK PROJE DESTEK PROGRAMI

- Çağrı Esaslı Tematik Program
- Meslek Kuruluşu Proje Destek Programı olmak üzere 2 alt programdan oluşmaktadır.
- Çağrı Esaslı Tematik Program
- Bu programa KOSGEB Veri Tabanına kayıtlı olan Meslek Kuruluşları başvurabilir.

DESTEKLENEN PROJE KONULARI

- Hükümet programı
- Kalkınma planı
- Orta vadeli program
- KOSGEB Stratejik planı
- KOBİ'lere yönelik araştırma sonuç ve raporları değerlendirilerek Tematik Proje konuları belirlenmektedir. Belirlenen konulara yönelik olarak proje çağrısına çıkmaktadır.

ÇAĞRI ESASLI TEMATİK PROGRAM KAPSAMINDA DESTEKLENEN GİDERLER

- Personel ücretleri ve seyahat giderleri
- Makine-ekipman, yazılım ve donanım alımı veya kiralanması giderleri (azami %25)
- Sarf malzemesi giderleri
- Hizmet alım giderleri
- Genel idari giderler (azami %10)

Meslek Kuruluşu Proje Destek Programı

Meslek kuruluşu proje destek programına KOSGEB Veri Tabanına kayıtlı olan Meslek Kuruluşları başvurabilir.

DESTEKLENEN PROJE KONULARI

- İstihdam ve pazara giriş imkânlarının sunulması

- İnsan kaynaklarının geliştirilmesi
- Çevre ve enerji verimliliği
- İş güvenliği
- Teknik mevzuat, vb. konular desteklenmektedir.

DESTEKLENEN GİDERLER

- Kurul tarafından uygun bulunan ve aşağıda belirtilenler dışında kalan giderler destek kapsamındadır;
- Bina inşaat yapımı, tadilatı, gayrimenkul alımı, makine-teçhizat, tefrişat, taşıt aracı, vergi, resim ve harçlar, sosyal güvenlik primleri, haberleşme giderleri, finansman giderleri, proje ile ilgili olmayan personel giderleri, enerji, su, kira giderleri, proje ortaklarından alınan danışmanlık ve hizmet alımı giderleri ve proje ile ilişkilendirilmemiş maliyetler

BAŞVURU VE DEĞERLENDİRME DÖNEMLERİ

	Başvuru Dönemi	Değerlendirme Dönemi
1. Dönem	Ocak, Şubat	Mart, Nisan
2. Dönem	Mayıs, Haziran	Temmuz, Ağustos
3. Dönem	Eylül, Ekim	Kasım, Aralık

	Çağrı Esaslı Tematik Program	Meslek Kuruluşu Proje Destek Programı
Başvuru Yapabilecekler	KOBİ'ler ve Meslek Kuruluşları	Meslek Kuruluşları
Program Süresi	-	3 Yıl
Proje Süresi	Proje Teklif Çağrısında Belirlenir	24 Ay (+12 Ay)
Destek Oranı	1. ve 2. Bölgede % 50 3. ve 4. Bölgede % 60	1. ve 2. Bölgede %50 3. ve 4. Bölgede % 60
Destek Ödemesi	Geri Ödemeli ve Geri Ödemesiz seçeneklerle	Geri Ödemesiz
Destek Üst Limiti	Proje Teklif Çağrısında Belirlenir	150.000 TL

3. İŞBİRLİĞİ - GÜÇBİRLİĞİ DESTEK PROGRAMI

PROGRAMIN AMACI VE GEREKÇESİ

- KOBİ'lerin işbirliği-güç birliği anlayışında bir araya gelerek "Ortak Sorunlara Ortak Çözümler" üretilmesi
- KOBİ'lerin tedarik, pazarlama, düşük kapasite kullanımı, rekabet gücü zayıflığı, finansman başta olmak üzere tek başlarına çözümünde zorlandıkları birçok soruna çözüm bulunması
- KOBİ'lerin bir araya gelerek kapasite ve rekabet gücü yüksek işletmelere dönüşmesi
- Ölçek ekonomisinden yararlanılarak kaynak tasarrufu sağlanması
- KOBİ'ler arasında ortaklık ve işbirliği kültürünün geliştirilmesi

DESTEKLENECEK PROJE KONULARI

- Hammadde, ara mamul, mamul, lojistik ve diğer hizmetleri daha hızlı ve ucuz temin edebilmeleri amacıyla ortak tedarik,
- Müşteri istekleri ve pazarın talebi doğrultusunda ürün ve hizmet geliştirmeleri, ürettikleri ürün ve hizmetleri yeni pazarlara sunmaları amacıyla ortak tasarrım,
- Ürün ve hizmet kalitelerini yükseltmek ulusal ve uluslararası pazar paylarını artırmak, marka imajı oluşturmak, uluslar arası pazarın ihtiyaçlarına cevap vermeleri amacıyla ortak pazarlama,
- Ürün ve hizmet standartlarını geliştirmeleri amacıyla ortak laboratuvar,

- Üretim ve hizmet kapasitelerini, çeşitlerini, verimliliğini ve kalitelerini artırmak amacıyla ortak imalat ve hizmet sunumu konularında sunacakları projeler desteklenir.

İŞBİRLİĞİ - GÜÇBİRLİĞİ ORTAKLIK MODELLERİ

- Proje ortağı işletmelerin mevcudiyetlerini koruyarak kurulacak olan işletici kuruluşa ortak olmaları,
- Proje ortağı işletmelerin bir kısmının ya da tamamının kendilerini feshederek kurulacak işletici kuruluşa ortak olmaları,
- Proje ortağı işletmelerin bir kısmının kendilerini feshederek ortaklardan birinin bünyesinde birleşmesi,

Her bir ortaklık modelinde en az 5 işletmenin bir araya gelmesi şartı aranır.

PROGRAM VE PROJE LİMİTLERİ

Proje Süresi	: 6-24 ay (+ 12 ay)
Destek Üst Limiti	: 250.000 TL (Geri Ödemesiz), 500.000 TL (Geri Ödemeli)
Destek Oranı	: 1. ve 2. Bölge için %50 3. ve 4. Bölge için %60

Geri ödeme 6 ay ödemesiz, sonra 3'er aylık taksitlerle 8 eşit taksitte faizsiz olarak ödenir.

4. AR-GE, İNOVASYON VE ENDÜSTRİYEL DESTEK PROGRAMI

PROGRAMIN AMACI VE GEREKÇESİ

- Bilim ve teknolojiye dayalı yeni fikir ve buluşlara sahip KOBİ ve girişimcilerin geliştirilmesi
- Teknolojik fikirlere sahip tekno-girişimcilerin desteklenmesi,
- KOBİ'lerde Ar-Ge bilincinin yaygınlaştırılması ve Ar-Ge kapasitesinin artırılması
- Mevcut Ar-Ge desteklerinin geliştirilmesi
- İnovatif faaliyetlerin desteklenmesi
- Ar-Ge ve inovasyon proje sonuçlarının ticarileştirilmesi ve endüstriyel uygulamasına yönelik destek mekanizmalarına ihtiyaç duyulması

2 ALT PROGRAMDAN OLUŞMAKTADIR.

- Ar-Ge, İnovasyon Destek Programı
- Endüstriyel Uygulama Destek Programı

AR-GE, İNOVASYON DESTEK PROGRAMI

Araştırma, geliştirme ve inovasyon konularında projesi olan işletmeler-girişimciler yararlanabilir.

ENDÜSTRİYEL UYGULAMA DESTEK PROGRAMI

Yeni bir ürün/hizmetin; üretilmesi, kalitesinin artırılması, maliyet düşürücü nitelikte yeni tekniklerin uygulamaya alınması, ürün ya da süreçlerinin pazara uygun biçimde ticarileştirilmesi amacıyla hazırlanan projeler desteklenmektedir.

PROJE SÜRESİ

- Ar-Ge, İnovasyon Programı için en az 12 (on iki), en çok 24 (yirmi dört) ay
- Endüstriyel Uygulama Programı için en çok 18 (on sekiz) ay
- Her iki program için de Kurul kararı ile 12 (on iki) aya kadar ek süre verilebilir.

AR-GE, İNOVASYON VE ENDÜSTRİYEL UYGULAMA DESTEK PROGRAMI

AR-GE, İNOVASYON VE ENDÜSTRİYEL UYGULAMA DESTEK PROGRAMI		Destek Üst Limiti (TL)	DESTEK ORANI (%)
Ar-Ge ve İnovasyon Programı			
İşlik Desteği		İşliklerden bedel alınmaz	
Kira Desteği		12.000	75
Makine-Teçhizat, Donanım, Hammadde, Yazılım ve Hizmet Alımı Giderleri Desteği		100.000	75
Makine-Teçhizat, Donanım, Hammadde, Yazılım ve Hizmet Alımı Giderleri Desteği (Geri Ödemeli)		200.000	75
Personel Gideri Desteği		100.000	75
Başlangıç Sermayesi Desteği		20.000	100
Proje Geliştirme Desteği	Proje Danışmanlık Desteği	25.000	75
	Eğitim Desteği	5.000	
	Sınai ve Fikri Mülkiyet Hakları Desteği	25.000	
	Proje Tanıtım Desteği	5.000	
	Yurtdışı Kongre/Konferans/Fuar Ziyareti/Teknolojik İşbirliği Ziyareti Desteği	15.000	
	Test, Analiz, Belgelendirme Desteği	25.000	
Endüstriyel Uygulama Programı			
Kira Desteği		18.000	75
Personel Gideri Desteği		100.000	75
Makine-Teçhizat, Donanım, Sarf Malzemesi, Yazılım ve Tasarım Gid. Desteği		150.000	75
Makine-Teçhizat, Donanım, Sarf Malzemesi, Yazılım ve Tasarım Giderleri Desteği (Geri Ödemeli)		200.000	75

5. GENEL DESTEK PROGRAMI

PROGRAMIN AMACI

- Proje hazırlama kapasitesi düşük KOBİ'ler ile KOSGEB hedef kitlesine yeni dahil olmuş sektörlerdeki KOBİ'lerin de mevcut KOSGEB desteklerinden faydalanması
- KOBİ'lerin kaliteli ve verimli mal/hizmet üretmelerinin sağlanması
- Mevcut KOSGEB desteklerinin revize edilerek daha fazla KOBİ'nin bu desteklerden yaygın şekilde faydalanması
- KOBİ'lerin rekabet güçlerini ve düzeylerini yükseltmek amacıyla genel işletme geliştirme faaliyetlerinin teşvik edilmesi
- KOBİ'lerin yurt içi ve yurt dışı pazar paylarını artırmak amacıyla tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin geliştirilmesi

PROGRAM DESTEK ÜST LİMİT VE ORANLARI

	GENEL DESTEK PROGRAMI DESTEKLERİ	DESTEK ÜST LİMİTİ (TL)	DESTEK ORANI (%)	
			1. ve 2. Bölgeler	3. ve 4. Bölgeler
1	Yurt İçi Fuar Desteği	30.000	% 50	% 60
2	Yurt Dışı İş Gezisi Desteği	10.000		
3	Tanıtım Desteği	15.000		
4	Eşleştirme Desteği	15.000		
5	Nitelikli Eleman İstihdam Desteği	20.000		
6	Danışmanlık Desteği	15.000		
7	Eğitim Desteği	10.000		
8	Enerji Verimliliği Desteği	30.000		
9	Tasarım Desteği	15.000		
10	Sınai Mülkiyet Hakları Desteği	20.000		
11	Belgelendirme Desteği	10.000		
12	Test, Analiz ve Kalibrasyon Desteği	20.000		
13	Bağımsız Denetim Desteği	10.000		

6. GİRİŞİMCİLİK DESTEK PROGRAMI

PROGRAMIN AMACI VE GEREKÇESİ

- Ekonomik kalkınma ve istihdam sorunlarının çözümünün temel faktörü olan girişimciliğin desteklenmesi ve yaygınlaştırılması
- Başarılı ve sürdürülebilir işletmelerin kurulması
- Girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılması
- İş Geliştirme Merkezlerinin kurulması ile girişimciliğin geliştirilmesi
- İstihdamın artırılması
- Yerel dinamiklere dayalı girişimciliğin desteklenmesi

GİRİŞİMCİLİK DESTEK PROGRAMI 3 ALT PROGRAMDAN OLUŞUR:

- Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi
- Yeni Girişimci Desteği
- İş Geliştirme Merkezi (İŞGEM) Desteği

1.UYGULAMALI GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ

- Minimum 60 saatlik eğitim ve atölye çalışmasından oluşan eğitim programını kapsar (girişimcilik özelliklerinin sınanması, iş fikri egzersizleri yapılması ve iş planı hazırlanması)
- Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri KOSGEB veya diğer kurum ve kuruluşlar (üniversite, İŞKUR, meslek kuruluşu, belediye v.b.) tarafından düzenlenebilir,
- Eğitimler, genel ve özel hedef grupları (gençler, ka-

dınlar, dezavantajlı gruplar) için düzenlenir,

- Eğitimlere katılanlardan ücret alınmaz.

EĞİTİM SÜRESİ VE İÇERİĞİ

- Girişimcilik niteliklerinin sınanması, iş fikri geliştirme ve yaratıcılık egzersizleri (9 Saat)
- İş Planı kavramı ve Öğeleri (Pazar araştırma, pazarlama planı, üretim planı, yönetim ve finansal plan-18 saat)
- İş planını öğelerinin pekiştirilmesine yönelik atölye çalışması (24 Saat)
- İş planının hazırlanması ve sunumunda dikkat edilecek hususlar (9 saat)

2.YENİ GİRİŞİMCİ DESTEĞİ

Bu destekten;

- Uygulamalı girişimcilik eğitimini tamamlayanlar
- Genç Girişimci Geliştirme Programı veya KOSGEB'in işbirliği ve denetimi çerçevesinde başka kurum/kuruluşlar tarafından düzenlenen girişimcilik eğitimini tamamlayanlar
- KOSGEB tarafından yürütülen 1. ve 2. ÖSDP (Özelleştirme Sosyal Destek Projesi) (2009'da sona eren) kapsamında düzenlenmiş bir küçük ölçekli işletme kurma danışmanlığı eğitimi tamamlayanlar
- İŞGEM'de yer alan işletmeler faydalanabilir.

YENİ GİRİŞİMCİ DESTEĞİ DESTEK UNSURLARI

DESTEK UNSURU		ÜST LİMİT (TL)	DESTEK ORANI (%) (1. ve 2. Bölge)	DESTEK ORANI (%) (3. ve 4. Bölge)
İşletme Kuruluş Desteği	Geri ödemesiz	5.000	60 (Kadın veya özürlü girişimci:70)	70 (Kadın veya özürlü girişimci:80)
Kuruluş Dönemi Makine, Teçhizat ve Ofis Donanım Desteği	Geri ödemesiz	10.000		
İşletme Giderleri Desteği	Geri ödemesiz	12.000		
Sabit Yatırım Desteği	Geri Ödemeli	70.000		

- Düzenlenen girişimcilik eğitimlerini başarı ile tamamlayan ve hazırladıkları iş planları KOSGEB tarafından onaylanan kursiyerlere işletme kuruluş giderleri için 3.000TL'ye kadar, iş kurmaya yönelik olarak aldığı teknik, hukuki, mali, iş planı gibi danışmanlık hizmetleri için 2.000 TL'ye kadar olmak üzere toplam 5.000 TL'ye kadar geri ödemesiz destek alabilir.
- Desteğin başlangıç tarihinden itibaren 12 (on iki) ay içinde satın alınacak makine, teçhizat ve ofis donanımları için geri ödemesiz olarak verilen bu desteğin üst limiti 10.000 TL' ye kadar makine, teçhizat ve donanım giderleri desteği verilir.
- Desteğin başlangıç tarihinden itibaren 24 (yirmi dört) ay içinde gerçekleşen işletme giderlerine yönelik geri ödemesiz olarak verilen desteğin üst limiti her ay için 1.000 (bin) TL olmak üzere toplam 12.000 TL' ye kadar işletme giderleri desteği verilir.
- İşletme kuruluş desteği, kuruluş dönemi makine-teçhizat ve donanım giderleri ile işletme giderleri için üst limitleri geçmemek kaydı ile 1. ve 2. bölgelerde %60; 3. ve 4. bölgelerde %70 karşılıksız destek sağlanır. (bayanlar ve özürülülerde bu orana %10 ilave yapılır.)
- Desteğin başlangıç tarihinden itibaren 24 (yirmi dört) ay içinde satın alınacak, makine ve teçhi-

zat için teminat karşılığı geri ödemeli olarak 70.000 TL'ye kadar sabit yatırım desteği sağlanır. İlk 2 yıl geri ödeme yapılmaz, 3'er aylık dönemlerde 8 eşit taksitte faizsiz şekilde geri ödeme yapılır.

3.İŞ GELİŞTİRME MERKEZİ (İŞGEM) DESTEĞİ

İş Geliştirme Merkezleri, bünyesinde barındırdığı işletmelere,

- İşletme geliştirme danışmanlığı
- Uygun koşullarda iş yeri mekânı
- Ortak ofis ekipmanı
- Ofis hizmetleri gibi hizmetler sunarak işletmelerin en kırılgan oldukları ilk yıllarını sağlıklı bir şekilde aşmalarını ve büyümelerini sağlamak amacıyla kurulan ve işletilen merkezlerdir.

İşletme Geliştirme Merkezlerinin kuruluş başvurusu; belediyeler, üniversiteler, özel idareler, kalkınma birlikleri, meslek kuruluşları ve kar amacı güzetmeyen kooperatifler tarafından münferiden veya birlikte yapılabilir.

İŞ GELİŞTİRME MERKEZİ DESTEĞİ DESTEK UNSURLARI

DESTEK UNSURU		ÜST LİMİT (TL)	DESTEK ORANI (%) (1. ve 2. Bölge)	DESTEK ORANI (%) (3. ve 4. Bölge)
İŞGEM Kuruluş Desteği (18 ay) <ul style="list-style-type: none"> Bina tadilatı Mobilya Donanım İŞGEM Yönetim 	Geri ödemesiz	750.000 600.000 125.000 25.000	60	70
İŞGEM İşletme Desteği (36 ay) <ul style="list-style-type: none"> Personel Eğitim, Danışmanlık Küçük tadilat 	Geri ödemesiz	100.000 30.000 50.000 20.000	60	70

GELİŞEN İŞLETMELER PİYASASI KOBİ DESTEK PROGRAMI

PROGRAMIN AMACI

Gelişen İşletmeler Piyasası KOBİ Destek Programı” ile gelişme ve büyüme potansiyeline sahip küçük ve orta ölçekli işletmelerin;

- İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB) Gelişen İşletmeler Piyasası’nda işlem görmesinin sağlanması,
- Sermaye piyasalarından fon temin edilmesine imkan sağlanması

PROGRAMIN KAPSAMI

Program kapsamında, KOBİ’lerin paylarının Gelişen İşletmeler Piyasası’nda işlem görmek üzere halka açılma sürecinde;

- Piyasa danışmanı danışmanlık hizmet bedeli,

- Bağımsız denetim hizmeti bedeli,
- Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) kurul kaydına alma ücreti,
- İMKB Gelişen İşletmeler Piyasası Listesine kabul ücreti,
- Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) masrafı,
- Aracı kuruluşa ödenecek aracılık komisyonu,

KOSGEB tarafından geri ödemesiz destek olarak söz konusu maliyetler KOSGEB tarafından karşılanacaktır.

PROGRAMIN UNSURLARI, ORANI VE ÜST LİMİTİ

Program kapsamında sağlanan desteğin toplam üst limiti 100.000 (Yüzbin) TL olup, destek unsurlarının üst limit ve oranları aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Destek Unsurları	Destek Ödemesi Üst Limiti (TL)	Oranı (%)
Piyasa danışmanı danışmanlık hizmet bedeli (azami 2 yıl)	60.000	75
Bağımsız denetim hizmeti bedeli	20.000	75
SPK kurul kaydına alma ücreti	10.000	100
İMKB Gelişen İşletmeler Piyasası Listesine kabul ücreti		
Merkezi Kayıt Kuruluşu masrafı		
Aracı kuruluşa ödenecek aracılık komisyonu	10.000	75

B.İŞKUR DESTEKLERİ

AKTİF İSTİHDAM POLİTİKALARI

İŞKUR TARAFINDAN UYGULANAN AKTİF İSTİHDAM POLİTİKALARININ AMACI;

- İstihdamın korunması
- İstihdamın artırılması
- İşsizliğin azaltılması
- İşsizlerin mesleki niteliklerinin artırılmasıdır.

Bunlar,

- Kurs Programları
- Girişimcilik Eğitimleri
- İş Başı Eğitim Programları
- Toplum Yararına Çalışma Programları
- Çalışanların Mesleki Eğitimidir.

1.1.KURS PROGRAMLARI

- İşsizlerin istihdam edilebilirliklerini artırmak
- İşsizlerin istihdamlarını kolaylaştırmak
- İşgücü piyasasının nitelikli insan gücü ihtiyacını karşılamak
- İşsizlere bir meslek kazandırmak amaçlarıyla iş piyasasının ihtiyaç duyduğu alanlarda düzenlenen mesleki eğitim programlarıdır.

İŞBİRLİĞİ YAPILAN KURUM/KURULUŞLAR

- Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim ve öğretim kurumları
- Üniversiteler
- Öğretim kurumları
- Özel sektör işyerleri
- Eğitim veya rehabilitasyon amacıyla kurulmuş firmalar
- Eğitim için gerekli mekân ve donanımına sahip dernek, vakıf, işçi, işveren, esnaf ve meslek kuruluşları, meslek birlikleri ve benzeri kurum ve kuruluşlar
- Kamu kurum ve kuruluşları
- Döner sermayeli kuruluşlar
- Özel kanunla kurulan banka ve kuruluşlar ile bunlara bağlı işyerleri ile işbirliği yaparak veya hizmet satın alarak işgücü yetiştirme kursları düzenlenmektedir.

KATILMA ŞARTLARI

- Kuruma kayıtlı işsiz olmak
- En az 16 yaşında olmak
- En az ilköğretim okulu mezunu olmak
- Kursun niteliğine göre belirlenen özel şartlarını taşımak gerekmektedir.

KARŞILANAN GİDERLER

Eğitilmelere/Programlara katılan işsizlere;

- Kursiyer zaruri gider ödemesi, (günlük cep harçlığı, 15 TL)
- İş kazası ve meslek hastalığı sigortası gideri

Eğitim/Program düzenlenen yükleniciye

- Eğitici gideri
- Temrin gideri (elektrik, su, sarf malzeme gibi eğitim sırasında kullanılan tüketim mal ve hizmet bedeli)
- Eğitim yeri gideri ile kâr ödenir.

KURS SÜRELERİ

Teorik ve pratik programlardan oluşan kurs süresi

- Günlük en az 5 saat, en fazla 8 saat olmak üzere haftalık 40 saati aşamaz
- Takvim günü olarak toplam 6 aydan fazla uzun süremez.

Kursların mesai saatleri içerisinde yapılması esastır. Ancak İl Müdürlüğünün uygun görmesi durumunda, denetim imkanları da göz önünde bulundurularak mesai saatleri ve günleri dışında kurs düzenlenebilir.

1.2.GİRİŞİMCİLİK PROGRAMLARI

İŞKUR'a kayıtlı işsizlere yönelik olarak kendi işleri kurmalarına yardımcı olmak amacıyla Girişimcilik Programları düzenlenmektedir.

Eğitimlerin içeriği ve yüklenici firmalar KOSGEB – İŞKUR işbirliği içerisinde belirlenmektedir.

Eğitilmelere katılan kişilerin kendi işlerini kurmalarına yardımcı olmak amacıyla düzenlenmektedir.

KATILMA ŞARTLARI

- Kuruma kayıtlı işsiz olmak
- 18 yaşını tamamlamış olmak

- En az ilköğretim okulu mezunu olmak
- Girişimcilik programından daha önce yararlanmamış olmak

EĞİTİM SÜRESİ VE İÇERİĞİ

60 saatlik Ana Modül

- Girişimcilik niteliklerinin sınanması, iş fikri geliştirme ve yaratıcılık egzersizleri (9 Saat)
- İş Planı kavramı ve öğeleri (Pazar araştırma, pazarlama planı, üretim planı, yönetim ve finansal plan-18 saat)
- İş planını öğelerinin pekiştirilmesine yönelik atölye çalışması (24 saat)
- İş planının hazırlanması ve sunumunda dikkat edilecek hususlar (9 saat)

12 Saatlik Destek Modül

- İşçi alma
- Çalışanların maliyeti

- Performans ölçme
- E-ticaret
- Dış ticaret gibi İŞKUR tarafından belirlenen ve en fazla 12 saat olan eğitimidir.

Bir günde en az 5 en fazla 6 saat eğitim verilir.

PROGRAM SÜRESİNCE İŞKUR TARAFINDAN KARŞILANAN GİDERLER

Eğitilmelere/Programlara katılan işsizlere;

- Kursiyer zaruri gider ödemesi (günlük cep harçlığı 15 TL)
- İş kazası ve meslek hastalığı sigortası yapılıdır.

Eğitim/Program düzenlenen yükleniciye;

- Eğitici gideri,
- Temrin gideri, (elektrik, su, sarf malzeme gibi eğitim sırasında kullanılan tüketim mal ve hizmet bedeli)
- Eğitim yeri gideri ile kâr ödenir.

PROGRAM SONRASINDA KOSGEB TARAFINDAN SAĞLANAN DESTEKLER

DESTEK UNSURU	ÜST LİMİT (TL)	DESTEK ORANI (%) (1. ve 2. Bölge)	DESTEK ORANI (%) (3. ve 4. Bölge)
İşletme Kuruluş Desteği	Geri ödemesiz	5.000	
Kuruluş Dönemi Makine, Teçhizat ve Ofis Donanım Desteği	Geri ödemesiz	10.000	
İşletme Giderleri Desteği	Geri ödemesiz	12.000	
Sabit Yatırım Desteği	Geri Ödemeli	70.000	
		60 (Kadın veya özürlü girişimci:70)	70 (Kadın veya özürlü girişimci:80)

1.3 İŞBAŞI EĞİTİM PROGRAMLARI

En az lise mezunu işsizlerin, 5 ve daha fazla çalışanı bulunan işyerlerinde işbaşı eğitimi şeklinde eğitim programları düzenlenmektedir.

Katılımcıların;

- Eğitim görecekları işyerinin işçisi olmaması
- İşbaşı eğitim dolayısıyla mevcut işçilerin çıkarılmaması
- İşyerinde fiilen pratik eğitim yaptırılmaları gereklidir.

KATILIMCI SAYISININ TESPİTİ

- İşbaşı eğitim programı kapsamında kursiyer ta-

lep eden firmanın/kurumun/kuruluşun, işbaşı eğitim programı başlamadan önceki son altı aylık dönemde işyerine ait prim ve hizmet belgelerinde bildirilen ortalama sigortalı sayısının 1/20'sinden fazla olamaz.

- Katılımcı sayısı tespitinde yarım ve yarımından fazla olan kesirler tama iblağ olunur.

KATILMA ŞARTLARI;

- İşsiz olmak
- En az 16 yaşında olmak
- En az lise ve dengi okul mezunu olmak

- Öğrenci olmamak

İŞKUR TARAFINDAN KARŞILANAN GIDERLER

- Katılımcılara işbaşı eğitim programına katıldığı her bir fiili gün için yapılan kursiyer zaruri gideri (15 TL/gün)
- İş sağlığı ve güvenliği sigorta primi

İşverenler bu kapsamda çalıştırdıkları işçiler için herhangi bir ödeme yapmazlar.

PROGRAMIN SÜRESİ

- Haftalık 45 saatten ve toplamda 6 aydan fazla olamaz.
- İl Müdürlüklerinin denetiminde çalışma saatleri serbestçe belirlenebilir.

1.4 TOPLUM YARARINA ÇALIŞMA PROGRAMLARI - TYÇP

İşsizliğin yoğun olduğu dönemlerde İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin çalışma yaşamından uzun süre ayrı kalarak maddi sıkıntıya düşmelerini önlemek, çalışma alışkanlık ve disiplinlerini yitirmemelerini, kısa süreli istihdam ve eğitimlerini sağlamak amacıyla yürütülen programlardır.

KATILMA ŞARTLARI

- 18 yaşını tamamlamış olma
- Daha önce Kurumun düzenlediği Toplum Yararına Çalışma Programlarına katılmamış olma
- Emekli, malul dul ve yetim aylığı almama
- Kamudan herhangi bir ad altında maaş vb. gelirin olmaması

Katılımcının fazla olması durumunda noter huzurunda çekilecek kura ile nihai katılımcılar belirlenmektedir.

TEKLİF VEREBİLECEK KURUM/KURULUŞLAR

- Sivil Toplum Kuruluşları
- Özel İşyerleri
- Yerel Kamu Kurumları

PROGRAM SÜRELERİ

- Programların azami uygulama süresi 6 aydır.
- Program süresince katılımcılara 4857 sayılı İş Kanunu hükümleri uygulanır.

KARŞILANAN GIDER KALEMLERİ

- 16 yaşından büyükler için uygulanan asgari ücret üzerinden çalışılan gün ve saat süresine göre hesaplanan işçi ücreti
- Sigorta primi
- İdari gider (toplam işçi ücretinin %10'unu geçemez, programa konu hizmetin iş sağlığı ve güvenliğine uygun şekilde yürütülebilmesi için katılımcıya sağlanması gereken elbise, eldiven, kask, gözlük, ayakkabı gibi zaruri giderler)
- Kâr (yüklenicinin hizmete konu işi sürdürmesini sağlayacak personel, muhasebe gibi işletme giderleri kalemlerini içeren meblağı kapsar, toplam işçi giderinin %10'unu geçemez)

Kamu kurum ve kuruluşlarının yüklenici olduğu programlarda kâr ve idari gider ödenmez.

SAĞLANABİLECEK HİZMETLER

- Çevre temizliği
- Kamusal altyapının yenilenmesi
- MEB'e bağlı resmi okullarda çevre düzenlemesi, bakım-onarım ve temizlik işleri
- Restorasyon, tarihi ve kültürel mirasın korunması
- Ağaçlandırma, park düzenlenmesi
- Vadi ve dere ıslahı

1.5 ÇALIŞANLARIN MESLEKİ EĞİTİMİ

- 4857 sayılı İş Kanunu 85 inci maddesi çerçevesinde ağır ve tehlikeli işlerde çalışacak kişilerin sahip olmaları gereken sertifikaların verilmesi amacıyla çalışanlara yönelik eğitim programları düzenlenmektedir.
- Eğitimlerde kurslarda uygulanan usul ve esaslar geçerlidir.

2.

PASİF İSTİHDAM POLİTİKALARI

2.1 İŞSİZLİK SİGORTASI

İşsizlik Sigortası; bir işyerinde çalışırken, çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybedenlere, uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayarak kendilerinin ve aile fertlerinin zor duruma düşmelerini önleyen, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren, Devlet tarafından kurulan zorunlu bir sigorta koludur.

SIGORTALI İŞSİZLERE SUNULAN HİZMETLER

İşsizlik ödeneğine hak kazanan sigortalı işsizlere;

- İşsizlik ödeneği ödenmektedir
- İşsizlerin ödenek aldıkları süre içinde; genel sağlık sigortası primleri, Sosyal Güvenlik Kurumu'na yatırılmaktadır
- İşsizlik ödeneği alan sigortalı işsizlere, işgücü piyasası ve mesleki eğitim alanında danışmanlık hizmetleri verilmektedir
- Meslek geliştirme, edindirme ve yetiştirme eğitimi verilmektedir
- Yeni bir iş bulmalarında yardımcı olunmaktadır.

YARARLANMA KOŞULLARI

- Hizmet akdinin sona erdiği tarihten önceki son 3 yıl içinde en az 600 gün sigortalı olarak prim ödenmiş olması
- Hizmet akdinin sona ermesinden önceki son 120 gün prim ödeyerek sürekli çalışılmış olunması
- Hizmet akdinin, İşsizlik Sigortası Kanununun 51'inci maddesinde sayılan hallerden birisine dayalı olarak sona ermiş olması
- Sigortalı işsizin işten ayrıldığı tarihten itibaren 30 gün içinde İŞKUR'un ilgili birimine doğrudan veya elektronik ortamda başvurması

YARARLANMA SÜRELERİ

- 600 gün prim ödemiş olanlara 180 gün
- 900 gün prim ödemiş olanlara 240 gün
- 1080 gün ve daha fazla prim ödemiş olanlara 300 gün süre ile işsizlik ödeneği ödenmektedir.

2.2 ÜCRET GARANTİ FONU

4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'na göre sigortalı sayılan kişileri hizmet akdine tabi olarak çalıştıran işverenin,

- konkordato ilan etmesi
- işveren için aciz vesikası alınması
- iflası
- iflasın ertelenmesi nedenleri ile işverenin ödeme gücüne düştüğü hallerde geçerli olmak üzere, işçilerin iş ilişkilerinden kaynaklanan üç aylık ücret alacaklarını ödeme amacıyla kurulmuştur.

2.3 KISA ÇALIŞMA ÖDENEĞİ

En fazla üç ay süreyle;

- İşyerinde uygulanan çalışma süresinin geçici olarak en az üçte bir oranında azaltılması ya da
- En az dört hafta süreyle işyerindeki faaliyetin tamamen veya kısmen durdurulması kısa çalışma olarak tanımlanmıştır.
- Günlük kısa çalışma ödeneğinin miktarı, işsizlik ödeneğinin miktarı kadardır
- Kısa çalışma ödeneği, zorlayıcı sebebin devamı süresini ve en fazla üç ayı aşamaz
- Kısa çalışma ödeneği, kısa çalışmadan etkilenen işçinin kendisine, çalıştırılmadıkları süreler için her ayın sonuna kadar ödenir.

2.4 İŞ KAYBI TAZMİNATI

Özelleştirme kapsamına alınan kuruluşlarda, bir hizmet akdine dayalı olarak ücret karşılığı çalışırken, hizmet ak- itleri, tabi oldukları iş kanunları ve toplu iş sözleşmeleri gereğince tazminata hak kazanacak şekilde sona eren- lere belirli bir süre gelir ve sosyal güvenlik devamlılığı sağlanmaktadır.

3. SGK PRİM TEŞVİKİ UYGULAMASI (6111 SAYILI KANUN)

31.12.2015 tarihine kadar özel sektör işverenlerince işe alınan her bir sigortalı işçi;

- İşe alındıkları tarihten önceki altı ay içinde kayıtlı sigortalı olmamaları ve
- İşe alındıkları işyerinden bildirilen prim ve hizmet belgelerindeki sigortalı sayısının ortalamasına ilave olmaları durumunda; işçi ücretleri üzerinden hesaplanan SGK Primi İşveren Payı, İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanır.

a-18 yaşından büyük ve 29 yaşından küçük erkekler ile 18 yaşından büyük kadınlardan;

- 1.Mesleki yeterlik belgesi sahipleri için 48 ay süreyle;
- 2.Mesleki ve teknik eğitim veren orta veya yüksek öğretim veya Türkiye İş Kurumunca düzenlenen işgücü yetiştirme kurslarını bitirenler için 36 ay süreyle,

3.Yukarıda sayılan belge ve niteliklere sahip olmayanlar için 24 ay süreyle,

b. 29 yaşından büyük erkeklerden mesleki yeterlilik belgesi olanlar ile mesleki eğitim alanlar için 24 ay süreyle,

c. Yukarıda sayılanların kapsamına girenlerin Türkiye İş Kurumuna kayıtlı işsizler arasından işe alınmaları halinde ilave olarak 6 ay süreyle,

ç. 6111 sayılı kanunun yürürlüğe girmesinden sonra mesleki yeterlik belgesi alanlar veya mesleki ve teknik eğitim veren orta veya yüksek öğretimi bitirenler için 12 ay süreyle,

d. 18 yaşından büyük ve Türkiye İş Kurumuna kayıtlı işsizler arasından işe alınmaları halinde 6 ay süreyle, işçi ücretleri üzerinden hesaplanan SGK Primi İşveren Payı, İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanır.

C.TÜBİTAK DESTEKLERİ

C.TÜBİTAK DESTEKLERİ

TÜBİTAK destekleri çok ayrıntılı olup bu dokümanda Teknoloji ve Yenilik Destek Programları Başkanlığı (TEYDEB) Teşvikleri ayrıntılı olarak işlenmiş, ARDEB destekleri ise daha kısa anlatılmıştır.

TEKNOLOJİ VE YENİLİK DESTEK PROGRAMLARI BAŞKANLIĞI (TEYDEB) TEŞVİKLERİ

TEYDEB, teknolojinin toplumsal faydaya dönüşme sürecini hızlandırmak amacıyla, ülkemiz özel sektör kuruluşlarının araştırma-teknoloji geliştirme ve yenilik faaliyetlerini desteklemek için kurulmuştur.

1501- SANAYİ AR-GE PROJELERİ DESTEKLEME PROGRAMI

AMAÇ

Program, firma düzeyinde katma değer yaratan kuruluşların (Ar-Ge) çalışmalarını teşvik etmek ve bu yolla Türk sanayisinin Ar-Ge yeteneğinin yükseltilmesine katkıda bulunmak üzere oluşturulmuştur.

Yenilik tanımı çerçevesinde;

- yeni bir ürün üretilmesi
- mevcut bir ürünün geliştirilmesi
- iyileştirilmesi
- ürün kalitesi veya standardının yükseltilmesi
- maliyet düşürücü nitelikte yeni tekniklerin, yeni üretim teknolojilerinin geliştirilmesi öngörülmektedir.

Bu program sanayi kuruluşlarının Ar-Ge projelerine %60'a varan oranlarda hibe şeklinde destek sağlamaktır.

BAŞVURU SÜRECİ

Bu programa başvuru süreci yine internet üzerinden yapılmakta ve daha sonrasında başvuru formu ve diğer belgeler postayla TÜBİTAK'a gönderilmektedir.

KİMLER BAŞVURABİLİR?

Tüm sermaye şirketleri proje başvurusunda bulunabilir.

Ancak,

- Kanuni ve iş merkezi yurtdışında bulunan işletmelerin dar mükellefiyet statüsündeki Türkiye'de yerleşik temsilcilik ve şubeleri ile vakıflar
- dernekler ve bunların iktisadi işletmeleri
- kooperatifler

- birlikler
- şahıs şirketleri ve
- adi ortaklıklar bu program kapsamında başvuru yapamazlar.

DESTEKLEME DÖNEMİ

Proje harcamaları altışar aylık dönemler itibari ile değerlendirilerek desteklenir.

DESTEK SÜRESİ

Destek süresi proje bazında en fazla otuzaltı aydır. Ancak aşağıda belirtilen durumlarda bu süre aşılabilir:

Uluslararası ortaklı projeler için destek süresinde kısıtlama yoktur. Proje uluslararası proje süresi kadar desteklenir.

DESTEKLENEN AR-GE AŞAMALARI

Destek sağlanacak projelerin:

- Kavram geliştirme
- Teknolojik/teknik ve ekonomik yapılabilirlik etüdü
- Geliştirilen kavramdan tasarıma geçiş sürecinde yer alan laboratuvar ve benzeri çalışmalar
- Tasarım, tasarım uygulama ve tasarım doğrulama çalışmaları
- Prototip üretimi
- Pilot tesisin kurulması
- Deneme üretimi ve tip testlerinin yapılması
- Satış sonrasında ürün tasarımından kaynaklanan sorunların çözümü faaliyetleri aşamalarından tamamını veya bir kısmını içermesi beklenir.

DESTEK ORANI VE SINIRI

- Temel destek oranı ve ilave destek oranlarının toplamından oluşur. Temel destek oranı %50'dir. Toplam destek oranı; temel destek oranı ve diğer ilave desteklerle beraber en çok %60 olur.

- Proje faaliyetlerine ilişkin dönemsel harcama ve giderlere ait ödemeleri kuruluşlar kendi finansman kaynaklarıyla gerçekleştirirler.

DESTEKLENEN GIDER KALEMLERİ

- Personel giderleri
- Proje personeline ait seyahat ve konaklama giderleri
- Alet, teçhizat, yazılım ve yayın alım giderleri
- Malzeme ve sarf giderleri
- Yurt içi ve yurt dışı danışmanlık hizmeti ve diğer hizmet alım giderleri
- Türkiye'deki üniversiteler, TÜBİTAK'a bağlı Ar-Ge birimleri, özel sektör Ar-Ge kuruluşları ve benzeri Ar-Ge kurum ve kuruluşlarına yaptırılan Ar-Ge hizmet giderleri
- Türk Patent Enstitüsü'nden alınacak ulusal patent tescili, faydalı model tescili ve endüstriyel tasarım tescili ile ilgili giderler. Ancak, bu çerçevede destek kapsamına alınacak danışmanlık (patent vekillik hizmeti) giderleri, Türk Patent Enstitüsü'ne ödenecek tescil giderlerinin 3 katı ile sınırlıdır.

DESTEKLENMEYEN GIDERLER

Proje ile ilgili olmayan giderler desteklenmemekle birlikte aşağıda belirtilen giderler de destek kapsamı dışındadır;

- Katma değer vergisi
- Her türlü kar, fırsat maliyeti, sermaye kullanım maliyeti, sözleşme masrafları
- Kur farkları, amortismanlar, depozitolar, avans ödemeleri
- Dağıtım, pazarlama ve reklâm giderleri
- Coğrafi işaret tescil giderleri, marka tescil giderleri
- Doküman hazırlama ve hazırlatma giderleri, muhasebe, yeminli mali müşavirlik ücretleri, sekreterlik vb. idari giderler
- Huzur hakkı, muhahas azaya ödenen üyelik ücretleri, brüt ücretin yanında teşvik, motivasyon vb. prim giderleri
- Personele nakdi ya da aynı olarak verilen yemek ve servis/ulaşım giderleri
- Kuruluş ortaklarına ait Bağ-Kur primleri, sosyal yardımlaşma vakıf ödentileri
- Seyahatlerde ulaşım ve konaklama dışındaki taksi, metro ve benzeri şehir içi ulaşım giderleri
- Şehir içi nakliye giderleri (gümrüklerden ve limanlardan yapılan nakliye hariç) ve posta giderleri

- Seyahatlerde araç kiralama giderleri, özel oto ve kuruluş otosu ile yapılan seyahatlerde kullanılan yakıt giderleri
- Proje Ar-Ge faaliyetleri ile ilintili olmayan üretime yönelik altyapı yatırımı ağırlıklı giderler
- Fotokopi makinesi, projeksiyon cihazı gibi büro makineleri, büro mefruşatı
- Isıtma, aydınlatma ve üretimde sarf edilen enerji masrafları, su giderleri
- Telefon, faks, haberleşme, internet kullanım maliyetleri
- Vergi mevzuatında kabul edilmeyen giderler
- Ofis, depo, stand kira giderleri
- İnşaat ve tesisat giderleri

1503- PROJE PAZARLARI DESTEKLEME PROGRAMI AMAÇ

Program,

- Üniversite, araştırma kuruluşları ve özel sektör kuruluşları arasında ortak Ar-Ge projelerinin oluşturulmasını,
- Ulusal ve/veya uluslararası teknolojik işbirliklerinin sağlanmasına yönelik etkinliklerin desteklenmesini hedeflemektedir.

KİMLER BAŞVURABİLİR

- üniversiteler
- sanayi odaları
- ticaret odaları
- ticaret ve sanayi odaları
- ihracatçı birlikleri

Proje pazarı etkinliğinde en az bir üniversite ile bir sanayi odası, ticaret odası, ticaret ve sanayi odası veya ihracatçı birliğinin katılımcı olarak yer alması zorunludur.

Etkinlikte yer alacak katılımcı kuruluşlardan en az birinin yurt dışında yerleşik olması durumunda, etkinlik uluslararası düzeyde değerlendirilir.

BAŞVURU KRİTERLERİ

Başvurularda, aşağıdaki hususlarla uyumlu bir etkinlik programı oluşturulmalıdır.

- Etkinliğin amacı desteğin amaçlarına uygun olmalıdır.
- Etkinliğin adı, teknoloji alanı ve bu kapsamdaki temalar açık ve anlaşılabilir şekilde belirlenmiş olmalıdır.
- Etkinliğin içeriği tüm katılımcıların aktif katılımlarını

sağlayacak bir şekilde kurgulanmalıdır.

Bu kapsamda atölye çalışmaları, paralel oturumlar ve mutlaka katılımcıların proje önerilerini içeren sunumları ile proje ortaklıklarına yönelik ikili görüşme programlarını da içermelidir.

DESTEKLENEN HARCAMA KALEMLERİ

- Basım ve kırtasiye giderleri (davetiye, afiş, broşür, kitap, sarf malzemeleri vb.)
- Posta ve kurye giderleri
- Ulaşım ve konaklama giderleri (100 TL'ye kadar günlük konaklama giderleri)

DESTEK TUTARI

- 2010 yılında her bir etkinlik için toplam destek tutarı en fazla 15.000 TL, söz konusu etkinliğin uluslararası katılımlı olması durumunda toplam destek tutarı en fazla 20.000 TL olarak belirlenmiştir.

1507- KOBİ AR-GE BAŞLANGIÇ DESTEK PROGRAMI AMAÇ

- KOBİ'lerin, daha rekabetçi olmaları, sistematik proje yapabilmeleri, katma değeri yüksek ürün geliştirebilmeleri, ulusal ve uluslararası destek programlarında daha etkin yer almaları hedeflenmektedir.
- Yeni bir ürün üretilmesi, mevcut bir ürünün geliştirilmesi, iyileştirilmesi, ürün kalitesi veya standardının yükseltilmesi veya maliyet düşürücü nitelikte yeni tekniklerin, yeni üretim teknolojilerinin geliştirilmesi konularında, KOBİ ölçeğindeki işletmelerin ilk iki projelerinin TÜBİTAK tarafından desteklenmesi öngörülmüştür.

KİMLER BAŞVURABİLİR

- KOBİ olarak nitelendirilen sermaye şirketleri, proje başvurusunda bulunabilir.

(KOBİ: İkiyüzelli kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı ya da mali bilançosu yirmibeş milyon Türk Lirasını aşmayan ve mikro işletme, küçük işletme ve orta büyüklükteki işletme olarak sınıflandırılan ekonomik birimlerdir.)

DESTEKLEME DÖNEMİ

- Desteklenmesi uygun bulunan projelerin gerçekleştirilen harcamaları altışar aylık dönemler itibari ile değerlendirilerek desteklenir.

DESTEK SÜRESİ

- Destek süresi proje bazında en fazla 18 aydır.

DESTEKLENEN AR-GE AŞAMALARI

Destek sağlanacak projelerin:

- Kavram geliştirme
- Teknolojik/teknik ve ekonomik yapılabilirlik etüdü
- Geliştirilen kavramdan tasarıma geçiş sürecinde yer alan laboratuvar ve benzeri çalışmalar
- Tasarım, tasarım uygulama ve tasarım doğrulama çalışmaları
- Prototip üretimi
- Pilot tesisin kurulması
- Deneme üretimi ve tip testlerinin yapılması, aşamalarından tamamını veya bir kısmını içermesi beklenir.

DESTEK ORANI VE SINIRI

- 2010 yılı için; destek oranı %75 olarak belirlenmiştir, programa başvuruda bulunacak projenin toplam bütçesi 400.000 TL ile sınırlandırılmıştır.
- Ödemeleri yapılmış söz konusu harcama ve giderler için geri ödemesiz destek sağlanır.
- Kamudan kullanılan diğer kaynaklar destek kapsamındaki tutardan düşülür.

DESTEKLENEN GİDER KALEMLERİ

- Projede görevli personel giderleri
- Proje personeline ait proje kapsamındaki seyahat giderleri
- Alet, teçhizat, yazılım ve yayın alım giderleri
- Malzeme ve sarf giderleri
- Yurt içi ve yurt dışı danışmanlık hizmeti ve diğer hizmet alım giderleri
- Türkiye'deki üniversiteler, TÜBİTAK'a bağlı Ar-Ge birimleri, özel sektör Ar-Ge kuruluşları ve benzeri Ar-Ge kurum ve kuruluşlarına yaptırılan Ar-Ge hizmet giderleri
- Türk Patent Enstitüsü'nden alınacak ulusal patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım tescil başvuru süreçleri ile ilgili giderler
- Çeşitli doküman giderleri YMM vb.
- Alet, teçhizat, yazılım ve yayın alım giderleri
- Malzeme ve sarf giderleri

- Yurt içi ve yurt dışı danışmanlık hizmeti ve diğer hizmet alım giderleri
- Çeşitli kurumlara yaptırılan Ar-Ge hizmet giderleri
- Türk Patent Enstitüsü'nden alınacak ulusal patent tescilli faydalı model tescilli ve endüstriyel tasarım tescilli ile ilgili giderler destek kapsamındadır.

DESTEKLENMEYEN GİDERLER

- Katma değer vergisi
- Her türlü kar, fırsat maliyeti, sermaye kullanım maliyeti, sözleşme masrafları
- Amortismanlar, depozitolar, avans ödemeleri
- Dağıtım, pazarlama ve reklâm giderleri
- Coğrafi işaret tescil giderleri, marka tescil giderleri
- Muhasebe, sekreterlik vb. idari giderler
- Huzur hakkı, murahas azaya ödenen üyelik ücretleri, brüt ücretin yanında teşvik, motivasyon vb. prim giderleri
- Personele nakdi ya da aynı olarak verilen yemek ve servis ulaşım giderleri
- Kuruluş ortaklarına ait Bağ-Kur primleri, sosyal yardımlaşma vakıf ödentileri
- Seyahatlerde ulaşım ve konaklama dışındaki taksi, metro ve benzeri şehir içi ulaşım giderleri
- Şehir içi nakliye giderleri (gümrüklerden ve limanlardan yapılan nakliye hariç) ve posta giderleri
- Seyahatlerde araç kiralama giderleri, özel oto veya kuruluşa ait oto ile yapılan seyahatlerde kullanılan yakıt giderleri
- Proje Ar-Ge faaliyetleri ile ilintili olmayan üretime yönelik altyapı yatırımı ağırlıklı giderler
- Fotokopi makinesi, projeksiyon cihazı gibi büro makineleri, büro mefruşatı
- Isıtma, aydınlatma ve üretimde sarf edilen enerji masrafları, su giderleri ile üretimde kullanılan sarf malzeme giderleri, telefon, faks, haberleşme, internet bağlantısı ve ücretleri
- Vergi mevzuatında kabul edilmeyen giderler
- Ofis, depo, stand kira giderleri
- İnşaat ve tesisat giderleri
- Kırtasiye giderleri
- CE ve kalite belgelendirme giderleri

1508- TEKNOLOJİ VE YENİLİK ODAKLI GİRİŞİMLERİ DESTEKLEME PROGRAMI (TEKNOGİRİŞİM)

AMAÇ

- Girişimcilerin, teknoloji ve yenilik odaklı iş fikirlerini, katma değer ve nitelikli istihdama yönelik kullanması teşvik edilmektedir.

(Girişimci: Teknoloji ve Yenilik Odaklı Girişim faaliyetinde bulunmaya aday, üniversitelerin örgün öğrenim veren programlarından, lisans, yüksek lisans veya doktora derecelerinden herhangi birini başvuru tarihinden en çok 5 yıl önce almış gerçek kişilerdir.)

KİMLER BAŞVURABİLİR

- Girişimci tanımına uyan tüm gerçek kişiler, bireysel olarak girişim planı başvurusunda bulunabilir.
- Program kapsamında desteklenmesi uygun bulunan girişimciler proje sözleşmesi imzalanmasa dahi tekrar bu programa başvuru yapamaz.
- Girişimcinin iş fikri konusu uzmanlık alanlarının herhangi birisinde girişimci tanımında belirtilen akademik derecelerden en az birisini almış olması gerekir.

DESTEKLEME DÖNEMİ

- Desteklenmesi uygun bulunan projelerin gerçekleştirilen harcamaları altışar aylık dönemler itibari ile değerlendirilerek desteklenir.

DESTEK SÜRESİ

- Faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için gereken ve TÜBİTAK tarafından kabul edilen süredir. Destek süresi proje bazında en fazla 12 aydır.

DESTEKLENEN AR-GE AŞAMALARI

- Destek sağlanacak projelerin:
- Kavram geliştirme
- Teknolojik/teknik ve ekonomik yapılabilirlik etüdü
- Geliştirilen kavramdan tasarıma geçiş sürecinde yer alan laboratuvar ve benzeri çalışmalar
- Tasarım, tasarım uygulama ve tasarım doğrulama çalışmaları
- Prototip üretimi
- Pilot tesisin kurulması
- Deneme üretimi ve tip testlerinin yapılması aşamalarından tamamını veya bir kısmını içermesi beklenir.

DESTEK ORANI VE SINIRI

- Destek oranı %75 ve projeye TÜBİTAK tarafından

sağlanacak geri ödemesiz (hibe) destek tutarının üst sınırı 2010 yılı için 100.000 TL'dir.

- Projeye, destek kararının alındığı yılda geçerli Bilim Kurulu kararı ile alınmış olan proje destek oranı ve destek üst sınırı proje süresince uygulanır.
- Kamu kaynaklı destekler desteğe konu tutarlardan düşülür.

DESTEKLENEN GİDER KALEMLERİ

- Personel giderleri
- Alet, teçhizat, yazılım ve yayın alım giderleri
- Malzeme ve sarf giderleri
- Yurt içi danışmanlık hizmeti ve diğer hizmet alım giderleri
- Türk Patent Enstitüsü'nden alınacak ulusal patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım tescil başvuru süreçleri ile ilgili giderler
- İletişim giderleri (internet ve sabit telefon giderleri)
- Ofis ve ışık kira giderleri ile ofis ve işliğe ait su, elektrik, ısıtma giderleri
- Yeminli mali müşavir ücretleri

DESTEKLENMEYEN GİDER KALEMLERİ

- Katma değer vergisi
- Her türlü kar, fırsat maliyeti, sermaye kullanım maliyeti
- Amortismanlar, depozitolar, avans ödemeleri, sözleşme masrafları
- Dağıtım, pazarlama ve reklâm giderleri
- Coğrafi işaret tescil giderleri, marka tescil giderleri
- Huzur hakkı, murahhas azaya ödenen üyelik ücretleri, brüt ücretin yanında teşvik, motivasyon vb. prim giderleri
- Personle nakdi ya da aynı olarak verilen yemek ve servis ulaşım giderleri
- Kuruluş ortaklarına ait Bağ-Kur primleri, sosyal yardımlaşma vakıf ödentileri
- Seyahatlerde ulaşım ve konaklama dışındaki taksi, metro ve benzeri şehir içi ulaşım giderleri
- Şehir içi nakliye giderleri (gümrüklerden ve limanlardan yapılan nakliye hariç), kargo ve posta giderleri
- Seyahatlerde araç kiralama giderleri, özel oto ve kuruluşa ait oto ile yapılan seyahatlerde kullanılan yakıt giderleri,
- Proje Ar-Ge faaliyetleri ile ilintili olmayan üretime

yönelik altyapı yatırımı ağırlıklı giderler

- Vergi mevzuatında kabul edilmeyen giderler
- İnşaat ve tesisat giderleri
- Yurt dışından alınan danışmanlık hizmeti ve diğer hizmet alımları
- CE (test giderleri hariç) ve kalite belgelendirme giderleri
- AGY102, AGY302 doküman hazırlama veya hazırlatma giderleri, muhasebe, sekreterlik vb. idari giderleri
- Fotokopi makinesi, projeksiyon cihazı gibi büro makineleri, büro mefruşatı.

1509- ULUSLARARASI SANAYİ AR-GE PROJELERİ DESTEKLEME PROGRAMI AMAÇ

- Ülkemizdeki teknik yeterliliğin ve bilgi birikiminin artırılması
- Kuruluşların uluslararası teknoloji birikimine erişiminin ve teknoloji transferinin sağlanması
- Edinilen teknolojik bilgi ve deneyimin kuruluş bünyesinde içselleştirilerek özgün teknolojilerin geliştirilmesinde ivme kazandırıcı ve yönlendirici bir etken olması
- Kuruluşların uluslararası pazarlarda yer almasına katkı sağlaması hedeflenmektedir.

KİMLER BAŞVURABİLİR

- Sektör ve büyüklüğüne bakılmaksızın firma düzeyinde katma değer yaratan, Türkiye'de yerleşik sermaye şirketleri başvuru yapabilir.

DESTEKLEME DÖNEMİ

- Desteklenmesi uygun bulunan projelerin gerçekleştirilen harcamaları altışar aylık dönemler itibarı ile değerlendirilerek desteklenir.

DESTEK SÜRESİ

- Faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için gereken ve TÜBİTAK tarafından kabul edilen süredir. Destek süresi proje bazında en fazla 36 aydır.
- Uluslararası projeler için, projenin bitiş tarihidir.

DESTEKLENEN AR-GE AŞAMALARI

- Kavram geliştirme
- Teknolojik/teknik ve ekonomik yapılabilirlik etüdü
- Geliştirilen kavramdan tasarıma geçiş sürecinde yer

alan laboratuvar ve benzeri çalışmalar

- Tasarım, tasarım uygulama ve tasarım doğrulama çalışmaları,
- Prototip üretimi,
- Pilot tesisin kurulması,
- Deneme üretimi ve tip testlerinin yapılması aşamalarından tamamını veya bir kısmını içermesi beklenir.

DESTEK ORANI VE SINIRI

- Büyük ölçekli firmalar için temel destek oranı %50 olup, proje toplam destek oranı ilave destekle en fazla %60 olarak gerçekleşir.
- KOBİ'ler için proje toplam destek oranı %75'tir. Destekler karşılıksız olarak verilmektedir.
- Büyük ölçekli kuruluşların projelerinin öncelikli alanlarda olması durumunda toplam destek oranı temel destek oranının %20'si oranında artırılır.
- Kamu kaynağı kullanılan projelerde kullanılan miktar kadar destekleme miktarından düşülür.

DESTEKLENEN GIDER KALEMLERİ

- Personel giderleri
- Alet, teçhizat, yazılım ve yayın alım giderleri
- Malzeme ve sarf giderleri
- Yurt içi danışmanlık hizmeti ve diğer hizmet alım giderleri
- Türk Patent Enstitüsü'nden alınacak ulusal patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım tescil başvuru süreçleri ile ilgili giderler
- İletişim giderleri (internet ve sabit telefon giderleri)
- Ofis ve işlik kira giderleri ile ofis ve işliğe ait su, elektrik, ısıtma giderleri
- Yeminli mali müşavir ücretleri

DESTEKLENMEYEN GIDERLER

- Katma değer vergisi
- Her türlü kar, fırsat maliyeti, sermaye kullanım maliyeti
- Amortismanlar, depozitolar, avans ödemeleri, sözleşme masrafları
- Dağıtım, pazarlama ve reklâm giderleri
- Coğrafi işaret tescil giderleri, marka tescil giderleri
- Huzur hakkı, murahas azaya ödenen üyelik ücretleri, brüt ücretin yanında teşvik, motivasyon

vb. prim giderleri

- Personele nakdi ya da aynı olarak verilen yemek ve servis ulaşım giderleri
- Kuruluş ortaklarına ait Bağ-Kur primleri, sosyal yardımlaşma vakıf ödentileri
- Seyahatlerde ulaşım ve konaklama dışındaki taksi, metro ve benzeri şehir içi ulaşım giderleri
- Şehir içi nakliye giderleri (gümrüklerden ve limanlardan yapılan nakliye hariç), kargo ve posta giderleri
- Seyahatlerde araç kiralama giderleri, özel oto ve kuruluşa ait oto ile yapılan seyahatlerde kullanılan yakıt giderleri
- Proje Ar-Ge faaliyetleri ile ilintili olmayan üretime yönelik altyapı yatırımı ağırlıklı giderler
- Vergi mevzuatında kabul edilmeyen giderler,
- İnşaat ve tesisat giderleri,
- Yurt dışından alınan danışmanlık hizmeti ve diğer hizmet alımları,
- CE (test giderleri hariç) ve kalite belgelendirme giderleri.
- AGY102, AGY302 doküman hazırlama veya hazırlatma giderleri, muhasebe, sekreterlik vb. idari giderleri.
- Fotokopi makinesi, projeksiyon cihazı gibi büro makineleri, büro mefruşatı giderleri desteklenmez.

1001-BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ALTYAPI PROJELERİ DESTEĞİ AMAÇ

Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Projelerini Destekleme Programı'nın amacı, yeni bilgiler üretilmesi, bilimsel yorumların yapılması veya teknolojik problemlerin çözümlenmesi için bilimsel esaslara uygun olarak yurtiçinde (KKTC Üniversiteleri ilgili protokol kapsamında 1001 programına başvuru yapabilirler.) yapılan çalışmaları desteklemektir.

BÜTÇE

- 2011 yılı için, Araştırma projeleri destek üst limiti (Burs dahil, Proje Teşvik İkramiyesi (PTİ) ve Kurum hissesi hariç) yıllık 120.000 TL'dir.
- İstenen burs miktarlarının toplamı aylık 4.800 TL'den fazla olamaz.
- Makine-teçhizat taleplerinin toplam bütçe ile dengeli olması gözetilir.
- Altyapı oluşturmaya yönelik olan projeler desteklenmez.

1002-HIZLI DESTEK PROGRAMI AMAÇ

Hızlı Destek Programının amacı, üniversitelerde, araştırma hastanelerinde ve araştırma enstitülerinde yürütülecek acil, kısa süreli, küçük bütçeli araştırma ve geliştirme projelerine destek sağlamaktır.

BÜTÇE

- 2011 yılı için, Hızlı Destek projeleri destek üst limiti (Burs dahil) yıllık 25.000 TL'dir.
- İstenen burs miktarları toplamı aylık 900 TL'yi geçemez.
- 1 Ocak 2008 tarihinden sonra yapılan proje başvurularında, yürütücü ve araştırmacılara PTİ ödemesi yapılmamaktadır.

1007- KAMU AR-GE DESTEKLEME PROGRAMI

Bakanlıklar, müstakil müsteşarlıklar, müstakil genel müdürlükler, başkanlıklar, il ve büyük şehir belediyeleri, valilikler olmak üzere tüzel kişiliğe sahip kamu kurumları müşteri olarak başvuru yapabilmektedir. Destekleme için üst sınır belirtilmemiştir. Proje en fazla 48 ay sürebilir.

1008- PATENT BAŞVURUSU TEŞVİK VE DESTEKLEME PROGRAMI

AMAÇ

Patent Teşvik Sisteminin amacı, Türkiye'nin ulusal ve uluslararası patent başvurularının sayısının artırılması, kişilerin patent başvurusu yapmaya teşvik edilmesi ve ülkemizde fikri ve sınai hakların tescili yönünde bilginçlenmeye katkıda bulunulmasıdır.

DESTEK

- Ulusal patent başvuruları için geri ödemesiz: 3000 TL
- Uluslararası/bölgesel patent başvuruları için geri ödemesiz: 3000 TL
- Uluslararası/bölgesel patent başvuruları için geri ödemeli: Talep doğrultusunda Jüri tarafından belirlenecektir.

1010- EVRENSEL ARAŞTIRMACI PROGRAMI (EVRENA) AMAÇ

Evrensel Araştırmacı Programının amacı; projenin vazgeçilemez önemli bir bölümünün gerçekleştirilmesi için ülkemizdeki araştırmacıların yetkinliğinin sınırlı ve yetersiz kaldığı konularda, yurt dışında çalışmakta olan bilim insanlarının projeye araştırmacı olarak dahil edilerek, araştırmacılarımızın TÜBİTAK destekleriyle yürüttüğü projelerin uluslararası boyutlarını zenginleştirmektir.

BÜTÇE

- 2011 yılı için, Evrena projeleri destek üst limiti (Burs dahil, Proje Teşvik İkramiyesi (PTİ), Kurum hissesi, evrensel araştırmacılar için yapılan harcamalar hariç) yıllık 120.000 TL'dir. (2 yıllık projeler için 240.000 TL., 3 yıllık projeler için 360.000 TL.) İstenen destek miktarı bu tutarı geçemez.
- İstenen burs miktarlarının toplamı aylık 4.800 TL'den fazla olamaz.
- Makine-teçhizat taleplerinin toplam bütçe ile dengeli olması gözetilir.
- Altyapı oluşturmaya yönelik olan projeler desteklenmez.

1011- ULUSLARARASI BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ DESTEĞİ (UBAP) AMAÇ

Uluslararası Bilimsel Araştırma Projelerine Katılma Programının amacı Bilim insanlarımızın bilimsel

çalışmaları için yurtdışında görevlendirilmesine destek sağlayan 2219-Yurt Dışı Doktora Sonrası Araştırma Burs Programı ve ikili işbirliği anlaşmaları kapsamındaki karşılıklı ziyaret / değişim programlarına ek olarak, araştırmacılarımızın TÜBİTAK destekli projelerinde uluslararası boyutlarını zenginleştirmektedir.

BÜTÇE

- 2011 yılı için, UBAP projeleri destek üst limiti (Burs dahil, Proje Teşvik İkramesi (PTİ) ve Kurum hissesi hariç) yıllık 120.000 TL'dir.
- İstenen burs miktarlarının toplamı aylık 4.800 TL'den fazla olamaz.
- Makine-teçhizat taleplerinin toplam bütçe ile dengeli olması gözetilir.
- Altyapı oluşturmaya yönelik olan projeler desteklenmez.

1301- İŞBAP PROGRAMLARI AMAÇ

Programın amacı ulusal ve uluslar arası kurum, kuruluş, birim ve gruplar arasında temel bilimler, mühendislik, sağlık bilimleri, sosyal bilimler ve ilgili teknoloji dallarında, özellikle ülkemizin bilim ve teknoloji öngörülerini doğrultusunda gelişmesini sağlamak üzere, ilgili taraflar arasında işbirliğini oluşturmak, artırmak ve bunların somut çıktılara yönelecek şekilde gelişmesini sağlamak üzere önerilecek işbirliği ağlarının ve platformların kurulmasını desteklemektir.

DESTEK

Destek üst limiti yıllık 250.000 TL'dir.

3501- ULUSAL GENÇ ARAŞTIRMACI KARIYER PROGRAMI AMAÇ

Kariyer Geliştirme Programının amacı, kariyerlerine yeni başlayan doktoralı genç bilim insanlarının çalışmalarını proje desteği vererek teşvik etmektir. Bu program ile 21.yüzyılın akademik önderliğini yüklenen genç araştırmacıların çalışmaları desteklenerek, hem genç bilim insanlarının kariyerlerini araştırmacı ve eğitimci olarak en iyi şekilde sürdürmeleri, hem de bilimsel düzeyimizin geliştirilmesi ve bilimin ülke kalkınmasındaki rolünün artırılması amaçlanmaktadır.

BÜTÇE

- 2011 yılı için, Kariyer Projeleri destek üst limiti (Burs dahil, Proje Teşvik İkramesi (PTİ) ve Kurum Hissesi hariç) yıllık 75.000 TL'dir. (2 yıllık projeler için 150.000 TL., 3 yıllık projeler için 225.000 TL.)
- İstenen burs miktarlarının toplamı aylık 3.000 TL.'den fazla olamaz.
- Makine-teçhizat taleplerinin toplam bütçe ile dengeli olması gözetilir.
- Altyapı oluşturmaya yönelik olan projeler desteklenmez.

**D.5746 SAYILI ARAŞTIRMA
VE GELIŐTİRME
FAALİYETLERİNİN
DESTEKLENMESİ HAKKINDA
KANUN TEŞVİKLERİ**

D.5746 SAYILI ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME FAALİYETLERİNİN DESTEKLENMESİ HAKKINDA KANUN TEŞVİKLERİ

Kabul Tarihi: 28.02.2008; Yürürlük Süresi: 31.12.2023 tarihine kadar

AMAÇ

- Ar-Ge ve yenilik yoluyla ülke ekonomisinin uluslararası düzeyde rekabet edebilir bir yapıya kavuşturulması için teknolojik bilgi üretilmesini,
- Üründe ve üretim süreçlerinde yenilik yapılmasını,
- Ürün kalitesi ve standardının yükseltilmesini, verimliliğin artırılmasını,
- Üretim maliyetlerinin düşürülmesini,
- Teknolojik bilginin ticarileştirilmesini,
- Rekabet öncesi işbirliklerinin geliştirilmesini,
- Teknoloji yoğun üretim, girişimcilik ve bu alanlara yönelik yatırımlar ile Ar-Ge'ye ve yeniliğe yönelik doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının ülkeye girişinin hızlandırılmasını,
- Ar-Ge personeli ve nitelikli işgücü istihdamının artırılmasını desteklemek ve teşvik etmektir.

Bu Kanun;

- Teknoloji merkezlerini
- Türkiye'deki Ar-Ge merkezlerini (en az elli tam zaman eşdeğer Ar-Ge personeli istihdam eden)
- Ar-Ge projelerini
- Rekabet öncesi işbirliği projelerini
- Teknogirişim sermayesine ilişkin destek ve teşvikleri kapsar.

TANIMLAR TEKNOGİRİŞİM SERMAYESİ

- Örgün öğrenim veren üniversitelerin herhangi bir lisans programından bir yıl içinde mezun olabilecek durumdaki öğrenci, yüksek lisans veya doktora öğrencisi ya da lisans, yüksek lisans veya doktora derecelerinden birini ön başvuru tarihinden en çok beş yıl önce almış kişilerin, teknoloji ve yenilik

odaklı iş fikirlerini, desteği veren merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından desteklenmesi uygun bulunan bir iş planı çerçevesinde, katma değer ve nitelikli istihdam yaratma potansiyeli yüksek teşebbüslere dönüştürebilmelerini teşvik etmek için yapılan sermaye desteğidir.

TEKNOLOJİ MERKEZLERİ - TEKMER

- KOSGEB'in koordinasyonu altında üniversitelerle KOBİ'lerin bir araya gelip, Ar-Ge çalışmalarında ortak bir platform oluşturmaları amacıyla 3624 sayılı KOSGEB kanunu çerçevesinde kurulmuş yapılardır.

AR-GE MERKEZİ

- Firmaların organizasyon yapısı içinde ayrı bir birim şeklinde örgütlenmiş, yurtiçinde araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunan ve en az elli tam zaman eşdeğer Ar-Ge personeli istihdam eden, yeterli Ar-Ge birikimi ve yeteneği olan birimlerdir.

REKABET ÖNCESİ İŞBİRLİĞİ PROJELERİ

Birden fazla kuruluşun;

- yeni süreç, sistem ve uygulamalar tasarlayarak verimliliği artırmak
- mevcut duruma göre daha yüksek katma değer sağlamak üzere rekabet öncesinde ortak parça veya sistem geliştirmek ya da platform kurabilmek amacıyla yürütecekleri, Ar-Ge faaliyetlerine yönelik olarak yapılan işbirliği anlaşması kapsamında, bilimsel ve teknolojik niteliği olan projeleri ifade eder.

Teşviklerin 5 madde halinde incelenebilir:

- 1.Ar-Ge indirimi
- 2.Gelir vergisi stopajı
- 3.Sigorta primi teşviki
- 4.Damga vergisi istisnası
- 5.Teknogirişim sermayesi desteği

AR-GE İNDİRİMİ

Aşağıdaki şekillerde gerçekleştirilen Ar-Ge ve yenilik harcamalarının tamamı (%100) kurum kazancının ve ticari kazancın tespitinde indirim konusu yapılır.

- Teknoloji merkezi işletmelerinde
- Ar-Ge merkezlerinde
- Kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan vakıflar tarafından veya uluslararası fonlarca desteklenen Ar-Ge ve yenilik projelerinde
- Rekabet öncesi işbirliği projelerinde
- Teknogirişim sermaye desteklerinden yararlananlarca yapılanlar

500 ve üzerinde tam zaman eşdeğer Ar-Ge personeli istihdam eden Ar-Ge merkezlerinde o yıl yapılan Ar-Ge ve yenilik harcamasının bir önceki yıla göre artışının yarısı da ilaveten, kurum kazancının ve ticari kazancın tespitinde indirim konusu yapılır.

Bu harcamalar, 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre aktifleştirilmek suretiyle amortisman yoluyla itfa edilir, bir iktisadi kıymet oluşmaması halinde ise doğrudan gider yazılır.

2. GELİR VERGİSİ STOPAJI

Aşağıda belirtilen şekillerde çalışan Ar-Ge ve destek personelinin elde ettikleri ücretlerinin:

- Doktoralı olanlar için yüzde doksanı (%90)
- Diğerleri için yüzde sekseni (%80) gelir vergisinden muaftır: (kamu personeli hariç)
- Teknoloji merkezi işletmelerinde
- Ar-Ge merkezlerinde

- Kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan vakıflar tarafından veya uluslararası fonlarca desteklenen ya da TÜBİTAK tarafından yürütülen Ar-Ge ve yenilik projelerinde
- Rekabet öncesi işbirliği projelerinde
- Teknogirişim sermaye desteklerinden yararlanan işletmelerde

3. SİGORTA PRİMİ TEŞVİKİ

Aşağıda belirtilen şekillerde çalışan Ar-Ge ve destek personelinin elde ettikleri ücretleri üzerinden hesaplanan sigorta primi işveren hissesinin yarısı, her bir çalışan için 5 yıl süreyle devletçe karşılanır: (kamu personeli hariç)

- Teknoloji merkezi işletmelerinde
- Ar-Ge merkezlerinde

- Kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan vakıflar tarafından veya uluslararası fonlarca desteklenen ya da TÜBİTAK tarafından yürütülen Ar-Ge ve yenilik projelerinde
- Rekabet öncesi işbirliği projelerinde
- Teknogirişim sermaye desteklerinden yararlanan işletmelerde

4. DAMGA VERGİSİ İSTİSNASI

- Bu Kanun kapsamındaki her türlü Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri ile ilgili olarak düzenlenen kâğıtlardan damga vergisi alınmaz.

5. TEKNOGİRİŞİM SERMAYESİ DESTEĞİ

- Teknogirişim sermayesi koŐullarını taŐıyanlara bir defaya mahsus olmak üzere teminat alınmaksızın 100.000 Türk Lirasına kadar teknogirişim sermayesi desteği hibe olarak verilir.
- Ancak, bu madde uyarınca yapılan ödemelerin toplamı, her takvim yılı için 10.000.000 Türk Lirasını geçemez.

E.SAN-TEZ SANAYİ TEZLERİ TEŞVİKLERİ

E.SAN-TEZ SANAYİ TEZLERİ TEŞVİKLERİ

AMAÇ

- Üniversite-sanayi-kamu işbirliğini kurumsallaştırmak,
- Katma değeri yüksek, teknoloji tabanlı ürün ve üretim yöntemleri geliştirilmesi desteklenerek ülkemizin dünya pazarında rekabet gücünün yükseltilmesini sağlamak,
- KOBİ'lerin teknoloji ve AR-GE kültürü edinmelerini sağlamak,
- Ülke sanayisinin büyük çoğunluğunu oluşturan ve halen geleneksel üretim yöntemi ile çalışmaya devam eden ve bu nedenle ülkede yaratılan katma değerinin sadece %26'sını üreten KOBİ'lerimizi teknolojik ürün ve üretim yöntemlerini kullanmaya cesaretlendirilmek,
- İşletmelerin kendi öz varlıklarıyla gerçekleştiremeyecekleri AR-GE ve yenilikçiliğe yönelik çalışmalarını hem üniversite hem de devlet desteği ile gerçekleştirmelerini sağlamak,
- Akademik çalışmaların katma değer yaratacak ürün veya üretim yöntemi olarak uygulanmasını, akademik bilginin ticarileşmesini, akademisyenler ve üniversite mezunu gençler arasında şirketleşme kültürünü yaygınlaştırarak yenilikçi yeni şirketler doğmasını sağlamak,
- Üniversitelerde doktora veya yüksek lisans programlarında öğrenim gören öğrencilerin tez konularının KOBİ'ler tarafından talep edilen, imalat sanayine yönelik yeni teknolojilere dayalı ürün, üretim yöntemi ve AR-GE tabanlı ihtiyaçlara yönelik olarak belirlenmesini sağlamak,
- Program kapsamında daha fazla sayıda yüksek lisans ve doktora öğrencisinin desteklenerek nitelikli eleman sayısının artırılmasına yardımcı olmak,
- San-Tez Projelerinde çalışan tez öğrencilerinin iler-

ide bu firmalarda AR-GE personeli olarak istihdam edilmesinin önünü açmaktır.

Proje Ortakları: Firma ile Üniversite arasında imzalanan sözleşme kapsamında Firma, Üniversite ve Proje yürütücüsü proje ortakları olabilmektedir.

Proje yürütücüsü: Projeden sorumlu olan ve proje ile ilgili yazışmaları yapan öğretim üyesidir.

TEŞVİK MİKTARI

- Bakanlık: %75 (En fazla)
- Firma: %25 (En az)
- Hibe olarak verilmektedir. (Geri ödemesiz)
- Projelerin bütçesi herhangi bir alt veya üst limit ile sınırlandırılmamıştır.

TEŞVİK SÜRESİ

- En çok: 3 yıl
- Ek süre (gerekirse): 6 ay

BAŞVURU TARİHLERİ

- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı yılda iki defa teşvik çağrısına çıkmaktadır. Başvurular her yıl en son 1. dönem 15 Mart, 2. Dönem ise 15 Ağustos tarihinde kabul edilmektedir. Başvuru dönemini takip eden ay içerisinde projeler konusunda uzman akademisyenlerden oluşturulan en fazla 5 kişilik bir komisyon tarafından incelenmekte, ayrıca başvuru sahibi proje yöneticisi ve proje ortağı işletme de değerlendirmeye davet edilerek en objektif kriterlere göre değerlendirme yapılması sağlanmaktadır. Duyurular, Sanayi Ar-Ge Genel Müdürlüğü web sayfasından takip edilebilmektedir.

YILLAR İTİBARIYLA SAN-TEZ ÖDENEK VE PROJE BİLGİLERİ

	2006	2007	2008	2009	2010	TOPLAM
Ödenek Miktarı (TL.)	5.000.000	10.000.000	15.000.000	20.000.000	22.000.000	72.000.000
			(9.000.000 ödenek + 6.000.000 ek ödenek)			
Proje Başvuru Sayısı	42	183	120	174	117	636
Desteklenmesine Karar Verilen Proje Sayısı	17	68	45	76	Değerlendirme süreci devam ediyor	206
Destekleme Yüzdesi	40,5	37,2	37,5	38,03	-	38,31

YILLAR İTİBARIYLA SÖZLEŞME YAPILAN SAN-TEZ PROJE BÜTÇE BİLGİLERİ

Yıl	Bakanlık katkısı	Firma katkısı	Katkı toplamı
2007	5.832.624	1.945.195	7.777.819
2008	10.286.636	3.447.620	13.734.256
2009	15.610.292	5.200.659	20.810.951
2010	9.519.454	3.134.334	12.653.788
2011	2.601.928	878.610	3.480.539
2012	560.339	201.179	761.517
Toplam	44.411.272	14.807.597	59.218.870

**F.4691 SAYILI
TEKNOLOJİ GELİŞTİRME
BÖLGELERİ KANUN
TEŞVİKLERİ**

F.4691 SAYILI TEKNOLOJİ GELİŞTİRME BÖLGELERİ KANUN TEŞVİKLERİ

TEKNOLOJİ GELİŞTİRME BÖLGESİ

Yüksek/ileri teknoloji kullanan; Yeni teknolojilere yönelik firmaların, belirli bir

- Üniversite
- Yüksek Teknoloji Enstitüsü
- AR-GE Merkez veya Enstitüsünün olanaklarından yararlanarak,
- Teknoloji veya yazılım ürettikleri/ geliştirdikleri
- Teknolojik bir buluşu ticari bir ürün, yöntem veya hizmet haline dönüştürmek için faaliyet gösterdikleri
- Bölgenin kalkınmasına katkıda buldukları akademik, ekonomik ve sosyal yapının bütünleştiği siteyi veya bu özelliklere sahip teknoparkı ifade eder.

KURULUŞ

- Teknokentler, Sanayi Bakanlığında oluşturulan bir komisyonun kabulü ve Bakanlar Kurulu kararı ile kurulur.

YÖNETİCİ ŞİRKET

- 4691 sayılı kanuna uygun ve anonim şirket olarak kurulan, Bölgenin yönetimi ve işletmesinden sorumlu şirkettir.

BÖLGELERDE FAALİYETTE BULUNAN FİRMALAR İÇİN SAĞLANAN HUKUKİ AYRICALIKLAR

Teknoloji Geliştirme Bölgelerindeki faaliyetlerde;

- 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu
- 6085 sayılı Sayıştay Kanunu
- 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu
- 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümleri uygulanmaz.

TEŞVİK VE MUAFİYETLER

1- GELİR VE KURUMLAR VERGİSİ STOPAJI TEŞVİKİ

Bölgede faaliyet gösteren gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin, münhasıran bu bölgedeki yazılım ve AR-GE faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları 31.12.2023

tarihine kadar gelir ve kurumlar vergisinden muaftır.

2- PERSONEL ÜCRET VERGİLERİ STOPAJI TEŞVİKİ

Bölgede çalışan AR-GE personelinin ve AR-GE personeli sayısının en fazla %10'u kadar destek personelinin bu görevleri ile ilgili ücretleri 31.12.2023 tarihine kadar her türlü vergiden muaftır.

3- KATMA DEĞER VERGİSİ MUAFİYETİ

Teknoloji geliştirme bölgesinde faaliyette bulunan girişimcilerin kazançlarının gelir veya kurumlar vergisinden istisna bulunduğu süre içinde münhasıran bu bölgelerde ürettikleri ve:

- sistem yönetimi
- veri yönetimi
- iş uygulamaları
- sektörel, internet, mobil ve askeri komuta kontrol uygulama yazılımı şeklindeki teslim ve hizmetleri katma değer vergisinden muaftır.

4- SİGORTA PRİMİ TEŞVİKİ

Personel ücretleri üzerinden hesaplanan sigorta primi işveren hissesinin yarısı, her bir çalışan için beş yıl süreyle Maliye Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekten karşılanır.

5- ATIK SU TEŞVİKİ

Atık su arıtma tesisi işleten Bölgelerden, belediyelerce atık su bedeli alınmaz.

6- DİĞER DESTEKLER

Kanunla sağlanan bu teşvik ve muafiyetlere ek olarak, Yönetici şirketler tarafından teknokentte faaliyette bulunan firmalara danışmanlık hizmetleri ve inkubatör hizmetleri (esnek kira sözleşmeleri, ortak sekreterlik hizmetleri, ortak toplantı mekanları, ortak faks, fotokopi vb. ofis ekipmanı, muhasebe hizmetleri) gibi çeşitli destekler de mevcuttur.

**G.TTGV (TÜRKİYE
TEKNOLOJİ GELİŞTİRME
VAKFI) DESTEKLERİ**

G.TTGV (TÜRKİYE TEKNOLOJİ GELİŞTİRME VAKFI) DESTEKLERİ

TTGV, 5917 sayılı Kanunla kurulmuş vakıf statüsünde bulunduğu belirtilen, kâr amacı gütmeyen bir kuruluştur.

15 Yönetim Kurulu üyesinin 5'i:

- Hazine Müsteşarlığı
- Dış Ticaret Müsteşarlığı
- DPT Müsteşarlığı
- TÜBİTAK Başkanlığı
- KOSGEB Başkanlığı temsilcileridir.

Diğer 10 Yönetim Kurulu üyesi ise özel sektör temsilcileri arasından Kurucular Kurulu'nca seçilir.

TTGV, aşağıdaki finans kaynaklarından sağladığı kaynakları kullanmaktadır:

- Proje desteklerinden almış olduğu hizmet bedelleri
- Hazine Müsteşarlığı ve Dünya Bankası anlaşmaları ile sağlanan kaynaklar (HM-DB)
- Dış Ticaret Müsteşarlığınca sağlanan kaynaklar (DTM)
- Çok Taraflı Montreal Protokolü (Ozon Tabakası Projeleri) Fonu kapsamındaki uluslararası kaynaklar

Verilen destekler 3 başlık altında toplanabilir:

AR-GE PROJE DESTEKLERİ

AMAÇ

- Kuruluşların, sahip olduğu teknoloji geliştirme potansiyelinden azami faydayı sağlamalarına olanak vererek geliştirdikleri teknolojiler ile küresel pazarlarda rekabet eden teknoloji şampiyonu işletmeler haline gelmelerini sağlamaktır.

1.1.TEKNOLOJİ GELİŞTİRME PROJELERİ DESTEĞİ

DESTEKLENEN AR-GE FAALİYETLERİ

- Kavram geliştirme
- Teknolojik/teknik ve ekonomik yapılabirlik etüdü
- Geliştirilen kavramdan tasarıma geçiş sürecinde yer alan laboratuvar çalışmaları vb.
- Tasarım ve çizim çalışmaları
- Prototip üretimi
- Pilot tesisin kurulması
- Deneme üretimi
- Patent ve lisans çalışmaları
- Satış sonrasında ürün tasarımından kaynaklanan sorunların çözümü faaliyetleri

DESTEKLENEN PROJELER

- Araştırma ve geliştirmeye dayalı
- Teknolojik yenilik içeren
- Sanayide uygulanabilir ekonomik değeri olan projelere destek verilmektedir.

NELER DESTEKLENMEZ

- Altyapı veya üretim yatırıma dayalı projeler
- Üniversite ve araştırma kurumları tarafından sunulan projeler

KİMLER YARARLANABİLİR

- Sanayi kuruluşları
- Yazılım faaliyeti gösteren bilgisayar ve yazılım şirketleri

DESTEK SÜRESİ VE MİKTARI

- Proje Süresi: En fazla 2 yıl
- Destek Miktarı: En fazla 1 milyon ABD Doları
- Destek Oranı: En fazla proje bütçesinin %50'si

- Geri Ödeme Süresi: 1. yılı geri ödemesiz 4 yıl-faizsiz
- Hizmet Bedeli: Proje bütçesinin en fazla %3'ü

1.2.TİCARİLEŞTİRME PROJELERİ DESTEĞİ

AMAÇ

- TTGV'nin Teknoloji Geliştirme Projeleri desteğinden yararlanarak prototip geliştirme aşamasını başarı ile tamamlamış firmaların faydalanabileceği Ticarileştirme Projeleri Desteği, bu projeler sonucunda oluşan çıktılarının ölçek ekonomisine uygun şekilde ticarileştirilmesine yönelik geliştirilecek projelere destek sağlamayı amaçlamaktadır.

KİMLER YARARLANABİLİR

- TTGV'nin Teknoloji Geliştirme Projeleri desteğinden yararlanmış ve
- Prototip geliştirme aşamasını başarı ile tamamlamış sanayi kuruluşları ve yazılım şirketleri

DESTEK SÜRESİ VE MİKTARI

- Proje Süresi: En fazla 1 yıl
- Destek Miktarı: En fazla 1 milyon ABD Doları
- Geri Ödeme Süresi: 1. yılı geri ödemesiz 4 yıl-faizsiz
- Hizmet Bedeli: Proje bütçesinin en fazla %3'ü

Not: Şu an (2011 Temmuz) için başvuru kabul edilmemektedir.

1.3.İLERİ TEKNOLOJİ PROJELERİ DESTEĞİ

DESTEKLENEN İLERİ TEKNOLOJİ ALANLARI

- Tarımsal atıklardan yüksek katma değerli biyoürün üretim ve teknolojileri
- İleri malzeme teknolojileri
- Hassas üretim teknikleri
- Yenilenebilir enerji üretim, depolama ve dağıtımına yönelik teknolojiler
- Ayrıca, "Teknolojik Ürün" ve "Teknolojik Proses

İnovasyonu" çerçevesinde, ticari değeri olan ürünlerin elde edildiği teknoloji geliştirme düzeyindeki Ar-Ge ve ticarileştirme faaliyetleri desteklenmektedir.

KİMLER YARARLANABİLİR

- Sanayi kuruluşları
- Yazılım şirketleri

DESTEK SÜRESİ VE MİKTARI

- Proje Süresi: En fazla 3 yıl
- Destek Miktarı: En fazla 3 milyon ABD Doları
- Destek Oranı: En fazla proje bütçesinin %50'si
- Geri Ödeme Süresi: 1. yılı geri ödemesiz 4 yıl-faizsiz
- Hizmet Bedeli: Proje bütçesinin en fazla %3'ü

2.

ÇEVRE PROJELERİ DESTEKLERİ

AMAÇ

- Çevre teknolojileri (temiz üretim/ sürdürülebilir üretim), enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji alanlarında sanayi kuruluşları tarafından gerçekleştirilen uygulama projelerine finansman desteği sunulmaktadır. Bu kapsamda, sanayicimizin çevre performansını artırıp üretim maliyetlerini düşüren ve dolayısıyla rekabet gücünü artıran uygulamalar desteklenmektedir. Sanayici tarafından uygulanan bu projelerde yerli teknolojilere öncelik verilmesi suretiyle bu tür teknolojilerin yerli olanak ve kaynaklarla geliştirilmesinin/ üretilmesinin de kolaylı olarak teşvik edilmesi hedeflenmektedir.

2.1.ÇEVRE TEKNOLOJİLERİ DESTEĞİ

AMAÇ

Eko-verimlilik (temiz üretim/ sürdürülebilir üretim) anlayışı çerçevesinde üretim süreçlerinde asgari enerji, su, hammadde tüketimi ve atık üretimi için teknolojik yenilik içeren, sanayide uygulanabilir ve ekonomik değeri olan temiz üretim teknolojilerinin uygulanmasına yönelik uygulama projelerinin teşvik edilmesi ve desteklenmesidir.

OLASI PROJE KONULARI

- Atıkların kaynağında azaltılması / üretime döndürülmesi (atık geri dönüşümü ve geri kazanımı)
- Su tüketiminin / atıksu oluşumunun kaynağında azaltılması (su tasarrufu, atıksu geri kazanımı)
- Emisyonların kaynağında azaltılması (ör: yakma prosesi optimizasyonu)
- Hammadde tüketiminin azaltılması
- Tehlikesiz ya da tehlikelilik düzeyi daha düşük kimyasal madde kullanımına geçilmesi
- Yağ tüketiminin / atık yağ oluşumunun azaltılması
- Enerji üretim ve kullanımında çevre dostu teknolojiler
- Atıklardan yeni ürün/ yakıt/ enerji üretimi (Öncelik: Organik atık – biyoürünler)

- Çevre dostu ürün üretimi
- Endüstriyel ekoloji (simbiyoz) (Örnek: fiziksel olarak yakın iki firmanın birbirlerinin atığını/atık ısısını kullanması)
- Karbon tutma ve depolama sistemleri

DESTEK SÜRESİ VE MİKTARI

Destek Süresi:	En fazla 1,5 yıl
Destek Miktarı:	Alt sınırı 100 bin ABD Doları, üst sınırı 1 milyon ABD Doları olmak üzere, Proje
Geri Ödeme Süresi:	Proje süresi sonrası 1 yılı geri ödemesiz, 4 yıl içinde- faizsiz
Hizmet Bedeli:	TTGV Destek miktarının %6'sı

2.2.ENERJİ VERİMLİLİĞİ DESTEĞİ

AMAÇ

- Türkiye'nin dünyada artan enerji fiyatları karşısında, özellikle enerji yoğun sektörlerde rekabet gücünün korunması, dışa bağımlılığını azaltılması ve sera gazı salımlarının azaltılmasına katkı sağlanması ve sanayicinin ilgili faaliyetlerinin teşvik edilmesi amacıyla oluşturulmuştur. Destek kapsamında enerji verimliliği etütleri de dahil olmak üzere, enerji verimliliğine yönelik uygulama projelerinin uygun şartlarda desteklenmesi amaçlanmaktadır. Bu destek programı ile aynı zamanda Enerji Verimliliği Kanunu ve Enerji Verimliliği Yönetmeliği ile belirlenen amaç ve hedeflerin gerçekleştirilmesine katkı sağlanması öngörülmektedir.

OLASI PROJE KONULARI

- Buhar üretim ve dağıtım sistemlerinin (buhar kapanları, boru hatları, kondensat ve blöf sistemleri, vb.) iyileştirilmesi
- Yakma (kazanlar, fırınlar, brülörler vs.) ısıtma ve soğutma sistemlerinin iyileştirilmesi

- Fan, pompa, kompresör, vb. cihazların, sistem optimizasyonu yaklaşımı ile gözden geçirilerek elektrik tasarrufu sağlanması
- Kullanılan üretim teknolojisinin (eritme, ergitme, tavlama, kurutma, presleme, kalıplama, boyama, vb.) daha verimli hale getirilmesi
- Atık ısının değerlendirilmesi
- Üretim süresinin kısaltılması, sıcaklık veya basınç seviyelerinin düşürülmesi, vb. proses ve işletme optimizasyonu
- Elektrik üretim verimliliklerinin artırılması, elektrik ve ısının birlikte üretilmesi

DESTEK SÜRESİ VE MİKTARI

Destek Süresi:	En fazla 1,5 yıl
Destek Miktarı:	100.000 – 1.000.000 ABD\$, Proje Bütçesinin en fazla %50 'si
Geri Ödeme Süresi:	1 Yıllı Geri Ödemesiz Toplam 4 Yıl (Faizsiz)
Hizmet Bedeli:	TTGV Destek miktarının %6'sı

2.3.YENİLENEBİLİR ENERJİ DESTEĞİ

AMAÇ

- Rüzgar, güneş, biyokütle, biyogaz ve jeotermal gibi yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji üretimi ile ilgili yatırım projelerinin uygun şartlarda desteklenmesi ve sera gazı salımlarının azaltılmasına katkı sağlanması amaçlanmıştır.

OLASI PROJE KONULARI

- Yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretimi (şebekeye verme ve/veya sanayide kullanma)
- Yenilenebilir enerji üretimi ve depolanması
- Rüzgar santralleri
- Organik atıklardan biyogaz ve elektrik (+ısı) üretimi
- Fotovoltaik (PV) sistemler

- Jeotermal santraller
- Hibrit sistemler
- Güneşli soğutma teknolojileri; tarımsal ürünlerin ve gıda sanayi ürünlerinin saklanması
- Yeraltında ısı enerji depolama ve yer ısısının kullanımı

DESTEK SÜRESİ VE MİKTARI

Destek Süresi:	En fazla 1,5 yıl
Destek Miktarı:	En fazla 1.000.000 ABD\$, Proje Bütçesinin en fazla %50'si
Geri Ödeme Süresi:	1 Yıllı Geri Ödemesiz Toplam 4 Yıl (Faizsiz)
Hizmet Bedeli:	TTGV Destek miktarının %6'sı

3. STRATEJİK ODAK KONULARI PROJELERİ (STOKP)

- Mevcut sanayi yapısı
- Teknoloji ve insan gücü birikimi
- Uluslararası rekabet üstünlükleri kriterleri esas alınarak,
- Hangi alanlarda teknolojik projeler yürütülmesinde yarar bulunduğunu
- Araştırma, teknoloji geliştirme ve inovasyon faaliyetlerinin, ülkemizde gelişip yaygınlaşması için alınması gereken tedbirleri tespit eden projeler ile;
- Rekabet öncesi işbirliğine yönelik projeler
- Ülkemizdeki sanayi kuruluşlarının kendi aralarında veya bir üniversite veya kamu araştırma kurumuyla birlikte, hangi alanlarda ortak araştırma, teknoloji geliştirme ve inovasyon projeleri yürütebileceklerini belirlemeye yönelik yapılabirlik çalışmaları

STOKP DESTEK KONULARI

- Yüksek katma değerli ve ihracat potansiyeli olabilecek teknolojik, ya da sektörel alanların belirlenmesinde ya da mevcut sektörler ve teknolojilerde daha yüksek katma değer yaratacak ve Ar-Ge ve inovasyona dayalı rekabetçi uygulamalara temel oluşturacak çalışmalar,
- Üniversite-sanayi işbirliğini geliştirecek yöntemlerin oluşturulmasına yönelik çalışmalar,
- Yürütülen veya geliştirilmesinde yarar görülen araştırma, teknoloji geliştirme ve inovasyon destek faaliyetlerine yönelik etki izleme, değerlendirme ve proje geliştirme ve benzeri faaliyetler STOKP kapsamında desteklenir.

H.SERBEST BÖLGELERDE SAĞLANAN TEŞVİKLER

H.SERBEST BÖLGELERDE SAĞLANAN TEŞVİKLER

Serbest Bölge: Genel olarak serbest bölgeler; ülkede geçerli ticari, mali ve iktisadi alanlara ilişkin hukuki ve idari düzenlemelerin uygulanmadığı veya kısmen uygulandığı, sınaî ve ticari faaliyetler için daha geniş teşviklerin tanındığı yerlerdir.

SERBEST BÖLGELERİN KURULUŞ AMACI:

- İhracata yönelik yatırım ve üretimi teşvik etmek
- Doğrudan yabancı yatırımları ve teknoloji girişini hızlandırmak
- İşletmeleri ihracata yönlendirmek
- Uluslararası ticareti geliştirmek

SERBEST BÖLGELERİN İŞLEVİ:

- Ülkeye yabancı sermaye ve teknolojilerin getirilmesine imkân sağlayacak uygun zemin yaratılması
- Sanayicinin ihtiyaç duyduğu bazı hammadde ve ara malların kolaylıkla, istenilen miktarda ve zaman kaybı olmadan temin edilebilmesi
- Sağlanan teşvik ve avantajlarla düşük maliyetli mal üretimi ve ihracı
- Türkiye dışından gelen malların transit olarak diğer ülkelere satımı
- Yeni istihdam olanaklarının yaratılması
- Türk ihraç ürünlerinin ihracatını kolaylaştırmak ve hızlandırmak bakımından bir basamak olması

SERBEST BÖLGELERİN SUNDUĞU AVANTAJLAR

SERBEST BÖLGEDEKİ İMALATÇI FİRMALAR İÇİN VERGİ AVANTAJLARINDAN YARARLANMA İMKÂNI

- Serbest bölge kullanıcılarının imal ettikleri ürünlerin satışından elde ettikleri kazançlar, Avrupa Birliği üyeliğinin gerçekleşeceği yılın vergileme dönemi sonuna kadar Gelir veya Kurumlar vergisinden muaftır.
- Serbest bölgelerde üretilen FOB bedelinin en az % 85'ini yurt dışına ihraç eden kullanıcıların istihdam ettikleri personele ödedikleri ücretler gelir vergisinden müstesnadır. Bu oran Bakanlar Kurulu tarafından yüzde 50'ye kadar indirilebilir.
- Üretim faaliyetinde bulunan serbest bölge kullanıcılarının, serbest bölgelerde gerçekleştirilen faaliyetlerle ilgili olarak yapılan işlemleri ve düzenlenen kağıtları damga vergisi ve harçlardan müstesnadır.
- Üretim faaliyeti dışındaki konularda 06/02/2004 tarihinden önce ruhsat almış olan kullanıcıların Gelir veya Kurumlar Vergisi muafiyeti, Faaliyet Ruhsatı süresi sonuna kadar devam edecektir. 06/02/2004 tarihinden itibaren diğer konularda düzenlenen Faaliyet Ruhsatları kapsamında vergi muafiyeti bulunmamaktadır.

- Hazır işyeri kiralayan kiracı-kullanıcı firmalar için 15 yıl
- Hazır işyeri kiralayan üretici-kiracı-kullanıcı firmalar için 20 yıl
- Kendi işyerini inşa eden yatırımcı-kullanıcı firmalar için 30 yıl
- Kendi işyerini inşa eden üretici-yatırımcı-kullanıcı firmalar için 45 yıl süreli faaliyet ruhsatı düzenlenmektedir.
- Diğer taraftan, yatırımcı kullanıcılara Hazinesinin özel mülkiyetinde bulunan arazi, arsa ve binalar kiralana-bilir veya bunlar üzerinde 49 yıla kadar irtifak hakkı tesis edilebilir.

KAR TRANSFERİ İMKANI

- Serbest bölge faaliyetlerinden elde edilen kazanç ve gelirler, hiçbir izne tabi olmaksızın yurtdışına veya Türkiye'ye serbestçe transfer edilebilmektedir.

TİCARET KOLAYLIĞI İMKANI

- Serbest bölgeler ile Türkiye'nin diğer yerleri arasında yapılan ticarete dış ticaret rejimi hükümleri uygulanır. Başka bir deyişle, Türkiye'den serbest bölgeye satılan mallar ihracat rejimine, serbest bölgeden Türkiye'ye satılan mallar ise

ORTA VE UZUN VADELİ FAALİYET RUHSATI ALABİLME İMKANI

ithalat rejimine tabi olup, serbest bölge kullanıcıları Türkiye'den ihraç fiyatına (KDV'siz) mal ve hizmet satın alabilirler. Diğer taraftan, serbest bölge ile diğer ülkeler ve diğer serbest bölgeler arasında dış ticaret rejimi hükümleri uygulanmaz.

- Ayrıca, bölgelerde sarf malzemelerinin en kısa sürede teminini sağlayabilmek amacıyla bedeli 5000 ABD Doları veya karşılığı Türk Lirasını geçmeyen Türkiye mahreçli mallar, isteğe bağlı olarak ihracat işlemine tabi tutulmayabilir.

GÜMRÜK VERGİSİ PROSEDÜRÜNDEN ARINDIRILMIŞ TİCARİ FAALİYET İMKANI

- Serbest bölgeye getirilen Türkiye veya AB menşeli ya da buralarda serbest dolaşımda bulunan malların, serbest dolaşımda bulunma statüsü değişmediğinden, Türkiye'ye veya AB üyesi ülkelere girişinde gümrük vergisi ödenmez.
- Ayrıca üçüncü ülke menşeli malların serbest bölgeye girişinde ve bu malların Türkiye veya AB üyesi ülkeler dışındaki üçüncü ülkelere gönderilmesi halinde de gümrük vergisi ödenmez.
- Ancak serbest bölgeden Türkiye'ye veya AB üyesi ülkelere gönderilen serbest dolaşım durumunda olmayan üçüncü ülke menşeli mallar için Ortak Gümrük Tarifesinde belirtilen oran üzerinden gümrük vergisi ödenir.

AB VE GÜMRÜK BİRLİĞİ KRİTERLERİNİN GEREKTİRDİĞİ SERBEST DOLAŞIM BELGELERİNİN TEMİNİ İMKANI

- Serbest bölgeler, "Türkiye-AB Gümrük Birliği"nin parçası sayıldığından, bölgelerden Türkiye veya AB menşeli ürünler ile Türkiye'de serbest dolaşım durumunda bulunan ürünlerin A.TR Belgesi düzenlenerek AB'ye gönderilmesi mümkündür.
- Üçüncü ülke menşeli ürünler ise Ortak Gümrük Tarifesi'nde belirtilen oran üzerinden Serbest Bölge Gümrük Müdürlüğüne gümrük vergisi ödenerek serbest dolaşıma geçirildikten sonra A.TR Belgesi düzenlenerek AB'ye gönderilebilir.

EŞİTLİK PRENSİBİ

- Serbest bölgede sağlanan teşvik ve avantajlardan yerli ve yabancı bütün firmalar eşit olarak yararlanır. İşleticiler ve kullanıcılar, yatırım ve üretim safhalarında Bakanlar Kurulu'nca belirlenecek vergi dışı teşviklerden de yararlandırılabilir.

ZAMAN KISITLAMASI BULUNMAMASI

- Mallar serbest bölgede süre sınırlaması olmaksızın

kalabilir.

PAZAR İHTİYAÇLARINA VE ŞARTLARINA GÖRE SERBESTÇE BELİRLENECEK TİCARİ FAALİYET İMKANI

- Gümrük ve kambiyo mükellefiyetlerine dair mevzuat hükümleri ile üretici işletmelerin talepleri hariç olmak üzere, kalite ve standartlarla ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşlarına verilen yetkiler serbest bölgelerde uygulanmaz.

GERÇEKÇİ BİR ENFLASYON MUHASEBESİ İMKANI

- Serbest bölgelerdeki faaliyetlerle ilgili her türlü ödeme dövizle yapılır.

YERLİ VE YABANCI TÜM PAZARLARA ERİŞİM İMKANI

- Serbest bölgelerden Türkiye'ye yönelik mal satışına ve serbest bölge ile diğer ülkeler arasında yapılacak ticarete kısıtlama getirilmemiştir. Serbest bölgelerden yurtiçine mal satışına, üretim malları ve riskli mallar dışında, herhangi bir kısıtlama getirilmemiştir.

AZALTI MIŞ BÜROKRATİK PROSEDÜR VE DİNAMİK İŞLETME YÖNETİMİ

- Başvuru ve faaliyet süresince her türlü bürokrasi en aza indirilmiştir. Serbest bölgeler özel sektör şirketlerince işletilmektedir.

STRATEJİK AVANTAJ

- Serbest bölgelerimiz, AB ve Orta Doğu pazarlarının yakınında, Akdeniz, Ege ve Karadeniz'deki büyük limanlara, uluslararası havaalanlarına, karayolu ağlarına, kültür, turizm ve eğlence merkezlerine yakın yerlerde kurulmuştur.

HER TÜRLÜ TİCARİ VE SİNAİ FAALİYETE UYGUN VE UCUZ ALTYAPI İMKANI

- Serbest bölgelerin altyapısı gelişmiş ülkelerdeki benzerleri ile aynı standarttır.

TEDARİK ZİNCİRİ İMKANLARINDAN YARARLANMA KOLAYLIĞI

- Serbest bölgeler özellikle ihracata dönük üretim yapan firmalara, ara malı ve hammadde temininde, dünya fiyatları ve şartları ile kesintisiz tedarik imkanları sunmaktadır.

I.OSB'LERDE UYGULANAN TEŖVİK VE MUAFİYETLER

I.OSB'LERDE UYGULANAN TEŞVİK VE MUAFİYETLER

OSB'lerin amaç ve hedefleri:

- Sanayinin disipline edilmesi
- Şehrin planlı gelişmesine katkıda bulunmak
- Birbirini tamamlayıcı ve birbirinin yan ürününü teşvik eden sanayicilerin bir arada ve bir program dahilinde üretim yapmalarıyla, üretimde verimliliğin ve kar artışının sağlanması
- Sanayinin az gelişmiş bölgelerde yaygınlaştırılması
- Tarım alanlarının sanayide kullanılmasının disipline edilmesi
- Sağlıklı, ucuz, güvenilir bir altyapı ve ortak sosyal tesisler kurulması
- Müşterek arıtma tesisleri ile çevre kirliliğinin önlenmesi
- Bölgelerin devlet gözetiminde, kendi organlarıncaya yönetiminin sağlanması

OSB TÜZEL KİŞİLİĞİNE: VERGİ MUAFİYETLERİ

OSB Tüzel Kişiliği;

- İnşaat bitim tarihini takip eden bütçe yılından itibaren 5 yıl süreyle emlak vergisinden
- OSB'lerin kendi binalarının tüketeceği elektrik ve havagazı için elektrik ve havagazı tüketim vergisinden
- Arsa ve işyeri teslimlerinde KDV'den
- Bina inşaat ve yapı kullanma izin harcından muafıdır.

2. OSB'DE YER ALAN İŞLETMELERE SAĞLANAN TEŞVİK VE MUAFİYETLER

OSB'lerde yer alan işletmeler,

- İnşaat bitim tarihini takip eden bütçe yılından itibaren 5 yıl süre ile emlak vergisinden
- Belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanmayan işletmeler çevre temizlik vergisinden
- Bina inşaat ve yapı kullanma izni harçlarından
- Tevhid ve ifraz işlem harçlarından
- Merkezi atık su arıtma tesisi işleten bölgelerdeki işletmeler atık su bedelinden muafıdır.

**J.KÜLTÜR VE
TURİZM YATIRIMLARI
TEŞVİKLERİ**

TURİZMİ TEŞVİK KANUNU İLE SAĞLANAN TEŞVİKLER

- 2634 sayılı Turizm Teşvik Kanunu, sektörü düzenleyen en temel ve genel kanundur.
- Turizm sektörüne sağlanan tüm teşvik tedbirleri ile istisna, muafiyet ve haklardan yararlanabilmek için, 2634 sayılı Kanun uyarınca Kültür ve Turizm Bakanlığında, Turizm Yatırım Belgesi veya Turizm İşletmesi Belgesi alınması zorunludur.
- Yatırımlar için öncelik sırası; kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezleri ve Bakanlıkça tespit edilen diğer yerlerdir.

KÜLTÜR VE TURİZM KORUMA VE GELİŞİM BÖLGESİ:

- Tarihi ve kültürel değerlerin yoğun olarak yer aldığı veya turizm potansiyelinin yüksek olduğu yöreleri korumak, kullanmak, sektörel kalkınmayı ve planlı gelişimi sağlamak amacıyla değerlendirmek üzere sınırları Bakanlığın önerisi ve Bakanlar Kurulu Kararıyla tespit ve ilan edilen bölgeleri ifade eder.

TURİZM MERKEZLERİ:

- Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri içinde veya dışında, öncelikle geliştirilmesi öngörülen, yeri, mevki ve sınırları Bakanlığın önerisi ve Bakanlar Kurulu Kararıyla tespit ve ilan edilen turizm hareketleri ve faaliyetleri yönünden önem taşıyan yerleri veya bölümleri ifade eder.

I. KAMU TAŞINMAZLARININ VE ORMAN ARAZİLERİNİN TURİZM YATIRIMLARINA TAHSİSİ

- Kültür ve Turizm Koruma Bölgeleri ve Turizm Merkezlerindeki araziler, Kültür ve Turizm Bakanlığınca, bedeli karşılığında yerli veya yabancı turizm yatırımcılarına tahsis edilebilir.
- Yatırımcılar, toplam yatırım bedelinin yüzde 5'i oranında kesin ve süresiz teminat mektubunu Bakanlığa sunarak, ön izin tahsisi talebinde bulunabilirler.
- Yıllık ön izin bedeli, toplam yatırım maliyetinin binde 1'dir.
- Kültür ve Turizm Bakanlığınca kesin tahsisi yapılan taşınmazların ilk yıl kullanım bedeli, toplam yatırım maliyetinin binde 5'dir. (Termal ve kış turizmi tesislerinde binde 2,5)
- Tesisin işletmeye açılmasından sonra toplam yıllık işletme hasılatı üzerinden Hazinece yüzde 1

oranında Hazine payı alınır. (Termal ve kış turizmi tesislerinde binde 5)

- Turizm yatırımına tahsis edilen taşınmaz orman arazisi üzerinde ise, bir defaya mahsus olmak üzere, proje toplam bedelinin orman sahasına isabet eden kısmının yüzde 3'ü, Orman Geliri olarak Hazine'ye ödenir.

II. ORMAN FONUNA KATKI BEDELİNİN TAKSİTLENDİRİLMESİ

- Ormanlarda yapılacak ve Turizm Yatırımı Belgesi olan tesislerin, Orman Kanunu hükümleri uyarınca ödemek zorunda oldukları tahsis bedeli, tahsis tarihini takip eden üçüncü yıldan itibaren, beş yıl vade ve beş eşit taksitte alınır.

III. ELEKTRİK, HAVAGAZI VE SU ÜCRETLERİNDE İNDİRİM

- Turizm Yatırım Belgesi veya Turizm İşletme Belgesi sahibi yatırımcılar elektrik, gaz ve su ücretlerini o bölgedeki sanayi ve meskenlere uygulanan tarifelerden en düşüğü üzerinden öderler.

IV. HABERLEŞME KOLAYLIKLARI

- Belgeli turizm işletmelerinin telefon ve telex taleplerine ilişkin her türlü işlem ve tahsis öncelikle yapılır.

V. YABANCI PERSONEL ÇALIŞTIRILABİLMESİ İMKANI

- Belgeli turizm işletmelerinde, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca verilen izinle yabancı personel çalıştırılabilir.
- Ancak bu şekilde çalıştırılan yabancı personelin miktarı toplam personelin % 10'unu geçemez.

VI. RESMİ TATİL, HAFTA SONU VE ÖĞLE TATİLİ

- Belgeli turizm işletmeleri resmi tatil, hafta sonu ve öğle tatillerinde de herhangi bir özel izne gerek olmaksızın faaliyetlerine devam edebilirler.

VII. TURİZM KREDİLERİ

- Turizm Bankası Anonim Şirketi kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezlerindeki turizm belgeli yatırımlara tahsis edilmek üzere, yabancı kaynaklardan döviz kredileri alabilir.

2. KÜLTÜR YATIRIMLARI VE GİRİŞİMLERİNİ TEŞVİK KANUNU İLE SAĞLANAN TEŞVİKLER (5225 SAYILI)

Kültür Yatırımı: 5225 sayılı Kanunun amacı doğrultusunda, kültür merkezleri ile her türlü kültürel ve sanatsal faaliyetlerin üretildiği, sergilendiği, eğitim ve öğretimi ile bunlarla ilgili bilimsel çalışmaların yapıldığı alan, yapı ve mekânların yapımına, teknolojik alt yapıların kurulmasına veya donatılmasına yönelik yatırım faaliyetlerini;

Kültür Yatırımı Belgesi: Kanunun amacına uygun yatırım yapanlara Bakanlıkça belli bir dönem için verilen belgeyi ifade eder.

Kültür Girişimi: 5225 sayılı Kanunun amacı doğrultusunda, kültür merkezlerinin işletilmesi veya her türlü kültürel ve sanatsal faaliyetlerin üretilmesi, sergilenmesi, eğitim ve öğretimi ile bunlara ilişkin bilimsel çalışmaların yapılması faaliyetleri ile bu faaliyetlerin yapıldığı alan, yapı veya mekânların işletilmesini;

Kültür Girişimi Belgesi: Bu Kanunun amacı doğrultusundaki girişimlere Bakanlıkça verilen belgeyi ifade eder.

5225 sayılı Kanun'da öngörülen teşvik ve indirim unsurlarından yararlanan kültür yatırım ve girişimleri için başka bir teşvik mevzuatında da benzer teşvik ve indirimlerin bulunması halinde, yatırımcı veya girişimcinin lehine olan hükümler uygulanır.

Kültür merkezlerinin yol, su, kanalizasyon, doğalgaz, elektrik, telekomünikasyon ve diğer altyapı ihtiyaçlarının ilgili kamu kuruluşlarınca öncelikle tamamlanması zorunludur.

TEŞVİK KONULARI

Kültür yatırımı veya girişimi kapsamındaki teşvik veya indirime konu olacak faaliyetler şunlardır:

- Kültür merkezlerinin yapımı, onarımı ve işletilmesi
- Kütüphane, arşiv, müze, sanat galerisi, sanat atölyesi, film platosu, sanatsal tasarım ünitesi, sanat stüdyosu ile sinema, tiyatro, opera, bale, konser ve benzeri kültürel ve sanatsal etkinliklerin ya da ürünlerin yapıldığı, üretildiği veya sergilendiği mekânlar ile kültürel ve sanatsal alanlara yönelik özel araştırma, eğitim veya uygulama merkezlerinin yapımı, onarımı veya işletilmesi
- 2863 sayılı Kanun kapsamındaki taşınmaz kültür varlıklarının, Kanununun amacına uygun kullanılması
- Kültür varlıkları ile somut olmayan kültürel mirasın araştırılması, derlenmesi, belgelendirilmesi, arşivlenmesi, yayınlanması, eğitimi, öğretimi ve tanıtılması faaliyetleri

I. TAŞINMAZ TAHSİSİ

- Kültür ve Turizm Bakanlığı, kültür yatırımı ve girişimleri için taşınmaz mal tahsis etmeye yetkilidir.
- Hazine adına tescilli taşınmazlar, Bakanlığın talebi üzerine Maliye Bakanlığının uygun görüşü ile en geç üç ay içerisinde ilgili yatırımcılara tahsis edilir.

II. GELİR VERGİSİ STOPAJI İNDİRİMİ

Kültür Yatırımı veya Kültür Girişimi belgesi almış kurumlar vergisi mükellefi yatırımcı veya girişimcilerin, bu yatırımlarda çalıştıracakları personelin ücretleri üzerinden hesaplanan gelir vergisinin

- Yatırım aşamasında % 50'si (3 yılı aşmamak kaydıyla)
- İşletme aşamasında ise % 25'i (7 yılı aşmamak kaydıyla) yatırımcı mükellefe tahakkuk eden vergiden terkin edilir.

III. SİGORTA PRİMİ İŞVEREN PAYLARINDA İNDİRİM

Kültür Yatırımı veya Kültür Girişimi belgesi almış kurumlar vergisi mükellefi yatırımcı veya girişimcilerin, bu yatırımlarda çalıştıracakları personelin prime esas kazançları üzerinden hesaplanan sigorta primlerinin işveren hissesinin

- Yatırım aşamasında % 50'si (3 yılı aşmamak kaydıyla)
- İşletme aşamasında ise % 25'i (7 yılı aşmamak kaydıyla) Hazinece karşılanır.

IV. SU BEDELİ İNDİRİMİ VE ENERJİ DESTEĞİ

- Kültür yatırımı ve girişimleri; su ücretlerini yatırım veya girişimin bulunduğu yerde uygulanan tarifelerden en düşüğü üzerinden öderler.
- Yatırım veya girişimin elektrik enerjisi ve doğal gaz giderlerinin % 20'si, 5 yıl süreyle Hazinece karşılanır.

V. YABANCI PERSONEL ÇALIŞTIRABİLME

Kültür Yatırım veya Kültür Girişimlerinde, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca verilen izinle yabancı personel çalıştırılabilir.

VI. HAFTA SONU VE RESMİ TATİLLERDE FAALİYETTE BULUNABİLME

Kültür Yatırımı veya Kültür Girişimleri başkaca hiçbir izne gerek olmaksızın hafta sonu ve resmi tatillerde de faaliyetlerine devam edebilirler.

3. ENERJİ DESTEĞİ (2010/478 SAYILI KARAR)

Enerji Desteğinden sadece Turizm Yatırım Belgesi veya Turizm İşletme Belgesi almış tesisler yararlanabilir.

DESTEK MİKTARI:

Şantiye dönemi dahil, tüketilen enerji giderlerinin, tesisin bulunduğu ildeki mesken ve sanayi abonelerine uygulanan en düşük tarife ile turistik tesisler abone grubuna uygulanan tarife arasındaki fark kadardır.

Enerji desteğinden yararlanmak isteyen turizm tesisleri aşağıdaki belgelerle İl Kültür ve Turizm Müdürlüğüne müracaat ederler.

- Dilekçe
- Taahhütname
- Vergi kimlik numarası bilgileri ile aktarım yapılacak banka hesabına ilişkin bilgiler

- Enerji Desteği Komisyonundan alınacak, Enerji Desteğinden Yararlandırılmadığına Dair Yazı

Enerji Desteğinin ödenebilmesi için, turizm yatırımcısı veya işletmecisi tarafından faturanın tamamının ödemesi gerekir.

Enerji desteğinin başlamasını müteakip her dönem için, yatırımcı, belge örneği ile birlikte bölgedeki enerji dağıtım şirketine müracaat eder.

Enerji dağıtım şirketleri, en ucuz abone grubu ile tamamı fatura döneminde peşin olarak ödenmiş faturalarda yer alan aktif enerji bedeli üzerinden tüm fon, pay ve vergiler hariç olmak üzere hesaplanacak fark bedelini, ilgili İl Kültür ve Turizm Müdürlüğüne bildirirler. Onaylanacak bu bedel firma hesaplarına aktarılır.

4. SİNEMA FİLMLERİNE YÖNELİK DESTEKLER (5224 SAYILI KANUN)

5224 sayılı Sinema Filmlerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılması ile Desteklenmesi Hakkında Kanun uyarınca, Türkiye'de yapılacak sinema filmlerinin değerlendirilmesi, sınıflandırılması, Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde oluşturulan Değerlendirme ve Sınıflandırma Kurulunca yapılır.

Ülke içinde üretilen veya ithal edilen sinema filmlerinin, ticarî dolaşıma ve gösterime sunulmasından önce kayıt ve tescile de esas teşkil edecek şekilde değerlendirilmesi ve sınıflandırılması yapılır. Değerlendirme ve sınıflandırma sonucunda uygun bulunmayan filmler, ticarî dolaşıma ve gösterime sunulamaz.

Türkiye'de sinema sektöründe,

- Yapım
- Senaryo yazımı
- Arşiv
- Belgeleme
- Teknik alt yapı
- Eğitim
- Araştırma, geliştirme
- Tanıtım, dağıtım
- Pazarlama, gösterim alanlarına ilişkin projelerin desteklenmesi için Kültür ve Turizm Bakanlığına müracaat edilebilir.

Bakanlık, destek taleplerini Destekleme Kurulu aracılığıyla değerlendirir.

Sinema filmlerine sağlanacak destekler,

- Proje Desteği
- Yapım Desteği
- Yapım Sonrası Desteği olarak yapılır.

Destekler doğrudan veya dolaylı olabilir:

- Doğrudan Destek: Ödemesi doğrudan Bakanlıkça sağlanan destekleri,
- Dolaylı Destek: Banka ve finans kuruluşlarından sağlanan kredilerin anaparası dışında kalan faiz, vergi ve fon tutarlarının Bakanlıkça karşılanması biçimindeki destekleri ifade eder.

Sinema Filmlerini Destekleme Kurulu, destekleme başvurularını ilişkin değerlendirmesinde bütçe imkanlarını ve aşağıdaki örnek olarak sayılan kriterleri esas alır:

- Kültürel, sanatsal ve estetik açıdan niteliksel değer

ve özgünlük taşıması

- Ulusal kültür ve kültürel değerlerin tanıtımına katkısı
- Kamu düzeni, genel ahlâk ile küçüklerin ve gençlerin ruh sağlığının korunması, insan onuruna uygunluk ve Anayasada öngörülen diğer ilkeler
- Bütçe, finansal planın gerçekçiliği ve uygulama takviminin gerçekleştirilebilir olması
- Varsa önceki çalışmalar ile ulusal veya uluslararası başarılar
- Yapım desteği başvurularında ayrıca, yapımcı, yönetmen ve yapıma katılan sanat ekibinin alanlarındaki deneyimi, projenin ulusal ve uluslararası dolaşım potansiyeli; ayrıca yeni sanatçıların yetişmesine imkân sağlaması

PROJE DESTEĞİ

Proje desteği; araştırma, geliştirme, senaryo ve diyalog yazımı, çeviri, tasarım ve benzerleri gibi yapım öncesi aşamaların desteklenmesi amacıyla

- Doğrudan
- Geri Ödemesiz olarak yapılır.

Proje desteği miktarı, projenin toplam giderlerinin % 50'sini aşamaz.

YAPIM DESTEĞİ

Yapım desteği; sinema filminin yapım öncesi hazırlık aşamasından, gösteriminin yapılabileceği hale getirilmesine kadar geçen tüm yapım aşamalarının desteklenmesi amacıyla

- Doğrudan veya Dolaylı
- Sadece Geri Ödemeli olarak sağlanır.

Yapım desteği, desteklenecek yapımın toplam giderlerinin % 50'sini aşamaz.

YAPIM SONRASI DESTEĞİ:

Yapım sonrası desteği; sinema filminin izleyiciye ulaştırılabilmesi amacıyla tanıtım, dağıtım ve gösterim aşamalarının desteklenmesi amacıyla

- Doğrudan veya Dolaylı
- Geri Ödemeli veya Geri Ödemesiz olarak sağlanır.

Yapım sonrası desteği, toplam giderlerinin % 30'unu aşamaz.

5. TEMATİK PROJE DESTEK PROGRAMI

Yabancı sinema yapımcıları,

5224 sayılı Sinema Filmlerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılması ile Desteklenmesi Hakkında Kanun kapsamında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından onaylanan sinematografik eserlere ilişkin olarak satın alacakları ve ithal edecekleri mal ve hizmetler nedeniyle ödeyecekleri KDV'nin iadesini alabilirler.

İstisna; mal ve hizmet alımları ile ithalat sırasında ödenen KDV'nin vergi dairesinden iade olarak talep

edilmesi suretiyle uygulanacaktır.

Türkiye'deki faaliyetin tamamlanması sonrasında bu uygulama kapsamında talep edilecek KDV iadelerini yerine getirmeye

- Ankara
- İstanbul
- İzmir Vergi Daireleri yetkili kılınmıştır.

6. KÜLTÜREL SPONSORLUKLARA SAĞLANAN VERGİ İNDİRİMİ (5228 SAYILI KANUN)

Kurumlar Vergisi ve Gelir Vergisi Kanunlarının ilgili maddeleri uyarınca,

- Kültürel faaliyet ve yatırımlar için yapılacak bağış ve yardımlar, kurumlar vergisi veya gelir vergisi matrahının hesabında % 100 indirim tabii tutulur.

Bunlar aşağıdaki örneklerle açıklanabilir.

- Kültür ve sanat faaliyetlerine ilişkin ulusal veya uluslararası organizasyonların gerçekleştirilmesine yönelik bağış ve yardımlar
- Türkiye'nin uygarlık birikiminin kültürü, sanatı, tarihi, edebiyatı, mimarisi ve somut olmayan kültürel mirası ile ilgili veya ülke tanıtımına yönelik kitap, katalog, broşür, film, kaset, CD ve DVD gibi manyetik, elektronik ve bilişim teknolojisi yoluyla üretilenler de dahil olmak üzere görsel, işitsel veya basılı materyallerin hazırlanması, bunlarla ilgili derleme ve araştırmaların yayınlanması, yurt içinde ve yurt dışında dağıtımı ve tanıtımının sağlanmasına yönelik bağış ve yardımlar
- Yazma ve nadir eserlerin korunması ve elektronik ortama aktarılması ile bu eserlerin Kültür ve Turizm Bakanlığı koleksiyonuna kazandırılmasına yönelik bağış ve yardımlar
- 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamındaki taşınmaz kültür varlıklarının bakımı, onarımı, yaşatılması, rölöve, restorasyon, restitüsyon projeleri yapılması ve nakil işlerine yöne-

lik bağış ve yardımlar

- Kurtarma kazıları, bilimsel kazı çalışmaları ve yüzey araştırmalarına yönelik bağış ve yardımlar
- Kültür envanterinin oluşturulması çalışmalarına yönelik bağış ve yardımlar
- 2863 sayılı Kanun kapsamındaki taşınır kültür varlıkları ile güzel sanatlar, çağdaş ve geleneksel el sanatları alanlarındaki ürün ve eserlerin Kültür ve Turizm Bakanlığı koleksiyonuna kazandırılması ve güvenliklerinin sağlanmasına yönelik bağış ve yardımlar
- Somut olmayan kültürel miras, güzel sanatlar, sinema, çağdaş ve geleneksel el sanatları alanlarındaki üretim ve etkinlikler ile bu alanlarda araştırma, eğitim veya uygulama merkezleri, atölye, stüdyo ve film platosu kurulması, bakım ve onarımı, her türlü araç ve teçhizatın tedariki ile film yapımına yönelik bağış ve yardımlar
- Kütüphane, müze, sanat galerisi ve kültür merkezi ile sinema, tiyatro, opera, bale ve konser gibi kültürel ve sanatsal etkinliklerin sergilendiği tesislerin yapımı, onarımı veya modernizasyon çalışmalarına yönelik bağış ve yardımlar
- Yurt dışındaki taşınmaz Türk kültür varlıklarının yerinde korunması veya ülkemize ait kültür varlıklarının Türkiye'ye getirilmesi çalışmalarına yönelik bağış ve yardımlar

YURT DIŞI TURİZM FUARLARINA KATILIM İLE TANITIM VE PAZARLAMA DESTEKLERİ (2010/9 NOLU TEBLİĞ)

Kültür ve Turizm Bakanlığınca desteklenen veya iŐtirak edilen turizm fuarlarına bireysel veya ilgili sektör meslek birliğinin/derneğinin öncüluğünde katılım olması durumunda, fuara katılım masraflarının bir kısmı karşılanmaktadır.

Ayrıca; bölge tanıtımı yapacak işletmelerin ve ilgili sektör STK'larının, yurt dışında gerçekleştirecekleri tanıtım ve pazarlama faaliyetlerine ilişkin giderlerinin bir kısmı da karşılanmaktadır.

FUAR DESTEKLERİ

- Yurt dışı turizm fuarlarına katılım, tanıtım ve pazarlama desteklemeleri için müracaatlar, etkinlikten en az 3 ay önce, Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğüne yapılmalıdır.
- Desteklerden, Turizm Yatırım veya Turizm İŞletme Belgesine sahip olan ve ayrıca bir önceki mali yıl içerisinde bireysel olarak 1 milyon ABD Doları ve muadili dövizli yurtdışından sağlayan işletmeler yararlanabilir.
- Bu desteklemeler kapsamında, mali yıl içinde yapılacak ödemeler toplamı, bireysel işletmeler için 150 bin ABD Dolarını, grup faaliyetlerinde 750 bin ABD Dolarını geçemez.

YURT DIŞI TURİZM FUARLARINA GRUP OLARAK KATILIM DESTEK MİKTARLARI

İlgili sektör meslek birliğinin/derneğinin öncüluğünde grup olarak bölge tanıtımı yapacak işletmelerin;

- Yer Kirası
- Stand İnşası ve Dekorasyonuna

ilişkin toplam giderlerinin Bakanlık tarafından uygun görülmesi halinde % 50'si ödenir. Bu miktar her fuar için 20 bin ABD Dolarını geçemez.

YURT DIŞI TURİZM FUARLARINA BİREYSEL KATILIM DESTEK MİKTARLARI

Bakanlık standı dışında bireysel olarak turizm fuarlarına katılan işletmelerin;

- Yer Kirası
- Stand İnşası ve Dekorasyonuna

ilişkin toplam giderlerinin Bakanlık tarafından uygun görülmesi halinde % 50'si ödenir. Bu miktar her fuar için 10 bin ABD Dolarını geçemez.

YURT DIŞI TURİZM TANITIM VE PAZARLAMA DESTEK MİKTARLARI (BİREYSEL VEYA GRUP OLARAK)

Bireysel olarak veya ilgili sektör meslek birliğinin/derneğinin öncüluğünde grup olarak bölge tanıtımı yapacak işletmelerin yurt dışındaki kokteyl, çalıştay, sergi ve benzeri etkinliklere ilişkin

- Yer kirası
- İkram
- Organizasyon

giderlerinin Bakanlık tarafından uygun görülmesi halinde %50'si ödenir. Ödenecek destek miktarı her bir etkinlik için bireysel faaliyetlerde 10 bin ABD Dolarını, grup faaliyetlerinde 25 bin ABD Dolarını geçemez.

YURT DIŞI TURİZM REKLAM GİDERLERİ DESTEK MİKTARLARI (BİREYSEL VEYA GRUP OLARAK)

Bireysel olarak veya ilgili sektör meslek birliğinin/derneğinin öncüluğünde grup olarak bölge tanıtımı yapacak işletmelerin yurt dışındaki tanıtım projelerine ilişkin

Reklam harcamaları giderlerinin Bakanlık tarafından uygun görülmesi halinde %50'si ödenir. Ödenecek destek miktarı her bir etkinlik için bireysel faaliyetlerde 40 bin ABD Dolarını, grup faaliyetlerinde 150 bin ABD Dolarını geçemez.

K.İHRACATTA DEVLET YARDIMLARI

(AR-GE) YARDIMLARI

PROJELERE SERMAYE DESTEĞİ SAĞLANMASI

Sağlanan Destek: Projenin % 50'sine kadar Uygulamacı Kuruluş: TTGV (Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı)

I. ÜRÜN GELİŞTİRME PROJELERINE SERMAYE DESTEĞİ

Amaç: Ticari değeri olan yeni ürün oluşturulması veya mevcut ürünlerin rekabet gücünün yükseltilmesine ya da bu amaçla üretim yöntemi, sistemi ve tekniklerinin araştırılması ve geliştirilmesine yönelik AR-GE projelerine destek sağlanmasıdır.

Destek Tutarı Üst Limiti: 1 milyon ABD Dolarıdır.

Destek Süresi: Azami destek süresi 2 yıldır.

II. STRATEJİK ODAK KONULARI PROJELERINE SERMAYE DESTEĞİ

Amaç: Ülkemizde mevcut sanayi yapısı, teknoloji ve insan gücü birikimi ve uluslararası karşılaştırmalı

üstünlüklerin dinamiği esas alınarak, alınması gereken tedbirleri tespit eden projelerin desteklenmesidir.

Destek Tutarı Limiti: 100 bin ABD Dolarıdır.

Destek Süresi: Azami destek süresi 1 yıldır.

III. YUKARIDA BELİRTİLEN DESTEKLERİN YANI SIRA KAPSAMDA YER ALAN DİĞER PROJELER

a) EUREKA (Pazar odaklı, kısa sürede ticarileşebilecek ürün ve süreçlerin geliştirilmesine yönelik projelerin desteklendiği uluslararası AR-GE destek programı) projelerinin süre kısıtlaması olmaksızın AR-GE harcamalarının % 50'si oranında; bu kapsamda üniversitelerin yapacakları harcamaların 100 bin ABD Dolarına kadar,

b) Birden çok sanayi kuruluşunun TÜBİTAK/TTGV ile birlikte kurdukları şirketlerin AR – GE harcamalarının % 60 oranında desteklenmektedir.

2.

ULUSLARARASI NİTELİKTEKİ YURT İÇİ FUARLARIN DESTEKLENMESİ

Amaç: Uluslararası nitelikteki yurt içi ihtisas fuarlarının dış tanıtımının yapılması, uluslararası düzeyde katılımın artırılmasıdır.

Kimler Yararlanabilir: Fuar organize eden firmalar

Desteklenecek Fuarlar: Tekstil – konfeksiyon – halı, Deri (ayakkabı dahil), Taşıt araçları ve yan sanayi, Gıda ve gıda teknolojisi, Elektrik/elektronik sanayili, Madeni eşya sanayii, Toprak sanayii, İnşaat malzemeleri, Mobilya sanayi.

DESTEKLENECEK HARCAMALAR

a) Fuar öncesi yapılan tanıtım faaliyetleri

Azami Destek: 25000\$; Destek Oranı: %50

b) Fuara davet edilen önemli yabancı alıcıların (2 kişi/ülke) ulaşım giderleri

Azami Destek: 15000\$; Destek oranı: %50

c) Fuar süresince düzenlenecek seminer, konferans, panel ve ödüllü yarışmalara ilişkin giderler

Azami Destek: 5000\$; Destek Oranı: %50

Başvuru Mercii: İhracatçı Birlikleri

3. YURT DIŞI FUARLARIN DESTEKLENMESİ

AMAÇ:

KOBİ, SDŞ'ler (Sektörel Dış Ticaret Şirketleri) ve diğer firmaların yurtdışında düzenlenecek fuar ve sergilere katılımının artırılması ve böylece üretim ve ihracat artışının sağlanmasıdır.

KİMLER YARARLANABİLİR:

Üretici firmalar, pazarlamacı firmalar, organizatör firmalar, SDŞ'ler.

DESTEKLENECEK FAALİYETLER:

Milli düzeyde gerçekleştirilen fuar katılımları, Organizatörün desteklenmesi, Bireysel düzeyde gerçekleştirilen fuar katılımları.

BAŞVURU SÜRESİ:

Fuar bitimini takiben 3 (üç) ay içinde yapılmalıdır.

Başvuru Mercii: İhracatçı Birlikleri

SAĞLANAN DESTEKLER

1)MILLİ KATILIMLARIN DESTEKLENMESİ

Yurt dışı fuar organizasyonunu düzenlemek üzere Müsteşarlıkça görevlendirilen organizatöre katılımcı tarafından ödenecek katılım bedelinin ve katılımcıların görevlendireceği en fazla 2 (iki) temsilcinin ekonomi sınıfı gidiŐ-dönüş ulaşım masraflarının % 50'si katılımcıya ödenmektedir. Destek tutarı;

- Yurt dışı fuarın genel nitelikli Milli Katılım (yetkili yabancı organizatörlerin düzenlediği, Türk temsilcilerin katıldığı fuarlar) veya Türk İhraç Ürünleri Fuarı (Türk organizatörlerin düzenlediği, Türk temsilcilerin katıldığı fuarlar) olması halinde 10 bin ABD Dolarına
- Sektörel nitelikli Milli Katılım (Yabancı organizatörlerin düzenlediği, Türk temsilcilerin katıldığı sektörel fuarlar), Yabancı Katımlı Sektörel Fuar (Türk organizatörlerin düzenlediği, katılımcıların en az %20'sinin yabancı olduğu sektörel fuarlar) veya Sektörel Türk İhraç Ürünleri Fuarı (Türk organizatör-

lerin düzenlediği, Türk temsilcilerin katıldığı sektörel fuarlar) olması halinde ise 15 bin ABD Dolarına kadardır.

2)ORGANİZATÖRLERİN DESTEKLENMESİ

Müsteşarlık tarafından görevlendirilen organizatörün, fuarı tanıtım amacıyla yurtdışında gerçekleŐtirdiđi defile, fuar alanında düzenlenecek basın toplantısı ve kokteyl, reklam panoları, afiş, katalog, broşür/kitapçık vb. 20 m2'lik info stand harcaması desteklenmektedir.

- Genel nitelikli fuarlarda 80 bin ABD Doları (%75)
- Sektörel nitelikli fuarlarda 120 bin ABD Doları (%75)

Sektörel nitelikli fuarlarda yukarıdaki destek miktarına ilave olarak; DTM'na sunulacak tanıtım projesine ön uygunluk alındıktan sonra harcamaların % 75'ni geçmemek üzere 80 bin ABD Dolarına kadar ek destek alınabilmektedir.

3)BİREYSEL KATILIMLARIN DESTEKLENMESİ

Sektörel nitelikli fuarlara bireysel katılım gerçekteŐmesi halinde katılımcının organizatöre boş stand ve nakliye harcamaları ile katılımcının görevlendireceği en fazla 2 (iki) temsilcinin ekonomi sınıfı gidiŐ-dönüş ulaşım masraflarının % 50'si 15 bin ABD Dolarını aşmamak üzere ödenir.

FİRMA VE KURUMLAR:

Boş stand kirası: %50; Nakliye harcaması: %50 SDŞ'ler

Boş stand kirası: %100; Nakliye harcaması: %75

İhracatçı Birliklerince belirlenen, TİM İCRA Komitesi'nin görüşü alındıktan sonra DTM'ce uygun görülen sektörel nitelikli uluslararası fuarlar listesinde yer alan fuarlar desteklenmektedir.

4. PAZAR ARAŞTIRMASI VE PAZARLAMA DESTEĞİ

Kimler Yararlanabilir: Türkiye’de sınai ve/veya ticari faaliyette bulunan şirketler, İşbirliği Kuruluşları (İhracatçı Birlikleri, İl Ticaret ve Sanayi Odaları, OSB’ler), yazılım şirketleri

- Destek tamamen yurtdışı pazarlara yöneliktir.

A) PAZAR ARAŞTIRMASI PROJELERİNİN DESTEKLENMESİ

Amaç: Şirketler tarafından; ürünleri ve/veya sektörleriyle ilgili olarak gerçekleştirilen pazar araştırması projelerine ilişkin giderlerin bir kısmının karşılanması söz konusudur.

- Her takvim yılı içerisinde şirket başına en fazla 10 adet yurtdışı pazar araştırması gezi projesi desteklenir.
- Sınai ve/veya ticari şirketler ile yazılım sektöründe faaliyet gösteren şirketlerce gerçekleştirilen yurtdışı Pazar araştırması gezilerine ilişkin giderler % 70 oranında ve gezi başına en fazla 7.500 ABD Dolarına kadar desteklenir.
- Müsteşarlık tarafından belirlenen hedef pazarlara yönelik olması halinde destek oranı 10 puan artırılarak uygulanır.

Araştırmacı Sayısı: En fazla 2’dir.

DESTEK KAPSAMINDA

a)Ulaşım: Uluslararası ve şehirlerarası ulaşımda kullanılan ekonomi sınıfı uçak, tren, gemi ve otobüs bileti ücretleri ile günlük 50 ABD Dolarını, proje başına da 500 ABD Dolarının aşmamak kaydıyla araç kiralama ücreti

b)Konaklama: Şirket başına günlük 300 ABD Dolarını geçmemek kaydıyla konaklama (oda+kahvaltı) gideri

- Söz konusu proje için ayrılan süre en az 2 (iki), yol hariç en fazla 10 (on) gün olabilir.
- Pazar araştırmasının her bir günü için en az bir kuruluşla veya aynı firmanın değişik birimleri ile görüşme yapılmalıdır. Yolculuk ve resmi günleri hariç olmak üzere, görüşme yapılmayan günler için konaklama bedeli ve araç kiralama ücreti ödenmez.
- Bir takvim yılı içerisinde aynı ülkeye yönelik en fazla 2 (iki) adet pazar araştırması projesi desteklenir.
- Bir pazar araştırması projesi tek bir ülkede yapılacağı gibi, coğrafi konumu birbirine yakın ol-

mak kaydıyla en fazla 3 (üç) ülkede de yapılabilir.

Aşağıda sayılan faaliyetler pazar araştırması projesi olarak değerlendirilmez.

-Pazar araştırmasının amaçlandığı yurt dışı gezileri

-Grup seyahati, resmi veya özel kurum ve kuruluşlarca yabancı ülkelere yönelik olarak gerçekleştirilen programlar.

Uygulamacı Kuruluş: İGEME-İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi ve İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği

B) PAZAR ARAŞTIRMASI RAPORLARI VE İSTATİSTİK SATIN ALIMI DESTEĞİ

Amaç: Müsteşarlıkça uygun görülen pazar araştırması hizmeti veren kurum ve/veya kuruluşlardan satın alınacak pazar araştırması raporları, istatistikler ve danışmanlık hizmetlerine ilişkin giderler ile bu kurum ve/veya kuruluşlara yönelik giderlerin karşılanmasıdır.

Destek Kapsamında Karşılanan Harcamalar: Uygun Görülen

a) Pazar araştırması raporları ve istatistikler vb.’ne ilişkin giderleri ile

b) Bu kurum ve/veya kuruluşlara üyelik giderleri.

Destek Miktarı: Şirketler için % 60, İşbirliği Kuruluşları için % 75 oranında yıllık en fazla 200 bin ABD Doları’na kadar ödeme yapılır.

Süre: Bir firma en fazla 3 yıl yararlanabilir.

- Satın alınacak raporların güncel olması (en fazla 2 yıllık) gerekmektedir.
- Tüm ödemeler bankacılık kanalıyla yapılmalıdır.

Uygulamacı Kuruluş: İGEME-İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi; destekten yararlanmak için önce İGEME’ye müracaat edilerek ön onay alınması gerekmektedir.

- Türkiye’de yerleşik yüksek öğretim kuruluşları ve sağlık sektöründe tedavi amaçlı faaliyet gösteren kuruluşlar ile diğer döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler gerçekleştiren kuruluşların yurt dışında tanıtımı amacıyla yapılan faaliyetler çerçevesinde; ulaşım, konaklama ve tanıtım giderleri %50 oranında ve yıllık en fazla 300.000 ABD Dolarına kadar desteklenir.

Bu madde kapsamında yurt dışında gerçekleştirilen tanıtım faaliyetleri çerçevesinde aşağıda belirtilen giderler desteklenir:

a)Ulaşım: Tanıtım faaliyetleri çerçevesinde uluslararası ve şehirlerarası ulaşımında kullanılan ekonomi sınıfı uçak, tren, gemi ve otobüs bileti ücretleri ile toplu taşımaya yönelik araç kiralama giderleri.

b)Konaklama: Tanıtım yapılan süre içerisinde gidilen ülkede günlük 300 ABD Dolarını geçmemek kaydıyla konaklama (oda+kahvaltı) giderleri.

c)Tanıtım ve Organizasyon giderleri: 1. Tercümanlık giderleri. 2. Seminer, konferans, toplantı ve ikili görüşmelerin yapıldığı yerlerin kiralama giderleri. 3. Görsel ve yazılı tanıtım ve reklâm giderleri. 4. Halkla ilişkiler hizmeti giderleri. 5. Fuar ve sergi katılımı giderleri. 6. Katalog, broşür, eşantıyon ve tanıtım malzemeleri giderleri.

C) SEKTÖREL NİTELİKLİ TİCARET HEYETİ VE ALIM HEYETİ PROGRAMLARININ DESTEKLENMESİ

Amaç: Müsteşarlık koordinasyonunda Organizatör Kuruluşlarca düzenlenen sektörel ticaret heyeti ile alım heyeti programlarına ilişkin giderlerinin karşılanmasıdır.

- Bir takvim yılında bir Organizatör Kuruluşun yaptığı en fazla 5 (beş) sektörel ticaret heyeti ve 10 (on) alım heyeti programı desteklenir.
- Sektörel ticaret heyeti ve alım heyeti programlarına ilişkin giderler % 50 oranında ve program başına 150 bin ABD Dolarına kadar desteklenir.
- Müsteşarlık tarafından belirlenen hedef pazarlara yönelik olması halinde destek oranı 10 puan artırılarak uygulanır.

DESTEK KAPSAMINDA KARŞILANAN HARCAMALAR:

a)Ulaşım: Sektörel ticaret kapsamında uluslararası ve şehirlerarası ulaşımında kullanılan ekonomi sınıfı uçak, tren ve gemi ve otobüs bileti ücretleri

b)Konaklama: Şirket başına günlük 300 ABD Dolarını geçmemek kaydıyla konaklama (oda+kahvaltı) gideri

c) Tanıtım ve Organizasyon Giderleri:

- Tercümanlık gideri
- Seminer, konferans, toplantı ve ikili görüşmelerin yapıldığı yerlerin kiralama giderleri
- Görsel ve yazılı tanıtım giderleri

- Halkla ilişkiler hizmeti gideri
- Katalog, broşür, eşantıyon ve tanıtım malzemeleri giderleri

Uygulamacı Kuruluş: İlgili İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği

- Sektörel ticaret heyeti programları ile alım heyeti programlarının destek kapsamına alınabilmesi için ilgili Organizatör kuruluş tarafından program başlangıç tarihinden en az 3 (üç) ay önce program taslağı ve tahmini bütçesiyle birlikte Müsteşarlığa başvuruda bulunması gerekir.

D) ELEKTRONİK TİCARET (E-TİCARET) SİTELERİNE ÜYELİK DESTEĞİ

Amaç: Ürünlerin yurt dışına yönelik olarak elektronik ortamda pazarlanabilmesi amacıyla Müsteşarlıkça uygun görülen ve nihai tüketiciye yönelik olmayan e-ticaret sitelerine üyelik giderlerinin karşılanmasıdır.

- E-ticaret sitelerine üyelik giderleri, şirketler için % 70 oranında ve yıllık en fazla 10 bin ABD Dolarına kadar desteklenir.
- Şirketler bu destekten en fazla üç yıl süresince yararlanabilir. Destek süresinin başlangıç tarihi ilk destek ödemesine esas teşkil eden ödeme belgesinin tarihidir.
- Bir şirket bu destekten en fazla 5 (beş) e-ticaret sitesi için destek alabilir.
- E-ticaret sitelerine üyelik giderleri desteğinden faydalanmak isteyen şirketlerin en az bir yabancı dilde hizmet veren internet sitesi zorunludur.
- E-ticaret sitelerinde yer alan site içi reklam ve reklam bandı (banner) giderleri destek kapsamı dışındadır.

Uygulamacı Kuruluş: İGEME-İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi; destekten yararlanmak için önce İGEME'ye müracaat edilerek ön onay alınması gerekmektedir.

5. ÇEVRE MALİYETLERİNİN DESTEKLENMESİ

AMAÇ:

Çevre, kalite ve insan sağlığına yönelik teknik mevzuata uyum sağlanabilmesini teminen alınacak kalite, çevre belgeleri ile insan can, mal emniyeti ve güvenliğini gösterir harcamaların desteklenmesi.

YARARLANANLAR:

Ticari ve sınai faaliyette bulunan veya tarım ya da yazılım sektörlerinde işgal eden şirketler, Dış Ticaret Sermaye Şirketleri (DTSS) ile Sektörel Dış Ticaret Şirketleri (SDŞ)

DESTEK KAPSAMI:

ISO 9000 serisi, ISO 14000, CE İşareti, Uluslararası Nitelikteki Diğer Kalite ve Çevre Belgeleri, ISO 22000 Gıda Güvenliği Yönetimi Sistemi Belgeleri, Tarım Ürünlerine İlişkin Belgelendirme İşlemleri ve Olumlu Sonuçlanmak Kaydıyla Laboratuvar Analiz Raporları.

DESTEK ŞARTI:

Harcamaların belgelendirilmiş olması ve Türk Standartları Enstitüsü veya Akredite edilmiş kuruluşlardan alınmasıdır.

BAŞVURU SÜRESİ:

Destek başvuruları; desteğe konu olan belge veya sertifikanın düzenleme tarihinden itibaren 6 (altı) ay içerisinde üyesi olunan İBGS'ye (İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği) yapılmalıdır.

DESTEK KALEMLERİ:

- Müracaat ve doküman inceleme
- Belgelendirme tetkik
- Yıllık belge kullanımı
- Belge veya sertifikayla ilgili yapılan testler
- Kayıt ücreti
- Analiz
- Akreditasyon ücreti
- Sağlık sertifikası ücreti vb.

Sağlanan Destek: Her bir belge, sertifika ve analiz raporları başına % 50 oranında ve en fazla 25 bin ABD Dolarına kadar desteklenir.

Başvuru Mercii: İhracatçı Birlikleri

6. İSTİHDAM YARDIMI

AMAÇ:

SDŞ statüsünü haiz şirketlerin münhasıran dış ticarete ilişkin işlemlerini yürütmek üzere, konusunda tecrübeli ve yüksek öğrenimli yönetici ve eleman istihdamının sağlanmasıdır.

YARARLANANLAR:

SDŞ statüsünü haiz şirketler

Desteklenen Harcamalar: Bir SDŞ'ye istihdam edeceği en fazla bir yönetici ile iki elemanın ücretleri için ve bir defa destek sağlanmasıdır.

SAĞLANAN DESTEK:

SDŞ'lerin ilk defa istihdam edecekleri, konusunda tecrübeli ve yüksek öğrenimli;

- Yöneticinin toplam azami 18 bin ABD Doları karşılığı Türk Lirasını aşmamak üzere yıllık brüt maaşlarının % 75'i
- Elemanların toplam azami 9 bin ABD Doları karşılığı Türk Lirasını aşmamak üzere yıllık brüt maaşlarının % 75'i

Başvuru Mercii: Dış Ticaret Müsteşarlığı (İhracat Genel Müdürlüğü)

YURT DIŞINDA OFİS – MAĞAZA AÇMA, İŞLETME VE MARKA TANITIM FAALİYETLERİNİN DESTEKLENMESİ

AMAÇ:

Türkiye’de sınai ve/veya ticari faaliyette bulunan şirketlerin ve SDŞ’lerin yurtdışı pazar paylarını artırmaları ve ürün tanıtımı yapmak için yurt dışında şirket kurma, depo-mağaza açma ve işletmelerinden doğacak giderlerin karşılanmasıdır.

YARARLANANLAR:

Türkiye’de sınai ve/veya ticari faaliyette bulunan veya yazılım sektöründe işgital eden şirketler, SDŞ’ler.
Sağlanan Destek:

- Mağazaların Desteklenmesi
- Ofis ve Showroomların Desteklenmesi
- Depoların Desteklenmesi
- Tanıtım Faaliyetlerinin Desteklenmesi
- Yurtdışı Marka Tescil Faaliyetlerinin Desteklenmesi

DESTEĞİN KAPSAMI:

I. MAĞAZALARIN DESTEKLENMESİ

- Sınai/Ticari veya yazılım şirketleri ile İşbirliği Kuruluşları: Kira giderleri, % 60 oranında ve yıllık en fazla 120 bin ABD Doları
- Ticari şirketler: Kira giderleri, % 50 oranında ve yıllık en fazla 100 bin ABD Doları

II. OFİS, SHOWROOM VE REYONLARIN DESTEKLENMESİ

- Sınai/Ticari veya Yazılım şirketleri ile İşbirliği Kuruluşları: Kira giderleri, % 60 oranında ve yıllık en fazla 100 bin ABD Doları
- Ticari şirketler: Kira giderleri, % 50 oranında ve yıllık en fazla 75 bin ABD Doları

III. DEPOLARIN DESTEKLENMESİ

- Sınai/Ticari veya Yazılım şirketleri ile İşbirliği Kuruluşları: Kira ve/veya hizmet giderleri, % 60 oranında ve yıllık en fazla 100 bin ABD Doları
- Ticari şirketler: Kira ve/veya hizmet giderleri, % 50 oranında ve yıllık en fazla 75 bin ABD Doları

IV. TANITIM FAALİYETLERİNİN DESTEKLENMESİ

Yurt Dışı Birimi Bulunan

- Şirket ve İşbirliği Kuruluşlarının Türk ürün-

leri ve birimleri ile ilgili olarak yurt dışında gerçekleştirileceği reklam, tanıtım ve pazarlama giderleri, % 60 oranında ve yurtdışı birimin bulunduğu her bir ülke için yıllık en fazla 150 bin ABD Dolarına kadar

- Desteklenen yurt dışı birimi bulunan şirketlerce, yurtdışı birimin bulunmadığı ülkelerde Türkiye’de üretilen ürünlerle ilgili olarak gerçekleştirilen reklam, tanıtım ve pazarlama giderleri, yurt içi marka tescil belgesi bulunması ve tanıtım yapacağı ülkede marka tescil belgesine sahip olunması ya da marka tescili için başvurulmuş olması koşuluyla, % 60 oranında ve yıllık en fazla 150.000 ABD Dolarına kadar desteklenir.

Yurt Dışı Birimi Bulunmayan ancak yurt içi marka tescil belgesi olan ve tanıtım yapacağı ülkede marka tescil belgesine sahip ya da marka tescil başvurusunu yapmış şirketlerce: Şirketlerin ürünleriyle ilgili olarak yurt dışında gerçekleştirileceği reklam, tanıtım ve pazarlama giderleri, % 60 oranında ve yıllık en fazla 250 bin ABD Dolarına kadar desteklenir.

V. YURTDIŞI MARKA TESCİL FAALİYETLERİNİN DESTEKLENMESİ

- Şirketlerin yurt içi marka tescil belgesine sahip oldukları markalarının yurt dışında tescili ve korunmasına ilişkin giderleri, % 50 oranında ve yıllık en fazla 50 bin ABD Doları’na kadar desteklenir.

DESTEK SÜRESİ VE LİMITLER:

- Kira giderleri desteğinden en fazla 4 (dört) yıl süresince
- İlk destek ödemesine esas teşkil eden reklam, tanıtım ve pazarlama faaliyetlerine ilişkin giderler fatura tarihinden itibaren en fazla 4 (dört) yıl süresince
- İlk destek ödemesine esas teşkil eden marka tescili ve korunmasına ilişkin giderler fatura tarihinden itibaren en fazla 4 (dört) yıl süresince
- Şirketler en fazla 15 adet yurtdışı birim için yararlandırılır.

Başvuru Mercii: İhracatçı Birlikleri

Yetkili Kuruluş: Dış Ticaret Müsteşarlığı

Yurtdışı Onay Mercii: Ticaret Müş./Ataşeliği

AMAÇ:

Türkiye’de sınai ve/veya ticari faaliyette bulunan veya yazılım sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin uluslararası pazarlarda rekabet gücünü arttırmaya yönelik eğitim ve danışmanlık giderlerinin karşılanmasıdır.

YARARLANANLAR:

Türkiye’de sınai ve/veya ticari faaliyette bulunan veya yazılım sektöründe iştigal eden şirketler, İşbirliği Kuruluşları (İhracatçı Birlikleri, Ticaret ve Sanayi Odaları, Organize Sanayi Bölgeleri, Endüstri Bölgeleri, SDŞ’ler, Üretici Dernekleri, vb.)

Başvuru Mercii: İGEME

DESTEĞİN KAPSAMI:

- Eğitimcilerin Düzenleyeceği Eğitim Programları
- Proje Bazlı Eğitim, Danışmanlık, Yurt dışı Pazarlama, Alım Heyeti ve Bireysel Danışmanlık Programları ile İstihdam Giderlerinin Desteklenmesi

- Proje Bazlı Eğitim ve/veya Danışmanlık Programları
- Proje Bazlı Yurt dışı Pazarlama veya Alım Heyeti Programları
- Proje Bazlı Bireysel Danışmanlık Programı

Eğitimcilerin Düzenleyeceği Eğitim Programları

Şirketlerin

- Avrupa Birliği ve Dünya Ticaret Örgütü Mevzuatı
- Dış Ticarete Anlaşmazlıkların Çözümü ve Uluslararası Tahkim
- Dış Ticaret Finansmanı ve Dış Ticaret Muhasebesi,
- Dış Ticarete Fiyatlandırma
- Dış Ticaret, Gümrük ve Kambiyo Mevzuatı
- Dış Ticarete Kullanılan Belgeler ve Ödeme Şekilleri
- Dış Ticarete Sözleşmeler ve Teslim Şekilleri
- Tedarik Zinciri Yönetimi ve Lojistik
- Uluslararası Pazarlama ve Elektronik Ticaret
- Yenilikçilik ve Kümelenme konuları ile Müsteşarlıkça uygun görülen diğer konularda, İGEME’den eğitimci statüsü alan eğitimci şirketlerden alacağı yurtiçi eğitimlere ilişkin giderleri yıllık toplam 20 bin ABD Dolarını aşmamak üzere % 70’i desteklenir.

1) PROJE BAZLI EĞİTİM VE/VEYA DANIŞMANLIK PROGRAMLARI**İşbirliği Kuruluşlarının,**

- Eğitim ve/veya danışmanlık ihtiyacının analizi
- İş planı ve ihracat stratejilerinin hazırlanması, izlenmesi
- İhracat potansiyelinin belirlenmesi ve ihracat yapmaya hazır hale getirilmesi
- Bilgi ve iletişim teknolojileri danışmanlığı
- Aynı değer zincirinde yer alan, birbirleriyle ilişkili içinde olan ve coğrafi yakınlık içinde bulunan şirketlerin uluslararası rekabetçilik yönünde yol haritalarının hazırlanması

konularında düzenlenen eğitim ve/veya danışmanlık programları çerçevesinde verilen eğitim, danışmanlık faaliyet giderleri ile program organizasyonuna yönelik faaliyet giderlerinin en fazla % 75’i proje bazında 400 bin ABD Dolarına kadar karşılanır.

Projelerde istihdam edilen uzman personelin her biri için proje süresince ve toplamda 3 (üç) yılı aşmamak üzere, ilgili İşbirliği Kuruluşunun emsal personeli brüt ücreti tutarı kadar destek verilir.

2) PROJE BAZLI YURT DIŞI PAZARLAMA VEYA ALIM HEYETİ PROGRAMLARI

İşbirliği Kuruluşunca düzenlenen maksimum 5 (beş) adet yurtdışı pazarlama programları için her bir program bazında 150 bin ABD Dolarına kadar, maksimum 10 (on) adet yurtdışındaki alıcı firmaların Türkiye’den alım yapmaları amacıyla düzenlenen alım heyeti programları için ise her bir program bazında 100 bin ABD Dolarına kadar, aşağıda yer alan giderlerinin en fazla % 75’i karşılanır.

- Ulaşım Giderleri
- Konaklama Giderleri
- Yurt dışı Pazarlama veya Alım Heyeti Programları Kapsamındaki Tanıtım ve Organizasyon Giderleri

3) PROJE BAZLI BİREYSEL DANIŞMANLIK PROGRAMI

Proje bazlı faaliyetler kapsamında, eğitim ve/veya danışmanlık programına/programlarına ve yurtdışı pazarlama veya alım heyeti programına/programlarına katılan şirketler, Müsteşarlıkça uygun görülen konularda proje bazlı bireysel danışmanlık hizmeti alabilir.

Şirketlerin yıllık 50 bin ABD Dolarına kadar 3 (üç) yıl alacakları hizmetlerine ilişkin giderleri % 70 oranında karşılanır.

Başvuru Mercii: İGEME

Yetkili Kuruluş: Dış Ticaret Müsteşarlığı

9.

TASARIM DESTEĞİ

AMAÇ:

Tasarıma yönelik yapılacak olan tanıtım, reklam, pazarlama, istihdam, danışmanlık harcamaları ile yurtdışında açılacak birimlere ilişkin giderlerin desteklenmesidir.

YARARLANANLAR:

Tasarımcı Şirketleri, Tasarım Ofisleri, Birlikler ve Tasarım Dernekleri-Birlikleri.

DESTEK SÜRESİ:

Tasarım Şirketleri ve Tasarım Ofisleri: en fazla 4 yıl Birlikler ve Tasarım Dernekleri-Birlikleri: Proje bazında

Destek Oranı: % 50

Başvuru Mercii: İhracatçı Birlikleri

Yetkili Kuruluş: Dış Ticaret Müsteşarlığı

DESTEĞİN KAPSAMI

I. TASARIMCI ŞİRKETLERİN DESTEKLENMESİ

- Yurt dışına yönelik olarak gerçekleştirecekleri reklam, tanıtım, pazarlama vb. faaliyetlerine ilişkin giderleri % 50 oranında ve yıllık en fazla 300 bin ABD Doları
- Yurt dışında açacakları ve destek kapsamında değerlendirilen birimlerinin (şirket, ofis, mağaza, depo, şube, showroom, reyon, vb.)
  - Demirbaş, dekorasyon giderleri % 50 oranında ve yıllık en fazla 100 bin ABD Doları
  - Brüt kira giderleri ve bu birimlerin kiralanmasına ilişkin danışmanlık giderleri ile vergi/resim/harç giderleri % 50 oranında ve yıllık en fazla 200 bin ABD Doları
- Patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım tesciline ilişkin harcamaları ile markaların yurt dışında tescili ve korunmasına ilişkin giderleri % 50 oranında ve yıllık en fazla 50 bin ABD Doları
- İstihdam edilen tasarımcıların brüt maaş giderleri % 50 oranında ve yıllık en fazla 150 bin ABD Doları
- İş yönetimi kapsamında satın alınacak her türlü danışmanlık gideri ile bilgi yönetimi kapsamında satım alacakları veya kiralayacakları yazılım ürünlerinin lisansları, bunların güncellenmesi, idamesi vb. harcamaları % 50 oranında ve yıllık en fazla 200 bin ABD Doları desteklenir.

II. TASARIM OFİSLERİNİN DESTEKLENMESİ

- Yurt dışına yönelik olarak gerçekleştirecekleri reklam, tanıtım, pazarlama v.b. faaliyetlerine ilişkin giderleri % 50 oranında ve yıllık en fazla 150 bin ABD Doları
- Yurt dışında açacakları ve destek kapsamında değerlendirilen birimlerinin (şirket, ofis, mağaza, depo, şube, showroom, reyon vb.)
  - Demirbaş, dekorasyon giderleri % 50 oranında ve yıllık en fazla 50 bin ABD Doları
  - Brüt kira giderleri ve bu birimlerin kiralanmasına ilişkin danışmanlık giderleri ile vergi/resim/harç giderleri % 50 oranında ve yıllık en fazla 100 bin ABD Doları
- Patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım tesciline ilişkin harcamaları ile markaların yurt dışında tescili ve korunmasına ilişkin giderleri % 50 oranında ve yıllık en fazla 50 bin ABD Doları
- İstihdam edilen tasarımcıların brüt maaş giderleri % 50 oranında ve yıllık en fazla 200 bin ABD Doları
- İş yönetimi kapsamında satın alınacak her türlü danışmanlık gideri ile bilgi yönetimi kapsamında satım alacakları veya kiralayacakları yazılım ürünlerinin lisansları, bunların güncellenmesi, idamesi, vb. harcamaları % 50 oranında ve yıllık en fazla 100 bin ABD Doları desteklenir.

III. BİRLİKLER, TASARIM DERNEK-BİRLİKLERİNİN DESTEKLENMESİ

- Yurt dışına yönelik olarak gerçekleştirecekleri görsel ve yazılı tanıtım giderleri ile bu faaliyetlerin tanıtımı, marka-promosyon ajansı, stratejik danışmanlık gibi tanıtım, reklam ve pazarlama faaliyetlerine ilişkin harcamaları, % 50 oranında ve yıllık en fazla 300 bin ABD Doları tutarında desteklenir.
- Birlikler tarafından düzenlenen tasarım yarışmalarında dereceye giren yıllık en fazla 30 (otuz) adet tasarımcının yurtdışındaki eğitim giderlerinin tamamı ile aylık 1.500 ABD Dolarını aşmamak kaydıyla oluşacak yaşam giderlerine ilişkin Birliklerin gerçekleştirecekleri harcamalar en fazla 2 (iki) yıl süresince desteklenir.

0. TURQUALITY DESTEĞİ

AMAÇ:

Markalaşma bilinci ve sürecinin hız kazanması, olumlu Türk malı imajının sağlanması ve yerleştirilmesi ve Türk mallarının dış pazara girişi ve tutunmasının kolaylaştırılması amaçlanmıştır.

YARARLANANLAR:

İhracatçı Birlikleri, Üretici Dernekleri/Birlikleri ve Türkiye'de ticari ve/veya sınıî faaliyette bulunan şirketler.

DESTEK SÜRESİ:

Marka Destek Programı: 4 yıl TURQUALITY Destek Programı: 5 yıl

Destek Oranı: Şirketler: % 50 İhracatçı Birlikleri: % 80

Başvuru Mercii: DTM (İhracat Genel Müdürlüğü)

Başvuru Süresi: Teşvikin türüne göre 6 ve 18 aylık sürelerdir.

DESTEĞİN KAPSAMI:

I. İHRACATÇI BİRLİKLERİ

- Sektörleri ile ilgili olarak yapacakları tanıtım, reklam ve pazarlama harcamaları % 80 oranında ve yıllık en fazla 250 bin ABD Doları'na kadar desteklenir.

II. ÜRETİCİ DERNEKLERİ VE BİRLİKLERİ

- Sektörleri ile ilgili olarak yapacakları tanıtım, reklam ve pazarlama harcamaları % 50 oranında ve yıllık en fazla 100 bin ABD Doları'na kadar desteklenir.

III. ŞİRKETLER, SDŞ VE DTSS'LER

a) Marka Destek Programı Kapsamındaki Firmalar için:

- Patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım tesciline ilişkin harcamaları yıllık en fazla 50 bin ABD Doları
- Reklam, tanıtım ve pazarlama faaliyetleri en fazla 300 bin ABD Doları

- Açmış oldukları ve/veya açacakları yurt dışı birimlere ilişkin kira harcamaları en fazla 500 bin ABD Doları
- Açmış oldukları ve/veya açacakları mağazalara ilişkin konsept mimari çalışmaları ve dekorasyon giderleri en fazla 400 bin ABD Doları
- Kiraladıkları ve/veya kiralayacakları reyonlara ilişkin kira ve/veya komisyon giderleri en fazla 200 bin ABD Doları
- Açmış oldukları ve/veya açacakları showroömlara ilişkin kira ve/veya komisyon giderleri en fazla 200 bin ABD Doları
- Ürünleri ile ilgili kalite belgeleri ile insan, can, mal emniyeti ve güvenliği gösterir işaretlere ilişkin harcamaları en fazla 50 bin ABD Doları
- Franchise vermesi halinde franchising ile yurtdışında açılacak ve faaliyete geçirilecek mağazalara ilişkin dekorasyon harcamaları mağaza başına en fazla 50 bin ABD Doları, kira giderleri için 2 (iki) yıl süresince en fazla 100 bin ABD Doları olmak üzere toplam 10 mağaza
- Yurt dışında düzenlenen uluslararası nitelikteki sektörel fuarlara katılım halinde, stand dekorasyonu ile fuar katılım bedeline ilişkin harcamaları yılda bir defaya ve tek bir fuar katılımına mahsus olmak üzere (reklam, pazarlama ve tanıtım faaliyetlerine dâhildir.)
- Kurumsal kimlik oluşturulması, kalite kontrol sistemi, stratejik pazarlama, vb. konularda satın alınacak danışmanlık giderleri ile bilgi yönetimi kapsamında satın alınacak veya kiralanacak yazılım ürünleri için yıllık en fazla 500 bin ABD Doları desteklenir.
- Destek kapsamına alınan marka ürünleriyle ilgili, destek kapsamındaki şirket tarafından istihdam edilen endüstriyel ürün tasarımcısı, aşçı/şef giderleri (en fazla 3 kişi) yıllık en fazla 200 bin ABD Doları desteklenir.

b) TURQUALITY Destek Programı Kapsamındaki Firmalar için

- Patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım tesciline ilişkin harcamaları ile TURQUALITY

sertifikasını haiz markalarının yurtdışında tescili ve korunmasına ilişkin giderleri

- Ürünleri ile ilgili kalite belgeleri ile insan can, mal emniyeti ve güvenliğini gösterir işaretlere ilişkin harcamaları
- TURQUALITY sertifikasını haiz markalı ürünleriyle ilgili olarak istihdam edilen moda/endüstriyel ürün tasarımcısı, aşçı/şef (en fazla 5 kişi) giderleri
- Reklam, tanıtım ve pazarlama faaliyetleri
- Mağazalara/lokantalara/kafelere ilişkin uygun mahal araştırmasına yönelik danışmanlık, konsept mimari çalışmaları, dekorasyon, kira harcamaları ile mağazanın kiralanmasıyla ilgili hukuki danışmanlık ve belediye giderleri (en fazla 50 mağaza); demirbaş-dekorasyon giderleri mağaza başına en fazla 200 bin ABD Doları
- Ofis, depo, showroom, satış sonrası servis vb. yurtdışı birimlerine ilişkin kira, dekorasyon, demirbaş, komisyon giderleri
- Farklı markaların satıldığı showroom/büyük mağaza (department store), hipermarketlerde kiradıkları reyon/showroom/gondol/satış alanlarına (floor display) ilişkin kira, dekorasyon, hizmet ve/veya komisyon harcamaları
- Franchise vermesi halinde, franchising sistemi ile yurt dışında açılacak ve faaliyete geçirilecek mağazalara ilişkin dekorasyon harcamaları mağaza başına en fazla 100 bin ABD Doları kira gideri mağaza başına en fazla yıllık 200 bin ABD Doları ve mağaza başına en fazla 2 (iki) yıl olmak üzere toplamda 100 mağazaya kadar
- İş yönetimi kapsamında satın alacakları her türlü danışmanlık giderleri
- Kurumsal kimlik oluşturulması, kalite kontrol sistemi, stratejik pazarlama, vb. konularda satın alınacak danışmanlık giderleri ile bilgi yönetimi kapsamında satın alınacak veya kiralanacak yazılım ürünleri desteklenmektedir.

L.SİGORTA PRİM TEŞVİKİ UYGULAMALARI (SGK)

MALULLÜK, YAŞILIK VE ÖLÜM SİGORTALARI PRİM ORANININ İŞVEREN HİSSESİNDEN YAPILAN BEŞ PUANLIK İNDİRİM UYGULAMASI

Sosyal Güvenlik Kurumuna prim borcu bulunmayan özel sektör işverenlerinin, çalıştırdıkları sigortalılar için ödeyecekleri;

- Malullük,
- Yaşlılık
- Ölüm sigortaları prim oranının işveren hissesinin beş puanlık kısmının Hazine tarafından karşılanmasını kapsamaktadır.
- Sosyal Güvenlik Kurumuna prim borcu bulunmayan,

- Kayıt dışı işçi çalıştırmayan,
- Muaccel sigorta primi, işsizlik sigortası primi, idari para cezası ile bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borçları bulunmakla birlikte, söz konusu borçları çeşitli kanunlar gereğince yeniden yapılandırılmış ya da tecil, taksitlendirme ve yapılandırma yapmış olan işverenler faydalanabilmektedir.

2.

ÖZÜRLÜ İŞÇİ ÇALIŞTIRANLARA YÖNELİK İSTİHDAM TEŞVİKİ

- İşverenlerin, kanunen çalıştırmakla yükümlü buldukları özürlü sigortalılardan,
- Korumalı işyeri işverenlerinin çalıştırdığı özürlü sigortalılardan,

- Kaynaklanan prim yükümlülüklerinin %100 oranında;
- Kontenjan haricinde çalıştırılan özürlü sigortalılardan dolayı ise % 50 oranında sigorta primi, Hazine tarafından karşılanır.

3. İŞVEREN HİSSESİ SİGORTA PRİMİ TEŞVİKİ

2009/Ekim ayına ilişkin aylık prim ve hizmet belgesinde bildirilen sigortalı sayısına ek olarak; 01.10.2010 ila 31.12.2010 tarihleri arasında işe alınan sigortalıların,

- İşe giriş tarihinden önceki üç aylık dönemde herhangi bir işyerinden SGK'ya verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı olmamaları,
- Fiilen çalışmaları kaydıyla, prime esas kazanç alt sınırı isabet eden sigorta primi işveren hissesi tutarları, sigortalıların işe giriş tarihinden itibaren 6 ay süreyle İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanmaktadır.

İşsizlik ödeneği alan sigortalıların;

- 1.10.2009 veya sonraki bir tarihte işe alınmış olması,
- işsizlik ödeneği almaya hak kazanmadan önce son çalıştığı işyeri haricindeki bir işyerinde işe başlamış olması, durumunda, prime esas kazanç alt sınırı üzerinden tahakkuk eden, kısa vadeli sigorta kolları priminin 1 puanlık kısmı, malullük yaşlılık ve ölüm sigortası priminin tamamı, ve genel sağlık sigortası priminin tamamı İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanmaktadır.

4. ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME FAALİYETLERİNİN DESTEKLENMESİ

5746 sayılı Kanun'da (Ar-Ge Kanunu) öngörülen teşvik uygulamasından;

- Teknoloji merkezi işletmeler,
- Ar-Ge merkezler,
- Ar-Ge ve yenilik projelerinde faaliyet göstermekle birlikte, söz konusu faaliyetleri kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan vakıflar veya uluslararası fonlarca desteklenen işletmeler,
- Ar-Ge ve yenilik projeleri TÜBİTAK tarafından yürütülen işletmeler,
- Rekabet öncesi işbirliği projeleri bulunan işletmeler,

- Tekno girişim sermaye desteği alan işletmeler,
- 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamında ücreti gelir vergisinden istisna tutulan personel çalıştıran işletmeler; yararlanmaktadır.
- İşletmelerin Ar-Ge faaliyetlerinde doğrudan görevli olan araştırmacı ve teknisyenlerinin (Ar-Ge personelinin) tamamı,
- Ar-Ge personel sayısının yüzde onunu aşmamak kaydıyla; Ar-Ge faaliyetlerine katılan veya bu faaliyetlerle doğrudan ilişkili personelin; sigorta primi işveren hissesinin yarısı, her çalışan için 5 yıl süre ile Maliye Bakanlığı tarafından karşılanır.

M.AB FONLARI

M.AB FONLARI

KATILIM ÖNCESİ MALİ YARDIM ARACI (IPA)

- Fonlar her yıl ulusal programlar kapsamında yıllık bazda programlanmaktadır.
- 2007 itibarıyla Türkiye için bu katılım öncesi Mali Araç katılım öncesi hem aday hem de potansiyel aday ülkeler için destek sağlayan Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) ile değiştirilmiştir.
- IPA 5 bölüm halinde yapılandırılmıştır ve Türkiye'ye Türk Mali Aracı kapsamında olduğu gibi katılım öncesi destek sağlamaya devam edecektir.
- Yenilik ise yapısal fonlarla aynı prensiplerle yönetilen çevre, ulaştırma, bölgesel rekabet, insan kaynakları kalkınması ve kırsal kalkınma konularında katılım öncesi mali desteğin getirilmiş olmasıdır. IPA kapsamında Türkiye IPA tarafından kısmen finanse edilen Topluluk Programlarından faydalanmaya devam edecektir.

BİLEŞENLER

I. Bileşen - Geçiş Dönemi Desteği ve Kurumsal

Kalkınma: Bu bileşen kapsamındaki fonların, Kopenhag siyasi kriterlerinin ele alınması, müktesebatın aktarılması ve uygulanması ve AB-Türkiye sivil toplum diyalogunun desteklenmesi alanlarında dağıtılması planlanmaktadır. Bu çerçevede, kamu kurumlarının AB'ye giriş için gerekli politik, ekonomik ve müktesebatın üstlenilmesi ile ilgili olarak kapasitelerini geliştirmelerini, Topluluk Programlarına ve Topluluk Ajanslarına katılım hazırlıklarını, AB ve Türkiye'de sivil toplum arasındaki ilişkilerin geliştirilmesini destekler.

II. Bileşen – Bölgesel ve Sınır Ötesi İşbirliği: Bu bileşen, Sınır alanlarında sürdürülebilir ekonomik ve sosyal kalkınmanın desteklenmesine; çevre, doğal ve kültürel miras, kamu sağlığı, organize suçla mücadele gibi ortak sorunları ele alan projeleri desteklemektedir.

III. Bileşen – Bölgesel Kalkınma: Bu bileşen üç alt bileşenden oluşmaktadır; çevre, ulaştırma ve bölgesel rekabet. Çevre bileşeni ile AB çevre mevzuatının aktarılması, ulaştırma bileşeni ile ekonomik kalkınma için gerekli altyapının sağlanması, bölgesel rekabet bileşeni ile ise Türkiye'de bölgeler arası farklılıkların azaltılması ve rekabetin artırılması amacını taşımaktadır. Bu bileşenden KOBİ'ler de yararlanabilmektedir.

IV. Bileşen – İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi: Bu bileşen Türkiye'de işsizlik oranının azaltılması, kadın istihdamının artırılması ve nitelikli işgücünün artırılması konularına odaklanmaktadır. Bu bileşen için ayrılan

fonlar istihdam, eğitim ve öğretim ile sosyal katılım alanlarında dağıtılacaktır.

V. Bileşen – Kırsal Kalkınma: Bu bileşen Türkiye'de tarımsal sektörün AB şartlarına uygun hale getirilmesi, AB müktesebatının gıda güvenliği, veterinerlik, çevre gibi ilgili standartların geliştirilmesi ve sürdürülebilir kırsal kalkınmanın sağlanmasını hedeflemektedir.

KİMLER BAŞVURABİLİR?

- Devlet kurumların yanı sıra ayrıca üniversitelere, medya örgütlerine, sivil toplum ve ticari çıkar gruplarına açık programlar da bulunmaktadır. İlgili duyulan mali destek türü için geçerli olan uygunluk kriterini öğrenmek için proje bilgisine bakılması önerilmektedir.
- Sadece yayınlanmış bir ihale/teklif çağrısına bağlı kalınarak yapılan AB mali desteği başvuruları değerlendirilmeye alınır.

TEKLİF ÇAĞRILARI;

Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu'nun web sitesinden (www.avrupa.info.tr)

Avrupa Birliği resmi sitesinden (http://ec.europa.eu/grants/index_en.htm)

Merkezi Finans ve İhale Birimi web sitesinden (<http://www.cfcu.gov.tr/index.php?lng=tr>) takip edilebilir.

TOPLULUK PROGRAMLARI

Proje sahiplerine sunulan bir fırsat da, "Topluluk Programları"dır.

"Topluluk Programları" üye devletler tarafından gerekli görülen konularda, işbirliğini teşvik etmek amacıyla düzenlenen programlardır. Her topluluk programı belirli bir süre için geçerlidir.

Ülkemiz Topluluk Programlarının yanı sıra, Topluluk Ajansları'na da katılabilmektedir. Bu ajanslar, AB kurumlarından farklı olarak kendi tüzel kişilikleri olan kurumlardır. Avrupa Topluluk Ajansı olarak adlandırılan 18 kurum bulunmaktadır.

Topluluk Programları ve Ajanslarına katılabilmek için tüm katılımcı ülkelerin katılım başvurularını yapmaları, her program için ayrı Mutabakat Anlaşması imzalamaları ve yıllık aidat ödemeleri gerekmektedir. Aday ülkelerin yükümlü olduğu aidat katkısı ülkelerin nüfuslarına ve Gayri Safi Milli Hasıllarına göre belirlenmektedir. AB Komisyonu tarafından Türkiye'ye sağlanan yardımların

bir bölümü bu aidatların ödemesinde kullanılmaktadır.

Eylül 2002'de Türkiye'nin Topluluk Programlarına katılımının genel esaslarını belirleyen Çerçeve Anlaşma yürürlüğe girmiştir. Bu anlaşma ile o dönemde aday olan Doğu ve Merkez Avrupa ülkelerinin katılımına açık olan programlardan Türkiye'nin de yararlanabilmesi sağlanmıştır. Ayrıca Türkiye'nin Topluluk Programlarına katılım için gerekli katkı yapması durumunda üye ülkeler ile eşit şartlarda bu programlara da katılabileceğine karar verilmiştir.

Her Topluluk Programı için Avrupa Komisyonu ile ayrı ayrı Mutabakat Zaptı imzalanmaktadır.

Türkiye'nin katılabildiği Topluluk Programları şunlardır:

EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDA

1 Ocak 2007 itibari ile Avrupa Eğitim ve Gençlik Programları, 2007-2013 dönemi için Hayatboyu Öğrenme (LLP – Lifelong Learning Programme) ve Gençlik (Youth in Action) Programı olarak düzenlenmiştir.

Hayatboyu Öğrenme Programı altında Comenius, Erasmus, Leonardo ve Grundtvig programları yer almaktadır.

- **Comenius Programı:** Program süresince, ortak eğitim faaliyetlerine en az üç milyon çocuğun katılımını temin etmek;
- **Erasmus Programı:** Mevcut program ve öncekileri kapsamında, 2012 yılına kadar 3 milyon bireyin öğrenci değişiminden faydalanması hedefinin gerçekleştirilmesine katkı sağlamak;
- **Leonardo da Vinci Programı:** Program sonuna dek teşebbüslere yerleştirilen kişi sayısını yıllık 80,000'e yükseltmek;
- **Grundtvig Programı için:** 2013 yılı itibarıyla, bir yılda yetişkin eğitiminden faydalanan 7000 bireyin değişim programlarından faydalanmasını desteklemeyi hedefler.

Detaylı bilgi için:

www.ua.gov.tr

http://ec.europa.eu/education/programmes/newprog/index_en.html

Gençlik Programı: Sivil Toplum Kuruluşları, Kamu Kuruluşları ve gençlerden oluşan sıradan gruplar gençler için yurtiçi ve yurtdışında çeşitli proje ve etkinlikler hazırlayabilmektedir.

Detaylı bilgi için: www.ua.gov.tr

Jean Monnet Programı: AB müktesebatı konusunda bilgi sahibi personel ihtiyacını karşılayarak, müktesebatin etkin bir biçimde uygulanabilmesi için gerekli idari kapasitenin oluşturulmasını amaçlayan programdır.

Detaylı bilgi için: <http://www.jeanmonnet.org.tr/web/>

- **Kültür Programı 2007–2013:** Bu Program, kültür alanında faaliyet gösteren ve özellikle kar amacı gütmeyen kurumlar, kültürel oyuncular ve kurumlar arasındaki kültürel işbirliğinin geliştirilmesi yoluyla Avrupalılara ait ortak kültür sahasını geliştirmek ve Avrupa vatandaşlığı olgusunu yaymayı hedeflemektedir.

Detaylı bilgi için:

http://ec.europa.eu/culture/index_en.htm

<http://ccp.kulturturizm.gov.tr/>

REKABET ALANINDA

- **Rekabet Gücü ve Yenilik Programı (CIP):** Rekabet Gücü ve Yenilik Programı'nın amacı; Avrupa Komisyonu'nun Lizbon Stratejisi doğrultusunda, ana hedef grubu olan küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin (KOBİ) rekabetçiliğini teşvik etmektir. KOBİ'lerin rekabet güçlerinin artması için faydalı olacak en büyük etken yenilikçilik faaliyetlerinin teşvik edilmesi olacaktır. CIP yenilikçilik faaliyetlerini destekler, mali kaynaklara daha iyi ulaşım sağlar ve iş destekleme hizmetleri sunar (3,6 milyon avro).

Detaylı bilgi için:

http://ec.europa.eu/cip/index_en.htm

<https://www.sanayi.gov.tr/webedit/gozlem.aspx?sayfaNo=3783>

PROGRAMIN BİLEŞENLERİNİN TEMEL HEDEFLERİ ŞUNLARDIR:

1. GİRİŞİMCİLİK VE YENİLİK ÇERÇEVE PROGRAMI (EIP)

2.17 milyar avro bütçeye sahip bu alt bileşen Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından yürütülmektedir.

Daha detaylı bilgi için www.sanayi.gov.tr

2. BİLGİ VE YENİLİK ÇERÇEVE TEKNOLOJİLERİNİ DESTEKLEME PROGRAMI

728 milyon avro bütçeye sahip bu alt bileşen Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı- Bilgi Toplumu Dairesi tarafından yürütülmektedir.

Daha detaylı bilgi için www.dpt.gov.tr

3.AKILLI ENERJİ AVRUPA PROGRAMI (IEE)

Intelligent Energy Europe Programme: 727 milyon avro bütçeye sahip bu alt bileşen Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından yürütülecektir. Tüm sektörlerde enerji verimliliğini artırıcı önlemler alınmasını; yeni/yenilenebilir ve etkin enerji kullanımının teşvik edilmesini amaçlamaktadır. Enerji verimliliğini ve enerji kaynaklarının akılcı kullanımını pekiştirmek; yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarını ve enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesini teşvik etmek ve ulaştırma alanında enerji verimliliğini ve yeni enerji kaynaklarını geliştirmek de programın diğer amaçlarıdır.

Daha detaylı bilgi için www.enerji.gov.tr

ARAŞTIRMA ALANINDA

- AR-GE üzerine 7.Çerçeve Programı (2007-2013)

AB Çerçeve Programları (ÇP), AB'nin neredeyse tüm disiplinlerini içine alan araştırma ve teknoloji geliştirme faaliyetlerini desteklediği temel mali araç niteliğini taşımaktadır. 53,2 milyar avro bütçeli 7. ÇP'nin ulusal koordinasyonu TÜBİTAK tarafından yapılmaktadır.

Detaylı bilgi için:

<http://www.tubitak.gov.tr/>

<http://www.fp7.org.tr/>

<http://cordis.europa.eu/fp7/>

7.ÇERÇEVE PROGRAMLARI'NIN KOBİLERE SUNDUĞU FIRSATLAR

- Yeni teknolojiler geliştirme
- Kilit oyuncularla ve müşterilerle Ar-Ge işbirliği
- Yeni pazarlara erişim
- Araştırmanın mali açıdan desteklenmesi
- Rekabetin dışında kalmamak

İşbirliği Özel Programı (32,3 milyar avro)

- Bu program özellikle yüksek Ar-Ge potansiyeline sahip, kendi Ar-Ge'sini kendi yapan KOBİ'ler için çok büyük fırsatlar sunmaktadır. Bu özel programda, 10 tematik alan altında konu güdümlü olarak gerçekleştirilen, ana hatları AB Komisyonu tarafından belirlenmiş olan araştırma projeleri desteklenmektedir.
- Komisyon bu başlık altında dağıtılacak hibelerin belli bir bölümünün, projelerde ortak olunması yolu ile KOBİ'lere ayrılması öngörülmektedir. Bu oluşturulacak konsorsiyumlar içerisinde KOBİ oranı ve aldıkları hibe miktarları yüksek olan ortaklıkların daha olumlu değerlendirilmesine yol açacaktır. Bu sebeple ortaklıklar kurulurken KOBİ'lerin konsorsiyumlara katılımına daha sıcak bakılmaktadır.

Kişiyi Destekleme Özel Programı (4,7 milyar avro)

- Bütçesi 4,7 milyar avro olan bu başlık altında araştırmacıların mesleki gelişimi ve hareket imkanlarının artırılması amacıyla taşıyan çağrılar açılmaktadır.
- Kişiyi destekleme özel programı altında "Üniversite-Sanayi Ortaklığı" çağrıları KOBİ'leri özellikle ilgilendirmektedir. Bu başlık altında KOBİ'ler deneyimli araştırmacıları kısa ve orta vadede istihdam etme imkanı bulabileceklerdir. KOBİ'ler Ar-Ge için gerekli olan kalifiye araştırmacıları bu vesile ile temin edebilirler.

Kapasiteler Özel Programı (4,2 milyar avro)

- 4.2 milyar avro bütçeye sahip "Kapasiteler özel programı" Ar-Ge için gerekli olan altyapıları desteklemek amacıyla taşımaktadır.
- Bu başlık 7 alt başlıktan oluşmaktadır. Bunlar arasında "KOBİ'ler yararına araştırma" ismini taşıyan bu başlık 1.336 milyar avro bütçeye sahiptir.

TURSEFF KREDİSİ (TÜRKİYE SÜRDÜRÜLEBİLİR ENERJİ FİNANSMAN KREDİSİ)

- TURSEFF, enerji verimlilik ya da yenilenebilir enerji projelerine yatırım yapmak isteyen endüstriyel firmalar, ticari girişimciler ve özel konut sahiplerine yönelik kredi fırsattır.
- Kredi, EBRD (Avrupa ve İmar Kalkınma Bankası) tarafından geliştirilmiş olup krediler ortak bankalar yoluyla dağıtılır (AB Komisyonu yetkili organı).
- Başvuru sahibinin özelliğine göre, kredi alan taraflar TURSEFF altında kapsamlı enerji verimlilik özelliklerini içeren projelerin uygulanmasında 5 milyon ABD dolarına kadar finansman için uygun görülebilirler.
- Diğer proje parçaları müşterinin kendisi tarafından ya da TURSEFF ortak bankalarından biri tarafından finanse edilebilir. Borç alan tarafların, mali olarak uygun olması, ortak bankanın kredi kriterlerine uyması ve ortak bankanın kredi değerlendirme usullerine uygun olarak onay alması gerekir.
- TURSEFF altında finanse edilen projeler belirli performans kriterlerini karşılamalıdır. Endüstriyel ve ticari işlemlerde enerji verimliliği özelliklerine ilişkin projeler, %20'den fazla enerji tasarrufu sağlamalıdır. İnşaat sektöründe enerji verimliliğine ilişkin projeler %30'dan fazla tasarruf sağlamalıdır.

TURSEFF YATIRIM KATEGORİLERİ

- Konut Sektöründe Enerji Verimliliği Yatırımları
- Küçük Ölçekli Ticari Enerji Verimliliği Yatırımları
- Küçük Ölçekli Yenilenebilir Enerji Yatırımları
- Ticari ve Endüstriyel Enerji Verimliliği ve Yenilenebilir Enerji Yatırımları
- İnşaat Sektöründe Enerji Verimliliği ve Yenilenebilir Enerji Yatırımları
- Uygun Enerji Verimliliği ve Yenilenebilir Enerji Teknoloji, Ekipman ve Materyal Üretici, Tedarikçi ve Tesisatçılar için Yatırım Kredileri

KATEGORİLER İÇİN MAKSİMUM KREDİ MİKTARI

Ticari enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji projeleri için 5 milyon ABD doları

Küçük ölçekli projeler için 300,000 ABD doları

Konut sektöründeki projeler için 75,000 ABD doları

Enerji verimliliği tedarikçileri için 1 milyon ABD doları

- Bu miktarların üstündeki projeler için EBRD'nin (Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası) onayı gerekmektedir.
- Krediler bir projenin %100 yatırım maliyetinin finansmanı için kullanılabilir.

PROGRESS PROGRAMI

AB'nin sosyal politika ve istihdam alanındaki mevzuatına ilişkin uygulamaların projeler vasıtası ile desteklenmesini ve böylece üye ve aday ülkelerde bu alandaki uygulamaların geliştirilmesini sağlamak amacıyla, 2007 - 2013 dönemi arasında uygulanacak tek bir yapı olarak oluşturulmuştur. Program kapsamında bu alanlardaki proje teklifleri mali açıdan desteklenecektir.

Kimler Başvurabilir:

Bir önceki Birlik Programları'nda olduğu gibi, PROGRESS Programı çerçevesinde açılan proje tekliflerine uygun olarak, ilgili alanlarda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇŞGB), ilgili ve bağlı kuruluşları da başvuruda bulunabileceği gibi kamu istihdam servisleri, yerel ve bölgesel idareler, sosyal taraflar, sivil toplum kuruluşları, ulusal istatistik ofisleri, medya paydaşları gibi kurum ve kuruluşlar da anılan Programdan faydalanabileceklerdir.

Destek Miktarı:

Program 5 bölümden oluşmaktadır: istihdam, sosyal koruma ve içerme, çalışma şartları, ayrımcılıkla mücadele ve çeşitlilik, toplumsal cinsiyet eşitliği. Bütçesi 743,25 milyon avrodur.

Daha detaylı bilgi için:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=327>

IPARD HİBE DESTEKLERİ

KIRSAL KALKINMA (IPARD) PROGRAMININ AMACI VE ÖNCELİKLİ EKSENLERİ

Avrupa Komisyonu tarafından 25 Şubat 2008 tarihinde onaylanan Kırsal Kalkınma (IPARD) Programı; Türkiye'nin katılım öncesi dönemdeki öncelikleri ve ihtiyaçlarını dikkate alarak, sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak için kapasite oluşturmayı hedeflemekte, işletmeleri Avrupa Birliği standartlarına yükseltmeyi amaçlamaktadır.

Avrupa Birliği Kırsal Kalkınma (IPARD) Fonları, aşağıda yer alan öncelik eksenlerine yönelik olarak kullanılacaktır.

- Öncelik Eksen 1: Ortak Tarım Politikası ve gıda güvenliği, veterinerlik ve bitki sağlığı ile ilgili alanlara ilişkin Topluluk standartlarının uygulanması ve tarım sektörünün sürdürülebilir adaptasyonuna katkı sağlanması.
- Öncelik Eksen 2: Tarım-çevre tedbirlerinin ve yerel kırsal kalkınma stratejilerinin uygulanması için hazırlık niteliğinde faaliyetlere katkı sağlanması (IPARD Programının ikinci döneminde uygulanacaktır).
- Öncelik Eksen 3: Kırsal ekonominin gelişimini destekleyerek, kırsal alanların sürdürülebilir kalkınmasına katkı sağlanması.

PROGRAMIN KAYNAĞI

Faydalanıcılara uygun harcamalar karşılığında sağlanacak olan mali desteğin kaynağı, Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti Eş-finansmanından oluşturulan IPARD Programı Fonudur. Bu destek "Kamu Katkısı" olarak adlandırılmaktadır. Bu kamu katkısı, program çerçevesinde gerçekleştirilmiş yatırımlar için geri ödemesiz olarak kullanılacaktır.

DESTEKLENECEK TEDBİRLER VE DESTEK BUTÇESİ

(Birinci başvuru çağrı ilanı destek bütçesinden kullanılamayan miktar, ikinci başvuru çağrı ilanı bütçesine aktarılacaktır.)

Tarım ve Koy İşleri Bakanlığının ilgili kuruluşu olan Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK), Türkiye Cumhuriyeti adına Avrupa Birliği'nin Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı olan IPA'nın Kırsal Kalkınma Bileşeni kapsamında uygulanacak yatırımlara ilişkin 01.07.2011 tarihinde Birinci Başvuru İlanına çıkmış bulunmaktadır. Başvuru tarihleri 01.08.2011 - 15.08.2011'dir.

Tarım ve Koy İşleri Bakanlığının ilgili kuruluşu olan Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK), Türkiye Cumhuriyeti adına Avrupa Birliği'nin Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı olan IPA'nın Kırsal Kalkınma Bileşeni kapsamında uygulanacak yatırımlara ilişkin 04.07.2011 tarihinde İkinci Başvuru İlanına çıkmış bulunmaktadır. Başvuru tarihleri 05.09.2011 – 20.09.2011'dir.

Birinci Başvuru Çağrı ilanı kapsamında dağıtılacak destek miktarları belirlenirken yatırım süresi en fazla 30 (otuz) gün olacak olan başvurular kabul edilip değerlendirmeye alınacaktır. Uygulama süresi 30 (otuz) günden fazla olacak olan başvurular, İkinci Başvuru Çağrı dönemi kapsamında kabul edilecektir.

BİRİNCİ BAŞVURU DESTEKLERİ

Öncelik Eksenini	Tedbir Adı	Alt Tedbir Adı ve Bütçe Kalemleri	Toplam Destek Bütçesi (AB+TC Katkısı) (Avro)	Destek Oranları	
Öncelik Eksenini 1	Tarımsal İşletmelerin Yeniden Yapılandırılması ve Topluluk Standartlarına Ulaştırılmasına Yönelik Yatırımlar	Süt Üreten Tarımsal İşletmelere Yatırım	21,618,667	%50- %65	
		Et Üreten Tarımsal İşletmelere Yatırım	Bütçe Kalemi - 1 (Kırmızı Eti)		16,803,600
			Bütçe Kalemi - 2 (Kanatlı Eti)		884,400
Öncelik Eksenini 2	Tarım ve Balıkçılık Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması ve Topluluk Standartlarına Ulaştırılmasına Yönelik Yatırımlar	Süt ve Süt Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması	Bütçe Kalemi - 1 (Süt işleme tesisleri)	12,656,747	%50
			Bütçe Kalemi - 2 (Süt toplama üretici örgütleri)		
		Et ve Et ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması	Bütçe Kalemi - 1 (Kırmızı et kesimhaneleri)	7,057,515	
			Bütçe Kalemi - 2 (Kırmızı et işleme tesisleri)	371,448	
			Bütçe Kalemi - 3 (Kanatlı eti kesimhaneleri)	784,168	
			Bütçe Kalemi - 4 (Kanatlı eti işleme tesisleri)	41,272	
		Meyve ve Sebzelerin İşlenmesi ve Pazarlanması	3,026,613		
Su ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması	3,576,907				
Öncelik Eksenini 3	Kırsal Ekonomik Faaliyetlerin Çeşitlendirilmesi ve Geliştirilmesi	Çiftlik Faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve Geliştirilmesi	4,422,000	% 50	
		Yerel Ürünlerin ve Mikro İşletmelerin Geliştirilmesi	7,370,000		
		Kırsal Turizm	9,826,667		
		Kültür Balıkçılığının Geliştirilmesi	2,948,000		
TOPLAM			91,388,000		

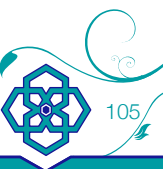
İKİNCİ BAŞVURU DESTEKLERİ

Öncelik Ekseni	Tedbir Adı	Alt Tedbir Adı ve Bütçe Kalemleri	Toplam Destek Bütçesi (AB+TC Katkısı) (Avro)	Destek Oranları	
Öncelik Ekseni 1	Tarımsal İşletmelerin Yeniden Yapılandırılması ve Topluluk Standartlarına Ulaştırılmasına Yönelik Yatırımlar	Süt Üreten Tarımsal İşletmelere Yatırım	23,826,000	%50- %65	
		Et Üreten Tarımsal İşletmelere Yatırım	Bütçe Kalemi - 1 (Kırmızı Et)		18,519,300
			Bütçe Kalemi - 2 (Kanatlı Eti)		974,700
Öncelik Ekseni 2	Tarım ve Balıkçılık Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması ve Topluluk Standartlarına Ulaştırılmasına Yönelik Yatırımlar	Süt ve Süt Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması	Bütçe Kalemi - 1 (Süt işleme tesisleri)	13,949,040	%50
			Bütçe Kalemi - 2 (Süt toplama üretici örgütleri)		
		Et ve Et ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması	Bütçe Kalemi - 1 (Kırmızı et kesimhaneleri)	7,778,106	
			Bütçe Kalemi - 2 (Kırmızı et işleme tesisleri)	409,374	
			Bütçe Kalemi - 3 (Kanatlı eti kesimhaneleri)	864,234	
			Bütçe Kalemi - 4 (Kanatlı eti işleme tesisleri)	45,486	
		Meyve ve Sebzelerin İşlenmesi ve Pazarlanması	3,511,200		
Su Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması	3,942,120				
Öncelik Ekseni 3	Kırsal Ekonomik Faaliyetlerin Çeşitlendirilmesi ve Geliştirilmesi	Çiftlik Faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve Geliştirilmesi	4,873,500	% 50	
		Yerel Ürünlerin ve Mikro İşletmelerin Geliştirilmesi	8,122,500		
		Kırsal Turizm	10,830,000		
		Kültür Balıkçılığının Geliştirilmesi	3,249,000		
TOPLAM			100,894,560		

BAŞVURU YAPACAK İLLER

Alt Tedbir Adı ve Bütçe Kalemleri		Destek Almak Amacıyla Başvuruların Yapılacağı ve Yatırım Uygulanacağı İller
Süt Üreten Tarımsal İşletmelere Yatırım		Afyonkarahisar, Amasya, Balıkesir, Çorum, Isparta, Kahramanmaraş, Kars, Konya, Malatya, Samsun, Sivas, Şanlıurfa, Tokat, Yozgat
Et Üreten Tarımsal İşletmelere Yatırım	Bütçe Kalemi - 1 (Kırmızı Eti)	Afyonkarahisar, Amasya, Çorum, Diyarbakır, Kahramanmaraş, Kars, Konya, Samsun, Sivas, Şanlıurfa, Tokat, Yozgat
	Bütçe Kalemi - 2 (Kanatlı Eti)	Afyonkarahisar, Çorum, Konya, Malatya
Süt ve Süt Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması	Bütçe Kalemi - 1 (Süt işleme tesisleri)	Afyonkarahisar, Amasya, Balıkesir, Çorum, Isparta, Kahramanmaraş, Kars, Konya, Malatya, Samsun, Sivas, Şanlıurfa, Tokat, Yozgat
	Bütçe Kalemi - 2 (Süt toplama üretici örgütleri)	Afyonkarahisar, Amasya, Balıkesir, Çorum, Isparta, Kahramanmaraş, Kars, Konya, Malatya, Samsun, Sivas, Şanlıurfa, Tokat, Yozgat
Et ve Et ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması	Bütçe Kalemi - 1 (Kırmızı et kesimhaneleri)	Afyonkarahisar, Amasya, Diyarbakır, Çorum, Kahramanmaraş, Kars, Konya, Samsun, Sivas, Şanlıurfa, Tokat, Yozgat
	Bütçe Kalemi - 2 (Kırmızı et işleme tesisleri)	
	Bütçe Kalemi - 3 (Kanatlı eti kesimhaneleri)	Afyonkarahisar, Çorum, Konya, Malatya
	Bütçe Kalemi - 4 (Kanatlı eti işleme tesisleri)	
Meyve ve Sebzelerin İşlenmesi ve Pazarlanması		Amasya, Balıkesir, Çorum, Diyarbakır, Hatay, Isparta, Konya, Malatya, Samsun, Tokat, Yozgat
Su ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması		Hatay, Isparta, Kahramanmaraş, Konya, Malatya, Samsun, Sivas, Trabzon
Çiftlik Faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve Geliştirilmesi		Amasya, Diyarbakır, Çorum, Hatay, Kahramanmaraş, Kars, Konya, Samsun, Sivas, Şanlıurfa, Tokat, Trabzon
Yerel Ürünlerin ve Mikro İşletmelerin Geliştirilmesi		Amasya, Diyarbakır, Çorum, Hatay, Kahramanmaraş, Kars, Konya, Samsun, Sivas, Şanlıurfa, Tokat, Trabzon
Kırsal Turizm		Amasya, Diyarbakır, Çorum, Hatay, Kahramanmaraş, Kars, Konya, Samsun, Sivas, Şanlıurfa, Tokat, Trabzon
Kültür Balıkçılığının Geliştirilmesi		Afyonkarahisar, Amasya, Hatay, Isparta, Kahramanmaraş, Konya, Malatya, Samsun, Sivas, Şanlıurfa, Tokat, Trabzon

N.HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI TEŞVİKLERİ

N.HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI TEŞVİKLERİ

Kalkınma Planları ve Yıllık Programlarda öngörülen hedefler ile uluslararası anlaşmalara uygun olarak;

- Tasarrufları katma değeri yüksek yatırımlara yönlendirmek,
- Üretimi ve istihdamı artırmak,
- Yatırım eğiliminin devamlılığını ve sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak,
- Uluslararası rekabet gücünü artıracak teknoloji ve araştırma-geliştirme içeriği yüksek büyük ölçekli yatırımları özendirmek,
- Doğrudan yabancı yatırımları artırmak,
- Bölgesel gelişmişlik farklılıklarını gidermek,
- Çevre korumaya yönelik yatırımlar ile araştırma ve geliştirme faaliyetlerini desteklemek amacıyla Hazine Müsteşarlığı tarafından yatırımlar teşvik edilmektedir.

YATIRIM TEŞVİK BELGESİ ALINMASI

- Yatırımların, yeni teşvik sisteminde öngörülen destek unsurlarından yararlanabilmesi için yatırımcı tarafından Hazine Müsteşarlığı'na müracaat edilerek Yatırım projesi için Yatırım Teşvik Belgesi alınması gerekmektedir.

TEŞVİK BELGESİNE MÜRACAAT DOKÜMANLARI

- 1.Müracaat dilekçesi
- 2.Noter tasdikli imza sirküleri
- 3.Tebliğ ekindeki örneğe uygun Yatırım Bilgi Formu
- 4.400 TL müracaat bedeline ilişkin makbuzun ikinci nüshası (Bu bedel hiçbir şekilde iade edilmez)
- 5.Firmanın son durumunu gösterir Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi aslı veya onaylı örneği
- 6.SSK'dan alınacak ve prim borcuna ilişkin "temiz kağıdı"
- 7.ÇED Yönetmeliği eki yatırımlar için "ÇED Olumlu Kararı" veya "ÇED Gereкли Değildir Kararı"
- 8.Yatırımın Karakteristiğine Bağlı Olarak İstenebilecek Diğer Belgeler (EPDK Lisans tarihi ve numarası, Maden İşletme Ruhsatı ve İşletme İzni, Turizm Yatırımı, Turizm İşletmesi ve/veya Kısmi Turizm İşletme Belgesi, Lojistik yatırımları için L2 belgesi gibi)
- 9.Yatırım yapılacak taşınmaza ilişkin tapu belgesi veya en az 5 yıllık kira sözleşmesi

KİMLER MÜRACAAT EDEBİLİR?

- Gerçek kişiler
- Adi ortaklıklar
- Sermaye Şirketleri, kooperatifler ve iş ortaklıkları
- Dernekler ve vakıflar
- Kamu kurum ve kuruluşları (Genel ve bütçeli kurum ve kuruluşlar, il özel idareleri, belediyeler, KİT'ler ve bağlı kuruluşları)
- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları
- Yurt dışındaki yabancı Şirketlerin Türkiye'deki Şubeleri
- Türk Ticaret Kanununa göre kurulmuş yabancı sermayeli Şirketler

SABİT YATIRIM TUTARLARI

Asgari sabit yatırım tutarı

- I inci ve II nci bölgelerde yapılacak yatırımlarda: 1 milyon TL
- III üncü ve IV üncü bölgelerde yapılacak yatırımlarda: 500 bin TL'dir

Ancak, büyük ölçekli yatırımlar, bölgesel yatırımlar ile genel teşvik sisteminden yararlanacak yatırımlar için Bakanlar Kurulu Kararında öngörülen daha üst seviyedeki asgari sabit yatırım tutarı ve/veya asgari kapasite şartları geçerlidir.

Finansal kiralama şirketleri aracılığıyla yapılacak yatırımların teşvik edilebilmesi için, kiralanacak makine teçhizatın asgari 200 bin TL olması yeterlidir.

MÜRACAAT MERCİİ

Yatırım teşvik belgesi müracaatları;

- Yerli sermayeli Şirketler için Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğüne,
- Yabancı sermayeli Şirketler için Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğüne yapılır.

KAPSAM DIŞINDA TUTULAN HARCAMALAR

- Teşvik belgesine müracaat tarihinden önce gerçekleştirilmiş harcamalar
- Hammadde, ara malı ve işletme malzemesi
- Kullanılmış yerli makine ve teçhizat (Baskı, basım,

matbaa, tekstil, hazır giyim ve konfeksiyon sektörü için kullanılmış yabancı makine ve teçhizat da kapsam dışıdır)

- Otomobil, minibüs vb. binek araçları
- Sofra ve mutfak eşyası, mobilya
- Baskı, basım ve matbaa makineleri (Gazete ve ambalaj yatırımları hariç)
- Gıda ürünleri ve içecek imalatı ile entegre hayvancılık yatırımlarında kamyon, kamyonet, frigorifik kamyon, soğutucu üniteler)
- Uçak ve helikopter (Havayolu taşımacılık hizmetleri yatırımları hariç)
- İnşaat malzemeleri

TR83 BÖLGESİ'NDE UYGULANACAK TEŞVİK ARAÇLARI

1.GENEL KAPSAMDA UYGULANACAK DESTEKLER (TÜM ÜLKEDE)

- Gümrük Vergisi Muafiyeti: Yatırım teşvik belgesi kapsamında yurt dışından ithal edilen makine ve teçhizat için gümrük vergisi muafiyeti.
- KDV İstisnası: Yatırım teşvik belgesi kapsamında

yurt dışından ya da iç piyasadan tedarik edilen makine ve teçhizat için KDV muafiyeti.

2.BÖLGESEL VE SEKTÖREL TEŞVİKLER

- 1) 31.12.2011 tarihinden önce başlayan yatırımlar için % 2-10 oranlarında kurumlar vergisi (3. Bölge için %4)
- 2) 31.12.2011 tarihinden önce başlayan yatırımlar için 7 yıla varan SSK primi işveren desteği (3.Bölge için 31.12.2011 öncesi için 5 yıl; sonrası için 3 yıl)
- 3) Devlet arazisinin tahsisi
- 4) Faiz desteği (3. ve 4. Bölgeler) (3.Bölge için TL Kredisi %3, döviz kredisi %1)

1. Bölge: Ağırlıklı olarak ileri teknoloji gerektiren otomotiv ve yan sanayi, elektronik, ilaç, makine, tıbbi ve optik alet vb. yatırımlar teşvik kapsamında yer almaktadır.

2. Bölge: Genellikle teknoloji ağırlıklı sektörler teşvik kapsamındadır. Bu çerçevede makine, akıllı çok fonksiyonlu tekstil ürünleri, metal dışı mineral ürünler, kâğıt, gıda ve içecek teşvik kapsamında yer almaktadır.

3. Bölge ve 4. Bölge: Tarım, tarıma dayalı imalat sanayi, hazır giyim, deri, plastik, kauçuk, metal eşya ile turizm, sağlık ve eğitim yatırımları teşvik kapsamındadır.

TR83 BÖLGESİ'NDE DESTEKLENECEK SEKTÖRLER

Madencilik ve taşocakçılığı yatırımları (1 inci grup madenler, mıcır, rödovanslı madencilik hariç)	500 Bin TL
Gıda ürünleri ve içecek imalatı (Ek 4 de yer alan teşvik edilmeyecek konular ile dip not 6'da belirtilen ve genel teşvik sisteminden yararlanacak konular hariç)	1 Milyon TL
Entegre hayvancılık yatırımları (entegre damızlık hayvancılık yatırımları dahil)	süt inekçiliği entegre tesislerinde 300 büyük baş,
	büyük baş besicilik entegre tesislerinde 500 büyük baş/dönem
	süt ve et yönlü küçük baş entegre tesislerinde 1000 küçük baş/dönem
	kanatlı entegre tesislerinde 200.000 adet/dönem
Seracılık	10 dekar
Su ürünleri yetiştiriciliği	500 Bin TL
Tekstil ürünleri imalatı (Dip not 8'de belirtilen konular hariç)	tekstilin apelenmesi yatırımları için 15 Milyon TL, diğer yatırım konularında 1 Milyon TL'nin üzerindeki tevsî ve modernizasyon yatırımları
Giyim eşyası imalatı	1 Milyon TL'nin üzerindeki tevsî ve modernizasyon yatırımları
Bavul, el çantası, saraciye, ayakkabı vb imalatı	1 Milyon TL
Akıllı çok fonksiyonlu teknik tekstil	500 Bin TL
Döşemelik parke, kaplama, kontrplak, yonga levha, sunta, mdf vb. plakaların imalatı	3 Milyon TL
Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı	selüloz üretiminden başlamak kaydıyla entegre kağıt üretim tesisleri
İlaç / eczacılıkta ve tıpta kullanılan kimyasal ve bitkisel kaynaklı ürünlerin imalatı	3 Milyon TL
Metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı (fırınlanmış kilden, kiremit, biriket, tuğla ve inşaat malzemeleri, çimento, inşaat amaçlı beton ürünleri, hazır beton, harç, çok katlı yalıtım camları hariç)	2 Milyon TL
Demir-çelik dışındaki ana metal sanayi	3 Milyon TL
Makine ve teçhizat imalatı	3 Milyon TL
Elektrikli makine ve cihazları imalatı	3 Milyon TL
Radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları imalatı	3 Milyon TL
Tıbbi aletler hassas ve optik aletler imalatı (saat hariç)	3 Milyon TL
Motorlu kara taşıtı yan sanayi	3 Milyon TL
Mobilya imalatı (sadece metal ve plastikten imal edilenler hariç)	3 Milyon TL
Oteller	3 yıldız ve üzeri
Öğrenci yurtları	100 öğrenci
Soğuk hava deposu hizmetleri	1000 metrekare
Lisanslı depoculuk	1 Milyon TL
Eğitim hizmetleri (yetişkinlerin eğitilmesi ve diğer eğitim faaliyetleri hariç)	500 Bin TL
Hastane yatırımı, huzur evi	100 kişilik huzur evi

3.BÜYÜK ÖLÇEKLİ YATIRIMLARA YÖNELİK TEŞVİKLER

1)31.12.2011 tarihinden önce başlayan yatırımlar için % 2-10 oranlarında kurumlar vergisi (3.Bölge için %4)

2)31.12.2011 tarihinden önce başlayan yatırımlar için işverenlere 7 yıla varan SSK primi desteği (3.Bölge için 31.12.2011 öncesi için 5 yıl; sonrası için 3 yıl)

3)Devlet arazisinin tahsisi

Kimya:

- Kimyasal hammadde imalatında asgari 1 milyar TL tutarındaki yatırımlar.
- Diğer kimyasalların imalatında asgari 300 milyon TL tutarındaki yatırımlar.

Petrol endüstrisi:

- Asgari 1 milyar TL tutarındaki yatırımlar.
- Transit boru hattı hizmetleri:
- Asgari 50 milyon TL tutarındaki yatırımlar.
- Otomotiv:
- Asgari 250 milyon TL tutarındaki yatırımlar.
- Demir yolu:
- Asgari 50 milyon TL tutarındaki yatırımlar.
- Liman:
- Asgari 250 milyon TL tutarındaki yatırımlar.

Elektronik:

- Asgari 1 milyar TL tutarındaki LCD/plazma üretimi yatırımları.
- Asgari 150 milyon TL tutarındaki modül panel üretimi yatırımları.
- Asgari 50 milyon TL tutarındaki Lazer TV, üç boyutlu TV ve OLED TV üretimine yönelik yatırımlar ile bilgi ve iletişim teknolojilerinin dâhil olduğu diğer elektronik sektörü yatırımları.

Tıbbi ve optik aletler:

- Asgari 50 milyon TL tutarındaki yatırımlar.

İlaç:

- Asgari 100 milyon TL tutarındaki yatırımlar.

Havacılık:

- Asgari 50 milyon TL tutarındaki yatırımlar.

Makine:

- Asgari 50 milyon TL tutarındaki yatırımlar.

Maden:

- Asgari 50 milyon TL tutarındaki cevher işleme tesisleri ile entegre maden üretimi (yalnızca 3213 No'lu Maden Kanunu'nda tanımlanan IV/c grubu metaller) tesisi yatırımları.

TEŞVİK EDİLMEYECEK YATIRIM KONULARI

- Bisküvi, makarna, küp şeker, yufka, kadayıf, irmik, şehriye vb. ürünler
- Dışarıya yemek hizmeti sunan işletmeler,
- Bitkisel üretim (seracılık, kültür mantarı yetiştiriciliği hariç)
- Hayvancılık yatırımları (Bölgesel yatırımlar kapsamında desteklenecek yatırımlar hariç)
- AKÇT eki ürünlerin üretimine yönelik yatırımlar,
- Tuğla, kiremit üretimine yönelik modernizasyon cinsi dışındaki yatırımlar,
- Kütlü pamuk işleme yatırımları
- Rödovanslı madencilik yatırımları (kamu kurum ve kuruluşları ile yapılanlar dahil)
- Sentetik elyaf ve sentetik iplik üretimine yönelik her cins yatırım
- İplik ve dokuma yatırımları (modernizasyon yatırımları hariç)
- Kurs ve dersane gibi eğitim yatırımları
- Hastane, tıp merkezi, diyaliz merkezi, tahlil laboratuvarları dışındaki sağlık yatırımları
- Oteller, tatil köyleri, apart oteller ve dağ evleri dışındaki turizm konaklama tesisleri
- Basın yayın yatırımları (ulusal çapta yayın yapanlar hariç)
- Konut üretimi ve müteahhitlik hizmetleri yatırımları
- AVM'ler dâhil olmak üzere toptan ve perakende ticarete yönelik yatırımlar
- Kara taşıtları bakım, onarım ve servis istasyonları yatırımları
- Akaryakıt istasyonu yatırımları
- Kayıt amaçlı stüdyo yatırımları
- Yat ithali ve taşıt kiralama yatırımları
- Çamaşırhane ve halı yıkama yatırımları
- Gösteri merkezi yatırımları
- Kapalı alanı 500 m²'nin altında kalan soğuk hava deposu yatırımları

**O.KIRSAL KALKINMA
DESTEKLERİ
(IPARD DIŞINDA)**

EKONOMİK VE TOPLU BASINÇLI SULAMA SİSTEMLERİ YATIRIMLARI

Bu desteği Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı yürütmektedir. Program çerçevesinde 81 ilde başvurular kabul edilir.

DESTEK AMACI

- Doğal kaynaklar ve çevrenin korunmasını dikkate alarak, kırsal alanda gelir düzeyinin yükseltilmesi,
- Tarımsal üretim ve tarıma dayalı sanayi entegrasyonunun sağlanması için küçük ve orta ölçekli işletmelerin desteklenmesi,
- Tarımsal pazarlama altyapısının geliştirilmesi,
- Gıda güvenliğinin güçlendirilmesi,
- Kırsal alanda alternatif gelir kaynaklarının oluşturulması,
- Toplu basınçlı sulama sistemlerinin geliştirilmesi,
- Yürütülmekte olan kırsal kalkınma çalışmalarının etkinliklerinin artırılması ve kırsal toplumda belirli bir kapasitenin oluşturulması.

1.1.EKONOMİK YATIRIMLAR DESTEKLEME PROGRAMI

Program kapsamında aşağıdaki yatırımlar desteklenmektedir:

- Tarımsal ürünlerin işlenmesi, depolanması ve paketlenmesine yönelik yeni yatırım tesislerinin yapımı
- Tarımsal ürünlerin işlenmesi, depolanması ve paketlenmesine yönelik mevcut faal olan veya olmayan tesislerin kapasite artırımı ve teknoloji yenilenmesine yönelik yatırımlar
- Tarımsal ürünlerin işlenmesi, depolanması ve paketlenmesine yönelik kısmen yapılmış yatırımların tamamlanmasına yönelik yatırımlar
- Alternatif enerji kaynakları kullanan seraların yapımına yönelik yatırımlar
- Tebliğ kapsamında bulunan konularla ilgili tarımsal faaliyetlere yönelik yapılmış veya yapılacak tesislerde kullanılmak üzere, alternatif enerji kaynaklarından jeotermal, biyogaz, güneş ve rüzgâr enerjisi üretim tesisleri
- Un, karma yem ve zeytinyağı konularında yeni yatırım tesisi başvuruları kabul edilmez.

Yatırım Tutarı ve Destekleme Oranı

- Ekonomik yatırımlar için proje başvurularında hibeye esas proje tutarı, gerçek kişi başvurularında 150.000 TL, tüzel kişi başvuruları için ise 600.000 TL geçemez.
- Hibeye esas proje tutarının % 50'sine hibe yoluyla destek verilir.
- Proje bütçesi KDV hariç hazırlanır.
- Proje toplam tutarının; gerçek kişi başvuru tekliflerinde 150.000 Türk Lirasını, tüzel kişi başvuruları için ise 600.000 Türk Lirasını aşması durumunda, artan kısma ait işlerin proje sahiplerince aynı katkı olarak finanse edilmesi ve yatırım süresi içerisinde tamamlanması gerekir. Bu durumun hibe başvurusu ile beraber taahhüt edilmesi şarttır.
- Küçük ve orta ölçekli ekonomik faaliyetlere yönelik yatırım tesislerinin gerçekleştirilmesinin desteklenmesi amaçlandığından, başvuruda belirtilen proje toplam tutarı, yatırım konusunun tam olarak gerçekleşmesini sağlamalıdır.

1.2.TOPLU BASINÇLI SULAMA SİSTEMLERİ YATIRIMLARI

- Toplu basınçlı sulama sistemi yatırım konuları, kamu kurumlarınca yapılmış mevcut sulama tesislerinin basınçlı sulama tesisine dönüştürüldüğü, toplu basınçlı sulama tesisi yatırımlarına yönelik proje başvurularını kapsar.
- Toplu basınçlı sulama sistemi yatırımları kapsamında yeni sulama tesisi yapım projelerine hibe desteği verilmez. Su kaynağından suyun alınması amacıyla tesis edilecek su alma yapıları ve yeni kuyu açılması faaliyetini kapsayan proje başvuruları kabul edilmez.
- Toplu basınçlı sulama sistemi yatırımları hibe proje başvuruları kapsamında, enerji nakil hattı, trafo, motopomp ve tarla içi malzeme ve ekipman alımlarına hibe desteği verilmez. Yatırım proje teklifleri, toplu basınçlı sulama tesisi için su kaynağından tarla başına kadar yapılacak su dağıtım ve iletim boru hatları, gerekli sanat yapılarının inşası ve inşaat işleri kapsamında yapılacak malzeme ve ekipman alımlarını içerir.
- Toplu basınçlı sulama sistemi yatırımı kapsamında

yatırım proje tekliflerinin, köy halkının çoğunluğuna hizmet götürmesi amaçlanmalıdır.

Yatırım Tutarı ve Destekleme Oranı

- Köylere hizmet götürme birlikleri ve sulama kooperatiflerince; Bakanlık tarafından belirlenen usul ve esaslara uygun olarak kabul edilen mevcut sulama tesislerinin toplu basınçlı sulama sistemi tesisine dönüştürülmesine yönelik yatırım proje tekliflerinde, hibeye esas proje tutarı 600.000 Türk Lirasını geçemez.
- Köylere hizmet götürme birlikleri ve sulama kooperatiflerince hazırlanan projelere hibeye esas proje tutarının % 75'ine hibe yoluyla destek verilir. Başvuru sahipleri, hibeye esas proje tutarının %25'i oranındaki katkı payının finansmanını temin etmekle yükümlü ve sorumludur. Başvuru sahipleri tarafından, bu husus proje başvuruları sırasında açıklanır, taahhüt edilir ve finans kaynaklarına ilişkin taahhütname veya destekleyici dokümanlar proje başvurularına eklenir.
- Proje toplam tutarının; 600.000 Türk Lirasını aşması durumunda, artan kısma ait işlerin proje sahiplerince aynı katkı olarak finanse edilmesi ve yatırım süresi içerisinde tamamlanması gerekir. Bu durumun ilgisi tarafından başvuru ile beraber taahhüt edilmesi şarttır.
- Proje bütçesi KDV hariç hazırlanır.

KİMLER BAŞVURABİLİR

(Ekonomik ve Toplu Basınçlı Sulama Sistemleri Yatırımları İçin Ortak)

- Proje başvuruları gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılır.
- Başvuru sahibi gerçek ve tüzel kişilerin Bakanlık tarafından oluşturulan çiftçi kayıt sistemine veya Bakanlık tarafından oluşturulmuş diğer kayıt sistemlerine son başvuru tarihinden önce kayıtlı olması gerekir.
- Ekonomik yatırımlara yönelik proje konularına başvurabilecek gerçek ve tüzel kişilerin idari ve mali açıdan kamudan bağımsız olması gerekir.
- Ekonomik yatırımlar için son başvuru tarihinden önce kurulan;
  - a) Kollektif şirket, limited şirket ve anonim şirket şeklinde kurulmuş olan şirketler ve bunların aralarında oluşturdukları ortaklıklar,
  - b) Tarımsal amaçlı kooperatifler, birlikler ile bunların üst birlikleri, ekonomik yatırım konularına tüzel kişilik olarak başvurabilirler.
- Mevcut sulama tesislerinin toplu basınçlı sulama tesisine dönüştürülmesine yönelik iyileştirme ve geliştirme yatırım konularına sadece sulama kooperatifleri bir projeye, köylere hizmet götürme birlikleri ise farklı çalışma sahasında birden fazla projeye tüzel kişilik olarak başvurabilirler.

Bu desteği Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı yürütmektedir. Bu desteği Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı yürütmektedir. Program çerçevesinde 81 ilde başvurular kabul edilir.

DESTEK AMACI

- Tarımsal faaliyetler için geliştirilen yeni teknolojilerin üreticiler tarafından kullanımını yaygınlaştırarak; daha kaliteli ve pazar isteklerine uygun üretim yapılması,
- Zor şartlarda ve bedenen çalışan üreticilerimizin işlerini kolaylaştırmak ve üretim maliyetlerini düşürerek uluslararası düzeyde rekabet edebilir bir düzeye getirmek için makine ve ekipman alımının desteklenmesi.

PROGRAM DESTEK KONULARI

- Anıza direkt ekim makinesi, Arıcılık makine ve ekipmanı, Balya makinesi,
- Basıncılı sulama sistemi kurulması, Canlı balık nakil tankı, Çayır biçme makinesi
- Çeltik fide dikim makinesi, El traktörü, File sistemi kurulması, Biçer bağlar
- Hububat harman makinesi, Lazerli tesviye aleti, Hasat tablası, Mibzer, Motorlu tırpan
- Pamuk toplama makinesi, Pancar söküm makinesi, Patates söküm makinesi, Pülverizatör

- Rüzgar makinesi, Sap parçalama makinesi, Sap toplamalı saman makinesi, Silaj makinesi
- Soğuk hava tesisatlı taşıma aracı, Süt sağım ünitesi ve soğutma tankı
- Gübre dağıtma makinesi, Taş toplama makinesi, Diskli tırmık, Yem hazırlama makinesi
- Zeytin hasat makinesi, Koyun kırkma makinesi, Tambur filtre
- Su ürünlerinde buzlama makinesi, Balıkçı gemilerinde soğuk depo
- Su ürünleri için kuluçka dolabı

DESTEK TUTARI VE DESTEKLEME ORANI

- Bakanlık tarafından belirlenen usul ve esaslara uygun olan ve kabul edilen proje başvurularında, hibeye esas mal alım tutarının %50 sine hibe yoluyla destek verilir.
- Hibeye esas tutar gerçek kişiler için mal başına 50.000 TL ve tüzel kişiler için mal başına 100.000 TL'yi geçemez.
- Mal alım bedellerinin bu miktarları aşması durumunda aşan kısım başvuru sahibi tarafından aynı katkı olarak karşılanır.
- Başvuru bütçeleri KDV hariç hazırlanır.

**P.KALKINMA AJANSI
DESTEKLERİ**

P.KALKINMA AJANSI DESTEKLERİ

25.01.2006 tarih ve 5449 sayılı "Kalkınma Ajanlarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun" gereği Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı koordinasyonunda 26 kalkınma ajansı kurulmuştur. Bu ajanslar arasında TR83 Bölgesini (Amasya, Çorum, Tokat, Samsun) kapsayan Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı Bakanlar Kurulu Kararıyla 10 Kasım 2008 tarihinde kurulmuştur. Tüm kalkınma ajanslarında olduğu gibi Kalkınma Ajansımızın başlıca kuruluş amaçları;

- Bölgenin potansiyellerini harekete geçirerek ulusal ekonomiye katkısını en yüksek düzeye çıkarmak,
- Bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltarak ülke ortalamasına yaklaştırmak,
- Bölgenin ulusal ve küresel ölçekte rekabet gücünü artırmaktır.

MALİ DESTEKLER

Kalkınma Ajansları tarafından sağlanacak desteklere ilişkin ilke ve kurallar; ulusal plan ve stratejiler, bölge plan ve programları ile ajansın yıllık çalışma programında belirtilen öncelikler doğrultusunda oluşturulmaktadır.

Kalkınma Ajansları, yıllık çalışma programında ve ilgili başvuru rehberinde açıkça belirtilmek kaydıyla; özel işletmelerin, sivil toplum kuruluşlarının, kamu kurum ve kuruluşlarının, üniversitelerin, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarının, yerel yönetimlerin ve bunların birliklerinin, kooperatiflerin ve bunların birlikleri ile diğer gerçek ve tüzel kişilerin projelerine mali destek sağlayabilir.

Kalkınma Ajansları tarafından sağlanan destekler teknik destek ve mali destekler olarak ikiye ayrılır. Mali destekler faiz desteği, faizsiz kredi desteği ve doğrudan finansman destekleri olarak üçe ayrılır. Doğrudan finansman destekleri, proje teklif çağrısı, güdümlü proje desteği ve doğrudan faaliyet desteği şeklinde uygulanır. Gerekli görülen durumlarda ajans aşamalı teklif çağrısı yöntemi ile destek sağlayabilir.

FAİZ DESTEĞİ

Faiz desteği, kâr amacı güden gerçek ve tüzel kişilerin ilgili aracı kuruluş ile Ajans arasında imzalanacak protokolde belirtilen nitelikteki projeleri için, ilgili aracı kuruluşlardan alacakları krediler karşılığında ödeyecekleri faiz giderlerinin, Ajans tarafından karşılanmasını öngören karşılıksız yardımdır. Ajans, faiz desteğinden yararlanılacak projelerin uygunluğunu, bölge plan ve programları ile Ajans çalışma programında yer alan ve bölgenin ekonomik ve sosyal gelişimi için öncelikli görüldüğü sektörleri ve konuları tespit ederek belirler. Ajans, bu sektör ve konuları ilgili aracı kuruluş ile imzalayacağı protokolde belirtir.

FAİZ DESTEĞİ VE FAİZSİZ KREDİ DESTEĞİ BÜTÇESİ

Faiz desteği ve faizsiz kredi desteği uygulamalarının toplam yıllık tutarı, Ajansın başlangıç gider bütçesinin yüzde on beşini geçemez. Ancak bu oran, yüzde yirmi beşe kadar artırılabilir.

Faiz desteği ile desteklenmesi öngörülen her bir projeye verilecek azami destek miktarı, o yıl için faiz desteğine ayrılan toplam ödeneğin yüzde beşini geçemez.

Faiz desteği ve faizsiz kredi desteğine ne kadar bütçe ayrılacağı ve destek alanları Ajansın çalışma programında ayrıntılı bir şekilde belirtilir ve bu programlar çalışma programına uygun olarak gerçekleştirilir.

GERİ ÖDEME SÜRELERİ

Faiz desteği programlarında, verilecek faiz desteğinin vadesi, Ajans ile ilgili aracı kuruluş arasında yapılacak protokol hükümleri çerçevesinde belirlenir. Bu sürenin başlangıcı yararlanıcının aracı finans kuruluşu nezdindeki kredi hesabına aracı finans kuruluşu ile Ajans ya da aracı kamu kuruluşu arasında imzalanacak protokol kapsamında kullanılacak olan kredi tutarının borç kaydedildiği tarihtir.

Faiz desteği programlarında, yararlanıcı ile aracı finans kuruluşu arasında yapılacak sözleşme hükümlerine göre kredinin geri ödeme süreleri belirlenir.

FAİZSİZ KREDİ DESTEĞİ

Faizsiz kredi desteği, Ajans tarafından kâr amacı güden gerçek ve tüzel kişilerin ilgili aracı kuruluş ile Ajans arasında imzalanacak protokolde belirtilen nitelikteki projeleri için, ilgili aracı kuruluşlar eliyle kredi verilmesini ve bu mali desteğin Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği ve bu Kılavuzda belirtilen usul ve esaslar dahilinde Ajans tarafından sağlanan mali desteğin faiz ödenmeksizin taksitler halinde geri ödemesine imkan veren karşılıksız yardımdır. Kar amacı güden gerçek ve tüzel kişiler, faiz desteğinin ve faizsiz kredi desteğinin yararlanıcılarıdır. Ajans, bölgesel gelişimin hızlanması, bölge planının ve programlarının gerçekleştirilmesi amacıyla bu destek kapsamında faaliyet alanı, sektör, işletme ölçeği, faaliyet yeri ve istihdam büyüklüğü gibi kriterleri detaylı olarak ilgili aracı kuruluş ile yapacağı protokolde belirtir.

FAİZ DESTEĞİ VE FAİZSİZ KREDİ DESTEĞİ BÜTÇESİ

Faiz desteği ve faizsiz kredi desteği uygulamalarının toplam yıllık tutarı, Ajansın başlangıç gider bütçesinin yüzde on beşini geçemez. Ancak bu oran, yüzde yirmi beşe kadar artırılabilir.

Faiz desteği ile desteklenmesi öngörülen her bir proje-

ye verilecek azami destek miktarı, o yıl için faiz desteği-ne ayrılan toplam ödeneğin yüzde beşini geçemez.

Faiz desteği ve faizsiz kredi desteğine ne kadar bütçe ayrılacağı ve destek alanları Ajansın çalışma programında ayrıntılı bir şekilde belirtilir ve bu programlar çalışma programına uygun olarak gerçekleştirilir.

GERİ ÖDEME SÜRELERİ

Faizsiz kredi desteği programlarında, yararlanıcıya sözleşme tarihinden itibaren en az üç ay geri ödemesiz dönem tanınır ve geri ödeme işlemleri, sözleşme tarihinden itibaren en fazla dört yıl içinde tamamlanır. Faiz desteği programlarında, yararlanıcı ile aracı finans kuruluşu arasında yapılacak sözleşme hükümlerine göre kredinin geri ödeme süreleri belirlenir.

BAŞVURU SAHİBİNİN UYGUNLUĞU (FAİZ VE FAİZSİZ KREDİ DESTEĞİ İÇİN ORTAK)

Faizsiz kredi desteği ve faiz desteğinden aşağıda belirtilen şartlara haiz ve Ajansın Kurulu olduğu Düzey2 bölgesinde faaliyet gösteren gerçek veya tüzel kişiler yararlanabilir:

a) Küçük ve Orta Boy İşletmeler (KOBİ)

- 18.11.2005 tarih ve 25997 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan KOBİ tanımına uyması (iki yüz elli kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hâsılatı ya da mali bilançosu yirmi beş milyon Yeni Türk Lirasını aşmayan işletmeler),

- Proje faaliyetlerinin ilgili Ajans bölgesi içerisinde uygulanması,

- Vadesi dolmuş ve ödenmemiş hiç bir eski borcu veya sosyal kesintisi veya vergi ödemesi veya temerrüde düşmüş kredi borcunun olmaması.

b) Çiftçi ve Çiftçi Grupları

c) Serbest Meslek Sahipleri

MEVZUAT GEREĞİ, FAİZ DESTEĞİ VE FAİZSİZ KREDİ DESTEĞİ AJANSIN KURULUŞ TARİHİNDEN İTİBAREN ÜÇ TAKVİM YILINDAN ÖNCE VERİLEMEZ.

DOĞRUDAN FINANSMAN DESTEĞİ

Doğrudan finansman desteği, Ajansın çeşitli proje ve faaliyetlere çoğunlukla Proje Teklif Çağrısı yöntemiyle kullandığı karşılıksız desteklerden oluşur. Ancak Ajans istisnai olarak, proje teklif çağrısı yapmaksızın, proje hazırlığı konusundaki yükümlülüklerinden bazılarını hafifletmek veya proje hazırlık sürecini doğrudan yönetmek suretiyle Doğrudan Faaliyet Desteği ve Gündümlü Proje Desteği şeklinde de destek sağlayabilir.

Doğrudan Finansman Desteği üç farklı şekilde uygulanır:

- Proje Teklif Çağrısı Yöntemi
- Doğrudan Faaliyet Desteği
- Gündümlü Proje Desteği

PROJE TEKLİF ÇAĞRISI YÖNTEMİ

Ajans, belirli dönemler itibarıyla planlanan destek programları kapsamında, proje teklif çağrısı yöntemiyle proje karşılığı mali destek sağlayabilir.

Proje teklif çağrısı, belirli bir destek programı kapsamında, nitelikleri net bir şekilde belirlenmiş olan potansiyel başvuru sahiplerinin, önceden belirlenen konu ve koşullara uygun olarak proje teklifi sunmaya davet edilmesidir.

PROGRAM VE PROJE BÜTÇESİ

Her bir destek programında, program bütçesi ve proje bütçesi olmak üzere iki türlü bütçe söz konusudur. Program bütçesi, ilgili destek programı kapsamında desteklenecek olan projelerin tümüne tahsis edilebilecek toplam tutardır. Proje bütçesi ise, destek programı kapsamında her bir müstakil projeye, proje faaliyetlerini gerçekleştirmek üzere tahsis edilen tutardır.

Ajans tarafından her bir proje başına verilebilecek azami ve asgari mali destek miktarları, destek programının kendine özgü koşullarına göre farklılık gösterebilir. Bu sınırlar belirlenirken, programın genel amaç ve hedefleri, potansiyel başvuru sahiplerinin niteliği, uygun görülen proje konuları ve maliyetler, program bütçesi gibi unsurlar göz önünde tutulmalıdır.

Ancak, Ajans tarafından küçük ölçekli altyapı projelerine verilecek mali destek toplamı, Ajansın yıllık gider bütçesinin yüzde yirmisini, proje başına verilecek azami destek tutarı ise bu miktarın yüzde yirmi beşini geçemez.

EŞ FINANSMAN

Ajans tarafından desteklenen projelerde, proje maliyetlerinin bir bölümü yararlanıcı tarafından karşılanmalıdır. Bu miktar eş finansman olarak adlandırılır. Yararlanıcı, proje eş finansmanını, proje ortaklarından, iştirakçilerden ve/veya üçüncü taraflardan sağlayacağı nakdi katkılar ile karşılayabilir. Her halükarda, sözleşmeyi imzalayan taraf olması sebebiyle, eş finansman yükümlülüğü yararlanıcının kendi taahhüdü hükmünde olup, yerine getirilmemesi durumunda yararlanıcı bizzat sorumlu olacaktır.

Küçük ölçekli altyapı projeleri dışındaki projelere yararlanıcı tarafından sağlanacak eş finansman katkısı proje toplam uygun maliyetlerinin en az yüzde yirmi beşidir. Bu oran, bölgenin gelişmişlik durumu, başvuran ke-

simin mali imkanları, kapasitesi ve yerel/bölgesel kalkınmaya sağlayacağı katkı gibi hususlar dikkate alınmak ve başvuru rehberlerinde açıkça belirtilmek kaydıyla, uygun görülen öncelik alanları için proje uygun maliyetlerinin yüzde onuna kadar azaltılabilir.

Küçük ölçekli altyapı projelerine yararlanıcı tarafından sağlanacak eş finansman katkısı, projenin toplam uygun maliyetlerinin en az yüzde ellisi, en fazla ise yüzde yetmiş beşi kadar olmalıdır. Asgari eş finansman oranı, bölgenin gelişme durumu, başvuran kesimin mali imkanları, nitelikleri ve yerel/bölgesel kalkınmaya sağlayacağı katkılar gibi hususlar dikkate alınmak ve başvuru rehberlerinde açıkça belirtilmek kaydıyla, yüzde yirmi beşe kadar azaltılabilir.

Ancak, teklif çağrısının türü ve projelerin niteliğinden bağımsız olarak, kar amacı taşıyan gerçek ve tüzel kişiler tarafından sağlanacak eş finansman katkısı projenin toplam uygun maliyetlerinin en az yüzde ellisidir ve hiçbir surette azaltılamaz. Bu oran bölgenin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi göz önünde bulundurularak artırılabilir.

AŞAMALI PROJE TEKLİF ÇAĞRISI YÖNTEMİ

Aşamalı proje teklif çağrısı, proje teklif çağrısı yöntemi gibi, belirli bir destek programı kapsamında nitelikleri net bir şekilde belirlenmiş olan potansiyel başvuru sahiplerinin, önceden belirlenen konu ve koşullara uygun olarak proje teklifi sunmaya davet edilmesidir. Aşamalı proje teklif çağrısı yönteminde farklı olarak ilk aşamada potansiyel yararlanıcıların başvuru rehberinde belirtilen esas ve usuller çerçevesinde hazırlanmış ön proje başvuruları alınır. Yapılan değerlendirme ve seçim sonucunda ön proje başvuruları yeterli bulunan proje sahiplerinden, ikinci aşamada nihai proje başvuruları alınır.

Ajans, bölge planı ve programları ile çalışma programı önceliklerine uygun olarak,

- Bölgenin iş ve yatırım imkanlarının geliştirilmesine,
- Rekabet etme potansiyelinin harekete geçirilmesine,
- Teknolojik altyapının iyileştirilmesine,
- Girişimcilik ve yenilikçilik kapasitesinin artırılmasına hizmet eden iş geliştirme merkezi, teknoloji geliştirme merkezi, teknopark gibi büyük bütçeli altyapı ve işletme proje ve faaliyetlerine,
- Başta küçük ve orta büyüklükteki işletmelere sağlananlar olmak üzere geniş yararlanıcı kitleler için alt program şeklindeki yenilikçi destek sistemlerinin ve ara destek mekanizmalarının geliştirilmesine yönelik proje ve faaliyetlere,
- Yerel yönetimlerin küçük ölçekli alt yapı proje ve faaliyetlerine,
- Detaylı proje hazırlık süreci gerektiren diğer alanlara yönelik olarak aşamalı proje teklif çağrısı yöntemi

uygulayabilir.

Aşamalı proje teklif çağrısı yönteminde ilan ve başvuru süreçleri proje teklif çağrısı yöntemi esas ve usulleri ayne takip edilerek tamamlanır. Ön proje başvurularının sunulması için tanınacak süre, proje teklif çağrısı ilanı tarihinden başlamak üzere, otuz günden az ve kırk beş günden fazla olamaz.

GÜDÜMLÜ PROJE DESTEĞİ

Güdümlü proje desteği, bölgesel gelişmeyi hızlandırmaya ve bölgedeki girişimcilik ve yenilikçilik kapasitesini geliştirmeye katkıda bulunacak projelere, proje teklif çağrısı yöntemi uygulamadan doğrudan mali ve teknik destek sağlamak amacıyla oluşturulmuş destek türüdür.

Ajans projenin genel çerçevesini ve uygulanacak alanı belirledikten sonra projeyi uygulayacak muhtemel aktörleri de tespit etmektedir. Bu tür desteklerde üniversite, kamu kesimi, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının ortaklıkları teşvik edilir.

Güdümlü Proje Desteği kapsamındaki projelere sağlanacak mali destekler, küçük ölçekli altyapı projeleri için ajans bütçesinden ayrılan kaynaktan karşılanır. Bu tür projelerin uygulama süresi iki yılı geçemez. Ajans bu tür desteklerde proje başına en fazla yüzde doksan oranında mali destek sağlayabilir.

DOĞRUDAN FAALİYET DESTEĞİ

Doğrudan faaliyet desteği mevzuata uygun olarak, ulusal plan ve programlar çerçevesinde bölgesel gelişme planları ve programların uygulama kapasitesini geliştirmeye ve yerel ve bölgesel kalkınmaya katkı sağlamaya yönelik stratejik araştırma, planlama ve fizibilite çalışmalarına mali destek sağlamayı amaçlamaktadır.

Doğrudan faaliyet desteği ile yatırım bileşeni olmayan faaliyetlerin desteklenmesi esastır. Doğrudan faaliyet desteği kapsamında finanse edilen projelerin azami süresi üç aydır. Üç aylık uygulama süresi, sözleşmenin imzalandığı günden bir gün sonra başlar.

Doğrudan faaliyet desteğinden sadece yerel yönetimler, üniversiteler, diğer kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ile birlikler ve kooperatifler yararlanabilir.

Ajans, doğrudan faaliyet desteği kapsamında bölgenin kalkınması için belirlenmiş olan stratejik öncelikler doğrultusunda tanımlanan faaliyetlere destek verir. Bu nedenle projelerin uygulamada olan plan ve programlarla uyumlu olması şartı aranacaktır. Doğrudan faaliyet desteği alabilecek faaliyetler şunlardır:

- Bölgenin kalkınması ve rekabet gücü açısından önemli fırsatlardan yararlanılmasına ve bölge ekonomisine yönelik tehdit ve risklerin önlenmesinde acil tedbirlerin alınmasına yönelik faaliyetler,

- Ulusal ve uluslararası alanlarda bölgenin ve bölgedeki yatırım fırsatlarının tespit ve tanıtımına yönelik faaliyetler,
- Bölge için kritik öneme sahip, özellikle bölgenin yenilikçilik ve girişimcilik kapasitesini geliştirmeye ilişkin araştırma ve planlama çalışmaları,
- Çevresel, tarihi, kültürel, doğal ve toplumsal değerlerin tanıtılmasına, korunmasına ve geliştirilmesine yönelik faaliyetler,
- Bölge için önemli olabilecek stratejik eylemlerin başlatılmasına ve gerçekleştirilmesine yönelik faaliyetler,
- Büyük hacimli yatırım kararlarına kısa vadede etki edecek ve yönlendirilmesine katkı sağlayacak faaliyetler,
- Bölgedeki insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesine ve yönlendirilmesine katkı sağlamaya yönelik faaliyetler.

Doğrudan faaliyet desteği Programı kapsamında proje başına verilecek asgari ve azami tutarlar mevzuatta belirlenmiş sınırlar çerçevesinde her destek programı için Kalkınma Ajansları tarafından belirlenir. OKA olarak, 2011 yılı Doğrudan faaliyet desteği Programı destek tutarları asgari 19.000 TL ve azami 75.000 TL olarak belirlenmiştir.

Ayrıca, Ankara Kalkınma Ajansı'ndan talep edilen hiçbir destek, proje teklifinin toplam uygun maliyetinin % 25'inden az ve % 100'ünden fazla olamaz.

TEKNİK DESTEK

Ajans tarafından sağlanacak teknik desteğin amacı, bölgedeki yerel aktörlerin bölgesel kalkınma açısından önem arz eden, ancak kurumsal kapasite eksikliği nedeniyle hazırlık ve uygulama aşamalarında sıkıntı ile karşılaşılacak çalışmalarına destek sağlamaktır.

Ajans tarafından sağlanacak teknik destek; Ajans tarafından yayınlanan herhangi bir proje teklif çağrısı ile ilişkilendirilmemek koşuluyla;

a) Yerel yönetimlerin başta planlama çalışmaları ile bölge plan ve programlarını uygulayıcı veya yerel kalkınma kapasitesini artırıcı faaliyetlerini ve

b) Diğer kamu kurum ve kuruluşlarının ve bölgedeki sivil toplum kuruluşlarının yerel ve bölgesel kalkınmaya katkıda bulunabilecek çalışmalarını kapsamaktadır.

Ajans aynı proje veya faaliyet için, mali destek veya teknik destekten sadece birini sağlayabilir. Ancak, girişimcilik ve yenilikçilik altyapısını geliştirme amaçlı güdümlü projeler için bu hüküm uygulanmaz.

Teknik Destek İçin Ayrılacak Toplam Bütçe

Teknik destek faaliyetleri için ayrılacak toplam yıllık

tutar, Ajansın yıllık gider bütçesinin %2 (yüzde iki)'sini geçemez.

HER BİR TEKNİK DESTEK FAALİYETİ BÜTÇESİ

Teknik destek kapsamında yararlanıcı kuruluşa herhangi bir doğrudan mali destek verilmez. Ajans bu destekleri mevcut bütçe ve personel imkanları çerçevesinde temelde kendi personeli eliyle sağlar. Zorunlu hallerde teknik destek, hizmet alımı yoluyla sağlanabilir. Teknik desteklerin hizmet alımı yoluyla sağlanmasına, Ajans personelinin iş yoğunluğu ve sağlanacak desteğin niteliği göz önünde bulundurularak Genel Sekreter tarafından karar verilir. Teknik desteğin hizmet alımı yoluyla sağlanması durumunda; her bir teknik desteğin Ajansa toplam maliyeti 15.000 TL'yi aşamaz. Aynı yararlanıcıya bir yılda toplam iki haftadan fazla süreyle geçici uzman personel görevlendirilemez. Yararlanıcı kurumun söz konusu desteğin sağlanması süresince ve doğrudan destek nedeniyle gelir elde etmesi mümkün değildir. Yararlanıcının bu hükme rağmen, böyle bir gelir elde ettiğinin tespiti durumunda, ilgili gelir Ajansa aktarılır. Bu hususa yapılacak sözleşmede yer verilir.

EŞ FİNANSMAN

Teknik destek faaliyetlerinde yararlanıcı kuruluştan herhangi bir nakdi katkı talep edilmez. Ancak teknik destek faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesi için gerekli çalışma materyalleri ile eğitim, çalıştay vb. çalışmaların organizasyonuna ait harcamalar ve gereklilikler yararlanıcı veya ortağı tarafından sağlanır. Yararlanıcı kuruluşun veya ortağının teknik desteğin gerçekleştirilmesinde sağlayacağı bu tür aynı katkılarının başvuru formunda belirtilmesi gerekir. Ajans tarafından sağlanacak teknik destek, sadece uzman teminini ve uzmanların yol ve konaklama giderlerini kapsar.

Ajans tarafından sağlanacak teknik desteklerden sadece;

- 1) Yerel yönetimler ve mahalli idare birlikleri,
- 2) Üniversiteler, meslek okulları, araştırma enstitüleri,
- 3) Diğer kamu kurum ve kuruluşları,
- 4) Kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları,
- 5) Sivil toplum kuruluşları yararlanabilir.

TEKNİK DESTEK SAĞLANACAK FAALİYETLERİN UYGUNLUĞU

Ajans sadece aşağıda belirtilen alanlarda yer alan faaliyetlere teknik destek sağlayabilir:

- - Eğitim verme,
- - Program ve proje hazırlanmasına katkı sağlama,
- - Geçici uzman personel görevlendirme,

- - Danışmanlık sağlama,
- - Lobi faaliyetleri ve uluslararası ilişkiler kurma gibi kurumsal nitelikli ve kapasite geliştirici faaliyetler.

Ajans tarafından bu başlık altında sağlanacak destekler temelde Ajansın faaliyet gösterdiği bölge sınırları dahilinde sağlanır. Ancak amaçlarına uygunluğu gerekçelendirildiği durumlarda özellikle ulusal veya uluslararası ilişkiler gerektiren bazı destekler bölge dışında da sağlanabilir.

Ajans tarafından kendi personeli veya hizmet alımı yoluyla sağlanan her bir teknik desteğin uygulama süresi bir aydır. Aynı yararlanıcıya bir dönem içerisinde bir kez, yıl içerisinde ise en fazla iki kez teknik destek sağlanır. Aynı yararlanıcıya bir yılda toplam iki haftadan fazla süreyle geçici uzman personel görevlendirilemez.

KAYNAKÇA

KAYNAKÇA

1. AB 7.Çerçeve Programı, <http://www.fp7.org.tr/home.do?ot=1&sid=3402>, (15.07.2011)
2. AB 7.Çerçeve Programı, http://www.fp7.org.tr/tubitak_content_files/272/Bilgi_Gunu/TUBITAK_7CP_Genel_Asli-Vural.pdf, (15.07.2011)
3. Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, www.ua.gov.tr (01.07.2011)
4. DTM, <http://www.dtm.gov.tr/dtmadmin/upload/SB/ABIliskilerDb/Avantajlar.pdf>, (11.07.2011)
5. DTM, <http://www.dtm.gov.tr/dtmweb/index.cfm?action=detay&dil=TR&yayinid=1131&icerikid=1237&from=home>, (11.07.2011)
6. DTM, <http://www.dtm.gov.tr/dtmweb/index.cfm?action=detay&yayinID=76&icerikID=58&dil=TR> (14.07.2011)
7. EUROSTAT, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/> (01.07.2011)
8. Finansal Bilgi Portalı, http://www.hibe.info.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=159&temid=133, (17.07.2011)
9. İGEME, www.ulkemasalari.gov.tr , (01.07.2011)
10. İŞKUR, http://statik.iskur.gov.tr/tr/rapor_bulten/genel_kurul_karar_ve_raporlar%C4%B14.Genel%20Kurul%20%20Raporu.pdf, (04.07.2011)
11. İZTO, <http://www.izto.org.tr/IZTO/TC/Web+Servisler/Uzman+Kosesi/ab/fon/>, (14.07.2011)
12. İZTO, <http://www.izto.org.tr/IZTO/TC/Web+Servisler/Uzman+Kosesi/ab/fon/fon1.htm>, (14.07.2011)
13. İZTO, <http://www.izto.org.tr/IZTO/TC/Web+Servisler/Uzman+Kosesi/ab/fon/fon3.htm>, (14.07.2011)
14. KOSGEB, <http://kosgeb.gov.tr/Pages/UI/Destekler.aspx?ref=24>, (03.07.2011)
15. KOSGEB, <http://kosgeb.gov.tr/Pages/UI/Destekler.aspx?ref=3>, (02.07.2011)
16. KOSGEB, <http://kosgeb.gov.tr/Pages/UI/Destekler.aspx?ref=4>, (02.07.2011)
17. KOSGEB, <http://kosgeb.gov.tr/Pages/UI/Destekler.aspx?ref=5>, (02.07.2011)
18. KOSGEB, <http://kosgeb.gov.tr/Pages/UI/Destekler.aspx?ref=6>, (02.07.2011)
19. KOSGEB, <http://kosgeb.gov.tr/Pages/UI/Destekler.aspx?ref=7>, (02.07.2011)
20. KOSGEB, <http://kosgeb.gov.tr/Pages/UI/Destekler.aspx?ref=8>, (03.07.2011)
21. OAİB, <http://www.oaib.gov.tr/tr/avrupa-birligi-programlari>, (16.07.2011)
22. Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2001/07/20010706.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2001/07/20010706.htm>, (08.07.2011)
23. Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/07/20040721.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/07/20040721.htm>, (12.07.2011)
24. Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/07/20040721.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/07/20040721.htm>, (12.07.2011)
25. Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/07/20040731.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/07/20040731.htm>, (13.07.2011)
26. Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/03/20080312.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/03/20080312.htm>, (08.07.2011)
27. Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/07/20090716.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/07/20090716.htm>, (17.07.2011)
28. Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/12/20091205.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/12/20091205.htm>, (13.07.2011)
29. Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/06/20100629.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/06/20100629.htm>, (12.07.2011)
30. Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/11/20101114.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/11/20101114.htm>, (13.07.2011)
31. Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/03/20110310.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/03/20110310.htm>,

- (18.07.2011)
32. Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/03/20110311.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/03/20110311.htm>, (18.07.2011)
33. Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/03/20110312.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/03/20110312.htm>, (08.07.2011)
34. Sanayi Tezleri Programı, <http://sagm.sanayi.gov.tr/ServiceDetails.aspx?dataID=108>, (08.07.2011)
35. SGK, http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/!ut/p/c0/04_SB8K8xLLM9MSSzPy8xBz9CP0os_gAS-PAAE8TlwN_Dw8zAyMvLwMfS0tPAwMzU_3gkiL9gmXHRQB5U1Gu/?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/wps/wcm/connect/SGKLibrary/sgk/isverendokuman/sigortaprimleri/sigortaprimtesvikuygulamaları, (14.07.2011)
36. T.C.Başbakanlık Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı, <http://www.invest.gov.tr/tr-TR/investmentguide/investorsguide/Pages/Incentives.aspx>, (17.07.2011)
37. T.C.Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü, <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin.aspx?MevzuatKod=1.5.2634&sourceXmlSearch=&MevzuatIliski=0>, (11.07.2011)
38. T.C.Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, <http://www.sanayi.gov.tr/ServiceDetails.aspx?dataID=180&catID=320&lng=tr>, (11.07.2011)
39. T.C.Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Program Taslağı 2007-2009
40. T.C.Ekonomi Başkanlığı, www.ekonomi.gov.tr, (01.07.2011)
41. TKDK, http://www.tkd.gov.tr/BasvuruFiles/BasvuruCagrillani/Birinci_Basvuru%20_Cagri_Ilani.pdf, (16.07.2011)
42. TKDK, http://www.tkd.gov.tr/BasvuruFiles/BasvuruCagrillani/ikinci_Basvuru%20_Cagri_Ilani.pdf, (16.07.2011)
43. TTGV, <http://www.ttg.gov.tr/tr/ar-ge-proje-destekleri>, (09.07.2011)
44. TTGV, <http://www.ttg.gov.tr/tr/cevre-proje-destekleri>, (10.07.2011)
45. TTGV, <http://www.ttg.gov.tr/tr/cevre-teknolojileri>, (10.07.2011)
46. TTGV, <http://www.ttg.gov.tr/tr/enerji-verimliliği>, (10.07.2011)
47. TTGV, <http://www.ttg.gov.tr/tr/genel-bilgi>, (09.07.2011)
48. TTGV, <http://www.ttg.gov.tr/tr/ileri-teknoloji-projeleri-destegi>, (09.07.2011)
49. TTGV, <http://www.ttg.gov.tr/tr/stratejik-odak-konulari-projeleri>, (10.07.2011)
50. TTGV, <http://www.ttg.gov.tr/tr/ticarilestirme-projeleri-destegi>, (09.07.2011)
51. TTGV, <http://www.ttg.gov.tr/tr/yenilenebilir-enerji>, (10.07.2011)
52. TURSEFF, <http://www.turseff.org/tr/turseff-kredisi.html>, (16.07.2011)
53. TÜBİTAK, <http://www.tubitak.gov.tr/home.do?ot=5&rt=1&sid=373&pid=364&cid=11509>, (07.07.2011)
54. TÜBİTAK, <http://www.tubitak.gov.tr/home.do?ot=5&rt=&sid=372&pid=364&cid=9201>, (06.07.2011)
55. TÜBİTAK, <http://www.tubitak.gov.tr/home.do?ot=5&rt=&sid=375&pid=364&cid=10402>, (07.07.2011)
56. TÜBİTAK, <http://www.tubitak.gov.tr/home.do?ot=5&rt=1&sid=367&pid=364&cid=9907>, (06.07.2011)
57. TÜBİTAK, <http://www.tubitak.gov.tr/home.do?ot=5&rt=1&sid=374&pid=364&cid=11528>, (07.07.2011)
58. TÜBİTAK, <http://www.tubitak.gov.tr/home.do?sid=478&pid=478>, (04.07.2011)
59. TÜBİTAK, <http://www.tubitak.gov.tr/home.do?sid=481&pid=478>, (04.07.2011)
60. TÜBİTAK, <http://www.tubitak.gov.tr/home.do?sid=483&pid=478>, (04.07.2011)
61. TÜBİTAK, <http://www.tubitak.gov.tr/sid/368/pid/364/cid/20988/index.htm>, (06.07.2011)
62. TÜBİTAK, <http://www.tubitak.gov.tr/sid/370/pid/364/index.htm>, (06.07.2011)
63. TÜBİTAK, <http://www.tubitak.gov.tr/sid/371/pid/364/cid/9198/index.htm>, (06.07.2011)
64. TÜBİTAK, <http://www.tubitak.gov.tr/sid/696/pid/478/index.htm>, (05.07.2011)
65. TÜBİTAK, <http://www.tubitak.gov.tr/sid/697/pid/478/index.htm>, (05.07.2011)
66. TÜBİTAK, <http://www.tubitak.gov.tr/sid/698/pid/478/index.htm>, (05.07.2011)
67. TÜİK, www.tuik.gov.tr, (01.07.2011)
68. Yavuz A. (2010), "Bir Maliye Politikası Aracı Olarak Yatırım Teşviklerinin Rekabet Koşulları Altında Özel Kesim Yatırımları ve İstihdam Üzerine Etkisi: Ekonometrik Bir Analiz", Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Y.2010, C.15, S.1 s.83-101.

OKA

ORTA KARADENİZ KALKINMA AJANSI
MIDDLE BLACK SEA DEVELOPMENT AGENCY

Telefon: +90 (362) 431 24 00
Faks: +90 (362) 431 24 09
Web: www.oka.org.tr
E-Posta: info@oka.org.tr
Adres: Kale Mahallesi Şükrüfendi Sokak
No:2 Kat:3 İlkadım / SAMSUN